

Utgiftsområde 6

Försvar och samhällets krisberedskap

Utgiftsområde 6 – Försvar och samhällets krisberedskap

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.....	7
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutveckling.....	8
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	9
2.3.1	Det militära försvaret.....	9
2.3.2	Samhällets krisberedskap.....	9
2.3.3	Elsäkerhet	10
2.4	Totalförsvaret.....	10
2.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	10
2.4.2	Resultatredovisning.....	11
2.4.3	Analys och slutsatser.....	14
2.4.4	Politikens inriktning.....	14
2.4.5	Budgetförslag	15
3	Försvar	17
3.1	Mål för det militära försvaret.....	17
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	17
3.3	Resultatredovisning	17
3.3.1	Försvarsmaktens operativa förmåga.....	17
3.3.2	Krigsduglighet.....	18
3.3.3	Nationella operationer.....	22
3.3.4	Försvarsunderrättelseverksamhet	22
3.3.5	Militär säkerhetstjänst	23
3.3.6	Internationella insatser.....	23
3.3.7	Internationellt försvarssamarbete	25
3.3.8	Personalförsörjning.....	28
3.3.9	Materiel- och logistikförsörjning.....	30
3.3.10	Forskning och utveckling.....	34
3.3.11	Fysisk planering och miljö	35
3.3.12	Försvarsmaktens grundorganisation.....	36
3.3.13	Styrning inom försvarsområdet.....	36
3.4	Analys och slutsatser	37
3.5	Politikens inriktning	40
3.5.1	Ett förstärkt militärt försvar	40
3.5.2	Internationella försvarssamarbeten och militära insatser.....	41
3.6	Den årliga revisionens iakttagelser.....	42
3.7	Budgetförslag.....	43
3.7.1	1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	43
3.7.2	1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt.....	47
3.7.3	1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	48
3.7.4	1:4 Forskning och teknikutveckling.....	52
3.7.5	1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten.....	53
3.7.6	1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.....	54
3.7.7	1:7 Officersutbildning m.m.....	55
3.7.8	1:8 Försvarets radioanstalt	56
3.7.9	1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	58
3.7.10	1:10 Nämnder m.m.	59
3.7.11	1:11 Försvarets materielverk.....	60
3.7.12	1:12 Försvarsunderrättelsedomstolen	63

4	Samhällets krisberedskap.....	65
4.1	Mål	65
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	65
4.2.1	Bedömningsgrunder.....	65
4.2.2	Resultatindikatorer	65
4.2.3	Underlag till grund för resultatredovisningen.....	66
4.3	Resultatredovisning.....	66
4.3.1	Skydd mot olyckor	66
4.3.2	Krisberedskap och civilt försvar	70
4.3.3	Samhällets informationssäkerhet.....	74
4.4	Analys och slutsatser	75
4.4.1	Skydd mot olyckor	75
4.4.2	Krisberedskap och civilt försvar	76
4.4.3	Samhällets informationssäkerhet.....	77
4.5	Politikens inriktning	78
4.5.1	Skydd mot olyckor	78
4.5.2	Krisberedskap och civilt försvar	78
4.5.3	Samhällets informationssäkerhet.....	80
4.6	Budgetförslag.....	81
4.6.1	2:1 Kustbevakningen.....	81
4.6.2	2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	83
4.6.3	2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	84
4.6.4	2:4 Krisberedskap.....	85
4.6.5	2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.....	87
4.6.6	2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	87
4.6.7	2:7 Statens haverikommission	91
5	Strålsäkerhet	93
5.1	Mål för området	93
5.2	Resultatredovisning.....	93
5.3	Analys och slutsatser	94
5.4	Politikens inriktning	94
5.5	Den årliga revisionens iakttagelser.....	95
5.6	Budgetförslag.....	95
5.6.1	3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	95
6	Elsäkerhet	99
6.1	Mål för området.....	99
6.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	99
6.3	Resultatredovisning.....	99
6.4	Analys och slutsatser	100
6.5	Politikens inriktning	101
6.6	Budgetförslag.....	101
6.6.1	4:1 Elsäkerhetsverket	101

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor (avsnitt 2.4.5).
2. Riksdagen godkänner investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2021–2032 som en riktlinje för Försvarmaktens investeringar (avsnitt 3.7.1).
3. Riksdagen godkänner investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2021–2032 som en riktlinje för Försvarmaktens investeringar (avsnitt 3.7.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 43 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.11).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om export av JAS 39 C/D genom upplåtelse eller överlåtelse av viss materiel, under förutsättning att exporten bidrar till den operativa tillgängligheten inom stridsflygssystemet och att exporten sker till förmån för den operativa tillgängligheten till JAS 39 C/D (avsnitt 3.7.11).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 1 550 000 000 kronor (avsnitt 4.6.6).
7. Riksdagen godkänner investeringsplanen för krisberedskap för 2021–2023 som en riktlinje för Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsberedskapsinvesteringar (avsnitt 4.6.6).
8. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2021 under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt tabell 1.1.
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	41 920 370
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 466 571
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	17 808 296
1:4 Forskning och teknikutveckling	716 905
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	11 361
1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	295 568
1:7 Officersutbildning m.m.	250 806
1:8 Försvarets radioanstalt	1 417 711
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	237 373
1:10 Nämnder m.m.	6 536
1:11 Försvarets materielverk	1 957 997
1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen	10 770
2:1 Kustbevakningen	1 353 934
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	24 850
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	27 580
2:4 Krisberedskap	1 304 454
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	381 671
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 435 898
2:7 Statens haverikommission	47 799
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	409 945
4:1 Elsäkerhetsverket	66 975
Summa anslag under utgiftsområdet	71 153 370

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	16 500 000	2022–2027
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	73 300 000	2022–2030
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	45 000	2022–2026
2:4 Krisberedskap	1 800 000	2022–2027
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	80 000	2022–2025
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet	91 725 000	

2 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap är uppdelat i följande områden med tillhörande myndigheter.

Försvar (avsnitt 3)

- Försvarsmakten inklusive Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten
- Försvarets materielverk
- Försvarsunderrättelsedomstolen
- Försvarets radioanstalt
- Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten
- Totalförsvarets forskningsinstitut
- Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Området omfattar också bidrag till Centralförbundet Folk och Försvar, Svenska Röda Korset och vissa mindre nämnder.

Samhällets krisberedskap (avsnitt 4)

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Kustbevakningen
- Statens haverikommission

Området omfattar också ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.

Strålsäkerhet och elsäkerhet (avsnitt 5 och 6)

- Strålsäkerhetsmyndigheten
- Elsäkerhetsverket

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap

Milljoner kronor

	Utfall 2019	Budget 2020 ¹	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Försvar	55 410	59 809	58 458	66 100	71 460	77 372
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	36 619	38 972	38 228	41 920	44 719	47 542
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	980	1 180	989	1 467	1 473	1 489
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	13 649	15 202	14 793	17 808	19 972	22 721
1:4 Forskning och teknikutveckling	687	717	718	717	832	952
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	10	11	11	11	11	12
1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	198	209	211	296	334	349
1:7 Officersutbildning m.m.	224	224	225	251	261	270
1:8 Försvarets radioanstalt	1 217	1 271	1 295	1 418	1 549	1 634
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	228	234	234	237	239	242
1:10 Nämnder m.m.	6	6	6	7	7	7
1:11 Försvarets materielverk	1 582	1 771	1 736	1 958	2 051	2 145
1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen	9	11	11	11	11	10
Samhällets krisberedskap	4 706	4 660	4 654	4 576	4 831	5 047
2:1 Kustbevakningen	1 261	1 304	1 283	1 354	1 362	1 377
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	130	75	74	25	25	25
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	174	68	53	28	28	28
2:4 Krisberedskap	1 366	1 306	1 307	1 304	1 520	1 706
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	381	396	396	382	382	382
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 349	1 463	1 492	1 436	1 468	1 481
2:7 Statens haverikommission	44	47	48	48	48	49
Strålsäkerhet	397	396	393	410	411	415
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	397	396	393	410	411	415
Elsäkerhet	59	65	65	67	69	69
4:1 Elsäkerhetsverket	59	65	65	67	69	69
Totalt för utgiftsområde 06	60 572	64 930	63 570	71 153	76 770	82 903

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2021–2023 för utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	64 800	64 800	64 800
Pris- och löneomräkning ²	1 317	1 574	2 315
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	5 037	10 396	15 789
varav BP21 ³	295	302	5 302
Överföring till/från andra utgiftsområden	-1	-1	-1
Övrigt		0	0
Ny utgiftsram	71 153	76 770	82 903

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Utvecklad resultatredovisning till riksdagen

Ett arbete har bedrivits inom Regeringskansliet för att utveckla resultatredovisningen till riksdagen (se vidare Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 11.4).

Arbetet har medfört att resultatredovisningen i årets budgetproposition ser annorlunda ut jämfört med tidigare år.

2.3 Mål för utgiftsområdet

De övergripande målen för vår säkerhet är att värna samhällets funktionalitet och att värna vår förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Hävdandet av vårt lands suveränitet och territoriella integritet är en förutsättning för att Sverige ska kunna uppnå målen för vår säkerhet.

2.3.1 Det militära försvaret

Riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret fr.o.m. 2016 ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251).

Detta ska ske genom att

- hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen
- förebygga och hantera konflikter och krig
- skydda Sveriges handlingsfrihet vid politisk, militär eller annan påtryckning och om det krävs försvara Sverige mot incidenter och väpnat angrepp
- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

2.3.2 Samhällets krisberedskap

Skydd mot olyckor

Riksdagens mål för skydd mot olyckor är enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor att i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett – med hänsyn till de lokala förhållandena – tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Krisberedskap

De av regeringen angivna målen, som förtydligades i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 6), indelas i ett förebyggande perspektiv och ett hanterande perspektiv. Med dessa utgångspunkter är målen för krisberedskapen att

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Arbetet med krisberedskapen bör även bidra till att minska lidande och konsekvenser av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder. Krisberedskapsarbete utgör också en utgångspunkt för arbete med det civila försvaret.

Civilt försvar

Civilt försvar är den civila verksamhet som myndigheter, kommuner och regioner samt enskilda, företag och det civila samhället m.fl. vidtar för att förbereda Sverige för krig. I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målet för civilt försvar. Det civila försvaret ska bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred.

Riksdagen har beslutat (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251) att målet för verksamheten inom det civila försvaret ska vara att

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

2.3.3 Elsäkerhet

Målet för området är enligt elsäkerhetslagen (2016:732) att främja hög elsäkerhet och minska risker för att el orsakar personskada eller sakskada.

2.4 Totalförsvaret

Totalförsvaret består av det militära och det civila försvaret och omfattar en mängd olika aktörer. Utöver myndigheter som tillhör utgiftsområde 6 finns det inom andra utgiftsområden ett flertal myndigheter som har uppgifter inom totalförsvaret. Ett exempel är länsstyrelserna som hör till utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Följande avsnitt omfattar den sammanhållna utvecklingen av totalförsvaret inom utgiftsområde 6. I avsnitt 3 och 4 redovisas resultat och politikens inriktning för det militära försvaret respektive det civila försvaret.

2.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

I resultatredovisningen används följande bedömningsgrunder som utgår från inriktningen i regeringsuppdraget till Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att främja och utveckla en sammanhängande planering av totalförsvaret (Fö2017/00688/MFI). Enligt uppdraget ska Försvarsmakten och MSB verka för att bevakningsansvariga myndigheter samt vissa regioner och kommuner vidtar åtgärder på följande områden:

- krigsplacering av personal
- planering för stöd till Försvarmakten med bl.a. kritiska förnödenheter
- säker och robust kommunikation inom totalförsvaret
- planering för att verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats.

Bevakningsansvariga myndigheter har i sina regleringsbrev haft i uppdrag att i arbetet med civilt försvar prioritera dessa områden.

Utvecklingen av totalförsvaret följs i resultatredovisningen även inom områdena informations- och cybersäkerhet samt genomförandet av övningar.

2.4.2 Resultatredovisning

Fortsatt utveckling av totalförsvarsplaneringen

Under 2019 har arbetet med att utveckla en sammanhängande planering av totalförsvaret fortsatt utifrån det uppdrag som regeringen gav till MSB och Försvarmakten 2017. Under året har även ett antal olika utbildningar genomförts och en grundläggande webbaserad totalförsvarsutbildning kvalitetssäkrats. Arbetet med en sammanhängande totalförsvarsplanering, inkluderat tillsättandet av olika statliga utredningar avseende försörjningstrygghet inom samhällsviktig verksamhet, har genomförts, pågår eller planeras. Dessa har utgjort viktiga ingångsvärden i regeringens hantering av den pågående covid 19-pandemin.

Förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den skyndsamt bör låta genomföra en bred och genomgripande utredning som syftar till att finna generella lösningar för de olika situationer där totalförsvarets intressen behöver särskilt skydd (bet. 2016/17:FöU5 punkt 8, rskr. 2016/17:175).

I linje med vad som har aviserats i den nationella säkerhetsstrategin den 4 januari 2017 beslutade regeringen den 23 mars 2017 om direktiv till en parlamentariskt sammansatt kommitté, Förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet (dir. 2017:31). Kommittén fick i uppgift att bl.a. kartlägga det regelverk som syftar till att skydda totalförsvarsverksamhet mot yttre hot. Utifrån kartläggningen skulle kommittén analysera befintligt regelverk och bedöma om det finns behov av författningsåtgärder vad gäller ansvarsförhållandet mellan staten, kommunerna och enskilda.

Kommittén lämnade den 4 juni 2019 sitt slutbetänkande Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34). Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Krigsplacering av personal

Krigsplacering av personal är avgörande för att säkerställa att rätt kompetens finns till förfogande vid en förändrad konfliktnivå. Efter att de bevakningsansvariga myndigheternas krigsplacering av personal genomfördes vid utgången av 2018 har utvecklingen av krigsorganisation fortsatt under 2019, bl.a. med stöd till kommuner för att de ska kunna upprätthålla sin verksamhet under höjd beredskap.

Stöd till Försvarmakten med bl.a. kritiska förnödenheter

För att ge Försvarmakten ökad möjlighet att verka vid höjd beredskap krävs att myndigheter, med stöd av företag, tryggar kritisk försörjning av förnödenheter. Försvarmakten har identifierat att det i alla beredskapsnivåer finns brister på

förnödenheter och tjänster från aktörer inom totalförsvaret och att vissa produkter behöver lagerhållas då dessa inte kan garanteras genom i fredstid planerad uttagning, förfogande eller genom avtal. Beredningsplaneringen, som genomförs med stöd av Försvarets materielverk (FMV), har också visat att planering med privata företag bör genomföras vid behov, i första hand av bevakningsansvariga myndigheter samt Försvarsmakten med stöd av FMV.

Arbetet med uttagningsfrågor har gått framåt bl.a. genom utvecklad samverkan och rutiner mellan Försvarsmakten och berörda myndigheter. Under 2019 har Försvarsmakten även fattat beslut om uttagning för drygt 2 000 fordon och sänt uttagningsbesked till fordonsägare runt om i landet.

I december 2019 presenterades betänkandet Näringslivets roll inom totalförsvaret (SOU 2019:51). Utredningen hade som uppdrag att föreslå åtgärder för näringslivets roll inom totalförsvaret samt försörjningstryggheten i fråga om försvarsmaterieförsörjningen (dir. 2018:64). Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Arbetet med att etablera ett koncept för sjukvårdssystemet inom totalförsvaret har fortsatt. Konceptet omfattar civil-militära kontaktytor på alla nivåer och över hela konfliktskalan och utgör en del av totalförsvärsövning 2020.

Säker och robust kommunikation inom totalförsvaret

Försvarsmakten och MSB har under 2019 fortsatt att arbeta med utveckling och förvaltning av säkra och robusta kommunikationstjänster som används för ledning och samverkan inom totalförsvaret. En säker kommunikation är viktig för att möjliggöra samverkan och ledning inför och vid höjd beredskap och då ytterst i krig. Förutom tekniska lösningar krävs ökad kunskap om säkerhetsskydd. I takt med att utvecklingen av totalförsvaret fortlöper ökar behovet av att kunna kommunicera och planera i säkra och robusta system. Försvarsmakten och MSB har i dialog med Regeringskansliet förberett de infrastrukturella förutsättningarna för att säkra behovet av säker och robust kommunikation inom totalförsvaret.

Planering för att verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats

Att verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats ger en ökad funktionalitet, tillförlitlighet, säkerhet och uthållighet för berörda myndigheter och andra aktörer. Planering för att verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats gäller främst civila aktörer och har därför primärt hanterats av MSB, med stöd av Försvarsmakten. MSB arbetar för närvarande med att utveckla ett koncept för mobila ledningsplatser som ett alternativ till skyddad ledningsplats.

Övningar för att stärka totalförsvärsförmågan

Inom ramen för arbetet med att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret är det av vikt att aktörer inom det militära och det civila försvaret övar tillsammans i syfte att stärka totalförsvärsförmågan. Under 2019 har ett intensivt planeringsarbete genomförts inför totalförsvärsövning 2020. Övningen syftar till att stärka allmänhetens kunskap om och förtroendet för totalförsvaret. Vidare kommer Sveriges totalförsvärsförmåga att prövas, utvecklas och stärkas samt viktiga erfarenheter för den fortsatta utvecklingen av totalförsvaret genereras. Övningen inleddes på lokal nivå i november 2019. Genomförandet har därefter också bedrivits på nationell och regional nivå och inkluderat privata aktörer. Avsikten är att över 5 000 individer totalt ska ha deltagit under hela övningen. Den pågående covid-19-pandemin har emellertid

inneburit att en del övningsaktiviteter under 2020 har ställts in alternativt skjutits fram till 2021.

Informations- och cybersäkerhet

I mars 2020 lämnade MSB, Försvarets radioanstalt, FMV, Försvarsmakten, Post- och telestyrelsen, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen en uppdaterad redovisning av den gemensamma handlingsplanen för myndigheternas arbete utifrån målen i den nationella strategin för samhällets informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213) (se vidare avsnitt 4.3.3 och 4.4.3.).

Regeringen uppdrog 2019 åt Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, MSB och Säkerhetspolisen att tillsammans vidta förberedande åtgärder och lämna förslag för att ett nationellt cybersäkerhetscenter ska kunna inrättas under 2020. Verksamheten ska stärka Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot mot Sverige och minska cybersårbarheterna. Den ska ge ett utvecklat och samordnat stöd om hur privat och offentlig sektor kan skydda sig mot cyberattacker. Myndigheterna redovisade uppdraget i december 2019. Myndigheterna skulle inom ramen för uppdraget samråda med och inhämta synpunkter från Polismyndigheten, Försvarets Materielverk och Post- och telestyrelsen och av redovisningen framgår att dessa myndigheter är delaktiga i det arbete som sker för att förbereda inrättandet av centret.

Särskilda åtgärder med anledning av utbrottet av covid-19

Den resultatredovisning som lämnas i budgetpropositionen bygger huvudsakligen på resultat som avser 2019. Sedan dess har förutsättningarna inom många områden ändrats på ett genomgripande sätt. Den pågående covid 19-pandemin har inneburit en global kris med stora konsekvenser för människors liv, hälsa och ekonomi samt för ekonomin i Sverige och internationellt. Regeringen och myndigheterna har vidtagit flera åtgärder för att minska effekterna av pandemin.

Försvarsmakten har under första halvåret 2020 fortlöpande hanterat ett stort antal förfrågningar om stöd med anledning av covid-19 och myndigheten har lämnat stöd utifrån tillgängliga resurser med bl.a. två fältsjukhus, tält vid ett antal sjukhus, skyddsutrustning, medicinsk utrustning och stabsstöd till bl.a. regioner, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten. Försvarsmaktens stöd till samhället samordnas utifrån samverkan på central nivå med Socialstyrelsen och MSB.

FMV har stöttat Socialstyrelsen med upphandling med inköp av skyddsutrustning, samt planering inför eventuella andra inköp av annan typ av medicinsk utrustning. Totalförsvarets forskningsinstitut har stärkt upp ett flertal myndigheters analysfunktioner avseende omvärldsanalys och smittspridningsmodeller. Myndigheten har även genomfört analyser av kritiska försörjningsflöden, liksom av kliniska covid-19-prover för Region Västerbotten, samt testat andningsskydd åt sjukvården. Vidare har en stor mängd personligt skyddsmaterial skickats till Socialstyrelsen. MSB har lagt mycket resurser på att stödja andra aktörer, på analys av hur samhället i stort har påverkats liksom samordning och kommunikation. MSB har stöttat hanteringen genom bl.a. arrangerandet av regelbundna samverkanskonferenser, framtagande av nationella lägesbilder, utlån av kompetens och resurser samt resurssamordning. Den 19 mars fick MSB i uppdrag att säkerställa att myndigheternas information med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset är samordnad och tydlig samt att det finns effektiva kanaler för att föra ut informationen. Den 4 maj fick MSB i uppdrag att vid behov stödja regioner, kommuner, företag och andra aktörer genom att hantera transport och logistik avseende skyddsutrustning och annan materiel till följd av covid-19.

Covid-19 och de restriktioner som pandemin givit upphov till har också påverkat verksamheten inom utgiftsområdet på andra sätt, exempelvis genom att viss nationell och internationell övningsverksamhet under 2020 har ställts in eller skjutits upp. Pandemin påverkar även näringslivet. Den 30 april uppdrog därför regeringen åt FMV och Försvarmakten att i samverkan analysera vilka åtgärder som, inom givna ekonomiska ramar, kan och bör vidtas för att dels upprätthålla leveransförmågan inom materiel- och logistikförsörjningen, dels understödja leverantörsbasens fortlevnad (Fö nr 6, Fö2020/00477/MFU). Den 29 maj respektive den 1 juni redovisade myndigheterna ett likalydande svar på uppdraget (Fö2020/00554/MFU). Av svaren framgick att det inte identifierats några övergripande problem vad gäller leverans av materiel. Ett antal risker kunde emellertid identifieras, liksom en rad möjliga åtgärder. I synnerhet lyftes betydelsen av att staten upprätthåller beställningstakten i enlighet med investeringsplanen för att inte konsekvenserna av krisen i näringslivet ytterligare skulle förvärras.

2.4.3 Analys och slutsatser

Regeringens bedömning är att arbetet med att utveckla totalförsvaret under 2019 fortsatt i enlighet med den försvarspolitiska inriktningen för 2016–2020. Försvarmakten och MSB har utifrån regeringens uppdrag fortsatt arbetet med att främja och utveckla en sammanhängande planering av totalförsvaret och stödja berörda aktörers totalförsvarsplanering. Kunskapen hos berörda aktörer har stärkts genom utbildning och övning, ett arbete som pågår på alla nivåer. Inom övningsverksamheten beaktas totalförsvaret vid planering och genomförande. Att de bevakningsansvariga myndigheternas krigsplacering nu är genomförd är viktigt för totalförsvarets förmåga. Samtidigt kan regeringen konstatera att myndigheternas interna arbete och organisation, liksom samverkan mellan myndigheterna, fortsatt kan behöva utvecklas för att tillgodose eventuella krav på bemanning dygnet runt, vid höjd beredskap och ytterst vid krig.

MSB, Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk, Försvarmakten, Post- och telestyrelsen, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har genom uppdraget att ta fram en gemensam samlad handlingsplan genomfört ett flertal åtgärder för att stärka cyber- och informationssäkerheten. Regeringen bedömer att inrättandet av ett nationellt cybersäkerhetscenter under 2020 utgör ett viktigt steg på vägen.

De senaste årens ekonomiska förstärkningar har förbättrat förutsättningarna för att stärka den samlade förmågan i totalförsvaret och regeringen bedömer att fortsatta framsteg har gjorts i arbetet med totalförsvarsplaneringen under 2019. Ansvariga myndigheter har fortsatt totalförsvarsutvecklingen utifrån den rapport som Försvarmakten och MSB lämnade till regeringen i februari 2019 (Fö2019/00198/MFI). I takt med att allt mer arbete genomförs och fler aktörer engageras stärks totalförsvarsförmågan i Sverige. Regeringen bedömer att arbetet måste fortsätta de kommande åren för att uppnå önskad effekt. Erfarenheterna från hanteringen av covid 19-pandemin kommer att utgöra viktiga ingångsvärden i den fortsatta processen.

2.4.4 Politikens inriktning

Totalförsvarets förmåga behöver fortsatt stärkas. Regeringen avser att under hösten 2020 lämna en försvarspolitisk proposition till riksdagen. Regeringen avser bl.a. att föreslå ett övergripande mål för totalförsvaret, samt reviderade mål för det militära försvaret respektive det civila försvaret. Propositionen kommer även att behandla den säkerhetspolitiska utvecklingen samt inriktning för säkerhetspolitiken och våra internationella försvarssamarbeten.

Cyberhoten mot Sverige och svenska intressen är omfattande. Inrättandet av det nationella cybersäkerhetscentret innebär att Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot stärks. Den utökade samordning som etableringen av centret innebär kommer att utgöra en viktig komponent i utvecklingen av informations- och cybersäkerheten i Sverige. Regeringen föreslår att sammanlagt 50 miljoner kronor tillförs 2021 för det samlade arbetet med att inrätta ett cybersäkerhetscenter. Det systematiska arbetet med informations- och cybersäkerhet bör stärkas ytterligare hos aktörer inom totalförsvaret. Det är också av vikt att myndigheter och organisationer med ansvar inom totalförsvaret har tillgång till säkra och robusta kommunikationstjänster samt nätlösningar med höga säkerhetskrav som är ändamålsenliga för hantering och kommunikation av säkerhetsskyddsklassificerad information. Av särskild vikt är den it-infrastruktur som stöder verksamheten så att information kan utbytas på ett säkert och robust sätt.

För att totalförsvaret ska stärkas under den kommande försvarsbeslutsperioden föreslås anslagen till såväl det militära som det civila försvaret tillföras ytterligare medel. Regeringen föreslår att 5 miljarder kronor tillförs det militära försvaret och 1 miljard kronor tillförs det civila försvaret 2021. Vidare aviserades i budgetpropositionen för 2020 att anslagen till det militära försvaret, utöver tidigare fattade beslut, ökas med fem miljarder kronor årligen 2022 t.o.m. 2025. Denna inriktning ligger fast. Det civila försvaret ska tillföras 1,5 miljarder kronor 2022, 2,5 miljarder kronor 2023, 3 miljarder kronor 2024 och 3,8 miljarder kronor 2025. Från och med 2023 ska utgiftsökningen finansieras med avgifter så långt möjligt. En avgift ska i första hand finansiera statens kostnader för den funktion för nationellt samordnad försörjningsberedskap som först ska utredas.

2.4.5 Budgetförslag

Beredskapskredit för totalförsvaret

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen fick nyttja en kredit i Riksgäldskontoret på högst 40 000 000 000 kronor för 2020. Regeringen anser att motsvarande bemyndigande bör lämnas för 2021. Beredskapskrediten ska säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Om beredskapskrediten utnyttjas avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2021 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor.

3 Försvar

3.1 Mål för det militära försvaret

Målet för det militära försvaret framgår i avsnitt 2.3.1.

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

I resultatredovisningen används följande bedömningsgrunder:

- Försvarsmaktens operativa förmåga
- krigsduglighet
- nationella operationer
- försvarsunderrättelseverksamhet och militär säkerhetstjänst
- internationella insatser
- internationellt försvarssamarbete
- personalförsörjning
- materiel- och logistikförsörjning
- forskning och utveckling.

Vidare används merparten av tidigare angivna resultatindikatorer, exempelvis antal som genomfört repetitionsutbildning och krigsplaceringsläget av personal, i resultatredovisningen. Följande justeringar har gjorts. Till följd av den nya finansiella styrmodellen i materieförsörjningen som infördes 2019 har förutsättningarna för att följa indikatorerna återinvesteringskvot och materieförsörjningskostnader förändrats. Det underlag som återinvesteringskvoten baseras på har bytt innehåll och värdena kommer uppvisa mer variation mellan åren, vilket redovisas nedan. De underlag som använts för att beräkna materieförsörjningskostnaderna är inte längre tillgängliga. Regeringen avser att se över indikatorerna och justera dessa utifrån den nya finansiella styrmodellen.

3.3 Resultatredovisning

3.3.1 Försvarsmaktens operativa förmåga

Försvarsmaktens operativa förmåga utgörs av myndighetens förmåga att använda krigsförbanden i militära operationer, i fredstid och ytterst för att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Förmågan att mobilisera krigsförbanden är central för att skyndsamt kunna nyttja Försvarsmaktens operativa förmåga vid beslut om höjd beredskap.

Försvarsmaktens förmåga har under 2019 upprätthållits och utvecklats genom övningar, insatser, kompetensutveckling, studier samt forskning och utveckling.

Försvarsmakten har under året genomfört övningsverksamhet med hög frekvens vilket har bidragit till att flera krigsförband ökat sin krigsduglighet i enlighet med regeringens beslut. Större övningar som genomförts är Nordanvind 19, Våreld 19, Baltic Operations (BALTOPS), Baltic Protector, Northern Coasts (NOCO) och Arctic Challenge Exercise (ACE). Försvarsmakten har hållit enheter och förband i beredskap.

Försvarmakten har kunnat lösa myndighetens uppgifter såsom att genomföra omvärldsbevakning, upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet, värna Sveriges suveräna rättigheter och nationella intressen. Myndigheten har därmed i stort kunnat lösa de uppgifter som föreligger för den fredstida verksamheten. Det finns dock fortfarande begränsningar avseende förmågan att mobilisera hela krigsorganisationen och försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Det finns dessutom vissa begränsningar inom ramen för uppgiften att ta emot militärt stöd.

Försvarmakten har deltagit i flera internationella insatser, exempelvis den globala koalitionen militära insats i Irak (OIR), den Natoleda utbildnings- och träningsinsatsen i Irak (NMI) och FN:s fredsbevarande insats i Mali (Minusma). Insatserna redovisas i avsnitt 3.3.6.

Försvarmakten har lämnat stöd till civil verksamhet vid ett antal tillfällen med befintlig förmåga och resurser. Försvarmakten har även under året lämnat stöd till polisen med helikoptertransporter.

Under 2019 har flera planerade och viktiga materielleveranser skett vilket har bidragit till att öka myndighetens förmåga. Det förekommer dock begränsningar i tillgången på viss materiel, främst materiel till grund- och systemutbildningar, vilket har haft en negativ inverkan på förmågan inom samtliga stridskrafter.

Försvarmakten har, med stöd av Försvarets radioanstalt, fortsatt att utveckla och förstärka cyberförsvarsförmågan, inklusive förmågan att genomföra aktiva operationer i cybermiljön.

3.3.2 Krigsduglighet

Krigsorganisationen har under 2019 fortsatt utvecklats i enlighet med riksdagens och regeringens beslut.

Utvecklingen i krigsförbanden följs främst genom Försvarmaktens värdering av förbandens krigsduglighet. Med krigsduglighet avses hur väl ett krigsförband i sin helhet kan utföra förbandets huvuduppgifter och övriga uppgifter efter mobilisering. Försvarmaktens värdering sammanfattar förbandens förmåga och beror främst på tillgången till materiel och övad personal. Vidare följer regeringen utvecklingen i krigsorganisationen genom bl.a. krigsplaceringsläget av personal, materieluppfyllnadsgrad och utvecklingen inom försvarsgrenarna.

Krigsplaceringsläget av personal

Krigsplaceringsläget av Försvarmaktens personal var under 2019, i likhet med 2018, i huvudsak gott med ett generellt krigsplaceringsläge runt 90 procent. Vidare har personal krigsplacerats i de mobiliseringsreserver som är knutna till krigsförbanden.

Materieluppfyllnadsgrad

Materieluppfyllnadsgraden är ett genomsnitt av krigsförbandschefernas bedömning av i vilken utsträckning förbanden förfogar över den materiel som krävs för att de ska kunna lösa sina uppgifter. Bedömningen ingår i Försvarmaktens värdering av krigsförbanden.

Det genomsnittliga värdet var marginellt sämre jämfört med föregående år, vilket innebär att det 2019 alltjämt fanns materiel- och förnödenhetsbrister som resulterade i begränsningar i krigsförbandens förmåga att lösa sina uppgifter.

Materieluppfyllnadsgraden varierar mellan krigsförbanden. Jämfört med föregående år redovisade 7 procent av förbandscheferna en förbättring och 13 procent en

försämring. För resterande 80 procent av krigsförbanden redovisades inga förändringar. Brister i krigsplaceringen av materiel innebär att den underliggande värderingen av förbandens tillgång till kravställd materiel är baserad på ofullständigt underlag. Det medför att också värderingen av materieluppfyllnadsgraden är förenad med osäkerhet.

Försvarsgrenar och funktioner

Armén

Förbandsproduktionen inom armén har under 2019 sammantaget genomförts enligt plan. Fokus har främst varit riktat mot grundutbildning med värnpliktsamt förstågeuppbyggnad mot två brigader samtidigt som beredskap har upprätthållits och internationella militära insatser genomförts.

Samarbetet med Finland har fortsatt utvecklats, särskilt i och med övningen Nordanvind. Utöver den övningen har samövningar med Finland genomförts inom flera av arméns funktioner.

Under året har nationella operationer och internationella insatser genomförts vilka utvecklat berörda krigsförbands förmåga på lägre taktisk nivå, samtidigt som det begränsat förbandens möjligheter att genomföra övningar och annan förmågehöjande verksamhet. Under året har bl.a. den nya granatkastarpansarbandvagnen 90/120 levererats. Arbetet med luftvärnsrobotsystem 103 (Patriot) har fortsatt under året, vilket bl.a. innefattat utbildning och infrastrukturella åtgärder. Inom materielområdet har dock den bristande tillgängligheten på såväl stridsfordon och stridsvagnar som lastbilar till del påverkat förbandsproduktionen negativt. Främsta anledningen till dessa brister har varit att antalet fordon varit begränsat på grund av renoveringar och reparationer då flertalet fordonssystem är gamla.

Hemvärnsförband

Vissa hemvärnsbataljoner har under 2019 ökat sin förmåga medan ett antal förband fortsatt påverkats av infrastrukturella behov, materielbrister samt av vakanser.

Hemvärnsförbanden har löst sina nationella beredskapsuppgifter och utvecklat sin förmåga samtidigt som de lämnat stöd till det övriga samhället.

Under 2019 bestod hemvärnsförbanden av 20 744 personer, av dessa var 13 procent kvinnor och 87 procent män. Under 2018 var motsvarande antal 21 223, även det året var könsfördelningen 13 procent kvinnor och 87 procent män. Regeringen konstaterar att bemanningen inom hemvärnsförbanden i huvudsak är fortsatt god även om detta i huvudsak upprätthålls av personal som tidigare genomfört värnpliktsutbildning. Rekryteringen till hemvärnsförbanden kan bli utmanande innan de ökande grundutbildningsvolymerna åter kan ge avkastning till hemvärnsförbanden.

Under året har ett stort antal övningar genomförts, exempelvis 40 krigsförbandsövningar (KFÖ) och 86 särskild övning förband (SÖF). Under året har hemvärnsförbandens beredskap kontrollerats genom oannonserade beredskapskontroller, med delar ur hemvärnsförbanden tillsammans med förband ur andra stridskrafter.

Marinen

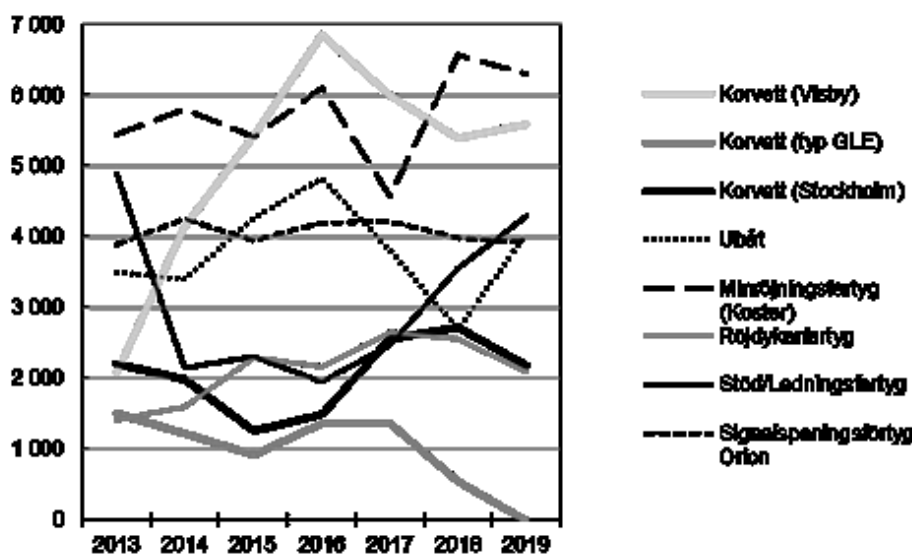
Under 2019 har genomförd nationell och internationell insats- och övningsverksamhet bidragit till de marina stridskrafternas förmågeutveckling, främst avseende ubåtsjakt, amfibiestrid och minröjning. Bilateralt marint samarbete med Finland och USA har fördjupats under 2019, bl.a. genom övningsverksamhet. Under hösten 2019 påbörjades förberedelser för deltagande i insatsen i Irak, OIR, där Amfibieregementet

har ansvaret för förbandsbidraget under första halvåret 2020. Samverkan med flygstridskrafterna har utvecklats under året, inte minst avseende gemensam sjömålsstrid med stridsflyg. Den materiella tillgängligheten har ökat under året även om vissa begränsningar kvarstår avseende bl.a. delsystem, vilket till del påverkat förbandsproduktion och operativ tillgänglighet. Vakanser kvarstår för marinen inom vissa personalkategorier.

För flertalet plattformar inom marinstridskrafterna har antalet gångtimmar ökat under 2019 jämfört med 2018, främst till följd av omfattande övningsverksamhet. En begränsning utgörs av reservdelstillgång för ålderstigen materiel. Nedgångar i antalet gångtimmar för fartyg förklaras främst genom underhållsåtgärder och modifieringar då fartygen är på varv och kan i vissa fall även kopplas till bristande materieltillgänglighet. Det totala antalet gångtimmar för fartyg redovisas i diagram 3.1.

Diagram 3.1 Gångtimmar per fartygstyp

Gångtimmar

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning för 2019.

Flygvapnet

Under 2019 har flygstridskrafterna på grund av personella vakanser och brister i materielen tvingats prioritera insatsverksamhet och utbildning före förmågeutveckling. Övningsverksamheten har fortsatt legat på hög nivå där exempelvis den nordiska flygövningen Arctic Challenge Exercise (ACE), under svensk ledning, för första gången 2019 uppnådde den högsta nivån av övningskomplexitet, s.k. flaggstatus. Försvarsmakten har lämnat stöd till bekämpning av skogsbränder främst med helikopterresurser och vid ett antal tillfällen genomfört taktiska transportflygningar till pågående internationella insatser.

Tabell 3.1 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp

Antal flygtimmar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
JAS 39	10 643	11 287	10 974	10 622	10 233	9 624
SK 60	4 937	4 905	5 118	4 699	4 526	3 475
TP 84	2 250	2 504	2 242	2 099	2 196	1 952
Fpl 100	1 495	1 512	1 495	1 647	1 602	1 693
Fpl 102	1 599	1 987	1 809	1 795	1 607	1 596
Helikopter 14	866	1 288	1 523	1 473	1 454	1 025
Helikopter 15	2 823	3 609	3 701	4 057	3 637	3 653
Helikopter 16	2 192	2 393	2 531	2 716	2 815	2 449

Källa: Försvarmaktens årsredovisning för 2019.

Flygtidsproduktionen minskar för flera flygsystem, exempelvis JAS 39, Hkp 14 och Sk 60, i förhållande till både 2018 och 2017. För JAS 39 har flygtidsproduktionen sjunkit för fjärde året i rad vilket Försvarmakten uppger beror på bl.a. att större tillsyner har tagit längre tid än planerat. Skolflygplanet Sk 60 infördes i Försvarmakten 1967 och har i flera steg livstidsförväntats. Regeringen bemyndigade i mars 2020 Försvarmakten att anskaffa ett nytt skolflygplan för den grundläggande flygutbildningen.

Ledningsfunktionen

Försvarmakten har under 2019 utvecklat den operativa förmågan vid ledningsförbanden, främst avseende personell kompetens genom samövning i vintermiljö. Det finns dock fortsatt brister vad gäller tillgång till materiel för att bl.a. kunna genomföra grundutbildning med värnplikt parallellt med att de stående förbanden utbildar och övar vilket påverkar både förbandsutvecklingen och förbandsproduktionen. Vidare har förbanden verkat kontinuerligt med en hög tillgänglighet och parallellt utfört övriga tilldelade stöd- och utvecklingsuppgifter. Eftersom dessa verksamheter har varit resurskrävande har det påverkat möjligheterna att utveckla krigsförbanden, men förbandsproduktionen har i huvudsak genomförts enligt plan.

Cyberförmåga

Försvarmakten har fortsatt arbetet med att utveckla och etablera en militär utbildningsanläggning för att förstärka möjligheterna att bedriva utbildning, träning och övningar med bäring på Sveriges cyberförsvar. Planeringen för införandet av cybersoldater 2020 har fortsatt och sker i nära samarbete med Totalförsvarets rekryteringsmyndighet och Kungliga Tekniska högskolan. Satsningar inom forskning och utveckling har även initierats för att vidmakthålla och på sikt stärka cyberförmågan. Inom cyberområdet har Försvarmakten kontinuerligt övervakat Försvarmaktens ledningsstödssystem samt vid flera tillfällen kartlagt och avvisat försök till intrång.

Logistikfunktionen

Logistikförbanden har under 2019 genomfört bl.a. repetitionsutbildningar, träning och deltagande i övningar. Under året har arbete genomförts för att höja nivån på samtliga krigsförbands underhållssäkerhet och uthållighet främst vad avser förplägnad för fred, kris och krig. Försvarmakten arbetar intensivt för att höja myndighetens uthållighet även inom övriga förnödenhetsslag. Försvarmakten har inom ramen för det finsk-svenska logistiksamarbetet utarbetat ett gemensamt logistikkoncept vilket inkluderar en gemensam logistikplanering av vissa övningar.

Depåförbanden

Sedan januari 2016 har Försvarsmakten inrättat en depåorganisation där 20 depåer organiserats. Under 2019 har myndigheten har fortsatt sitt arbete med att etablera och tydligare definiera depåorganisationen.

3.3.3 Nationella operationer

Beredskap och nationella operationer

Nationella operationer har upprätthållits i enlighet med Försvarsmaktens grundoperationsplan. Skyddet av den territoriella integriteten har upprätthållits genom att flygplan och fartyg med incidentberedskapsuppgifter har funnits tillgängliga för identifiering och ingripande mot överträdelser av tillträdesförordningen (1992:118). Frivilliga flygkåren har använts som stöd till sjöövervakningsuppgifter. På land har beredskapsstyrkor och bevakningsresurser ständigt funnits avdelade och utfört skyddsuppgifter av skyddsvärd verksamhet. Beredskapsanpassningar har genomförts mot den periodvis höga militära aktiviteten i närområdet.

Under 2019 skedde 9 kränkningar av svenskt luft-och sjöterritorium. Detta är färre än 2018 då Försvarsmakten rapporterade 13 överträdelser. Sverige har under året inte brutit mot andra staters tillträdesbestämmelser vid något tillfälle.

Försvarsmaktens stöd till samhället

Under 2019 har Försvarsmakten lämnat stöd till samhället vid 83 tillfällen i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, förordningen (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter samt förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet.

Stöd enligt lagen om skydd mot olyckor har lämnats vid 63 tillfällen 2019 jämfört med 138 tillfällen under 2018. 41 av stödinsatserna under 2019 var kopplade till eftersök av försvunna personer. Försvarsmaktens kostnad för lämnat stöd enligt denna lag uppgick under 2019 till 10,2 miljoner kronor.

Stöd enligt förordningen om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter har lämnats vid ett tillfälle, vid en gemensam övning mellan Polismyndigheten och Försvarsmakten. Kostnader för stöd till polisen med helikopterresurser finansieras inom ramen för Försvarsmaktens anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*.

Stöd enligt förordningen om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet har lämnats vid 19 tillfällen under 2019 jämfört med 48 tillfällen 2018. Försvarsmaktens kostnad för lämnat stöd enligt denna förordning uppgick under 2019 till 2,6 miljoner kronor.

3.3.4 Försvarsunderrättelseverksamhet

Försvarsunderrättelseverksamheten har fortsatt präglats av att den militära och säkerhetspolitiska utvecklingen såväl globalt som i Europa och vårt närområde har försämrats över tid. Den militära verksamheten i Sveriges närområde har fortsatt varit hög med frekvent militär närvaro och ett flertal större övningar. Under 2019 har förmågan hos försvarsunderrättelsemyndigheterna, dvs. Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut, att följa och analysera den aktuella situationen och de övergripande trenderna i Sveriges närområde utvecklats. Försvarsunderrättelsemyndigheterna har även följt den säkerhetspolitiska och militära utvecklingen i de områden där Sverige bidrar till internationella insatser. Delar av de underrättelser som den militära underrättelse- och

säkerhetstjänsten (Must) producerar bidrar även till EU:s lägesuppfattning. Terrorhotet i och mot Europa är fortsatt allvarligt. Under 2019 har formerna för samarbetet avseende kontraterrorism mellan Must, Försvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen utvecklats. Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) har alljämt utgjort en viktig plattform för rapportering och bedömningar om utländska förhållanden som påverkar terrorhotet mot Sverige.

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten har under 2019 genomfört granskningar och kontroller i enlighet med gällande lagstiftning.

3.3.5 Militär säkerhetstjänst

Den militära säkerhetstjänsten har under året fått en ökad betydelse inte minst beroende på arbetet inför återinförandet av värnplikten som medfört att antalet säkerhetsprövningar har ökat, införandet av 5G och andra samhällsgenomgripande frågor. Vidare har återuppbyggnaden av totalförsvaret ställt ökade krav på den militära säkerhetstjänsten inom såväl utbildnings-, som tillsynsområdet och inom utveckling och införande av vissa kryptografiska funktioner.

3.3.6 Internationella insatser

Sverige har under 2019 deltagit i internationella insatser samt lämnat stöd till arbetet med säkerhetssektorreform i olika länder, vilket bidrar till mål 16 i Agenda 2030. Antalet individer som var insatta i internationella insatser och övrig internationell tjänstgöring under året var 1 424, varav 148 kvinnor och 1 276 män. Det är en ökning jämfört med 2018, då 1 307 individer (varav 136 kvinnor och 1 171 män) var insatta i internationella insatser.

Operation Inherent Resolve (OIR), Irak. Sedan början av 2019 har det svenska bidraget till den globala koalitionen militära insats i Irak varit stationerat på Taji-basen, nordväst om Bagdad. Det svenska bidraget har bestått av utbildare samt personal för skydd och bevakning. Det svenska bidraget minskade från ca 70 personer 2018 till ca 50 personer 2019 på grund av minskat behov av stödfunktioner i och med samlokaliseringen med ett brittiskt förband på Taji. Under början av 2020 har bl.a. Taji-basen utsatts för omfattande beskjutning av indirekt eld. Detta tillsammans med utbrottet av covid-19 under första halvåret 2020 medförde att Försvarsmakten fattade beslut att tillfälligt omgruppera den svenska personalen till Sverige.

Minusma, Mali. Försvarsmakten har under 2019 fortsatt bedrivit verksamhet inom ramen för FN:s fredsbevarande insats i Mali, Minusma. Det svenska bidragets huvuduppgift har varit att förse insatsens underrättelseenhet med information som kan användas för att uppfylla säkerhetsrådets mandat. Utöver förbandsbidraget har det svenska bidraget också utgjorts av stabsofficerare vid regionala och centrala staber. Det svenska bidraget fram till den 1 december uppgick till ca 250 personer på plats. Den 1 december 2019 påbörjades nedmonteringen av den svenska infrastrukturen i Timbuktu. Samtidigt har Försvarsmakten stegvis utökat närvaron i Gao, i Minusmas östra sektor, som under 2020 kommer bli det svenska förbandsbidragets nya förlägningsplats.

Resolute Support Mission (RSM), Afghanistan. Försvarsmakten har under 2019 fortsatt arbetet med att bistå de afghanska försvars- och säkerhetsstyrkorna inom ramen för Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM. Det svenska styrkebidraget uppgick vid årets slut till 25 befattningar och har bestått av rådgivare till de afghanska försvars- och säkerhetsstyrkorna, stabspersonal och personal för att stödja styrkan på plats. Personalen har i huvudsak varit baserad på Camp Marmal i Mazar-e-Sharif. Sverige har även bemannat en befattning som helikopterinstruktör vid basen i Kandahar. RSM

har under 2019 reducerat delar av insatsens verksamhet, vilket har påverkat Sveriges bidrag under 2019 då fyra rådgivare togs hem i förtid. Säkerhetsläget har fortsatt varit ansträngt med höga förluster för såväl talibaner som afghanska försvars- och säkerhetsstyrkor och civila.

European Training Mission (EUTM), Mali. Försvarsmakten har under 2019 bidragit med åtta personer till EU:s utbildningsinsats EUTM Mali, bestående av en stabsofficerare baserad i Bamako samt sju instruktörer i ett träningssteam som varit baserade vid utbildningsplatsen i Koulikoro. Insatsen ingår i en långsiktig EU-strategi för hela regionen och har till uppgift att bistå med utbildning, rådgivning och mentorskap till stöd för Malis försvarsmakt och försvarssektor.

European Training Mission (EUTM), Somalia. Försvarsmakten har under 2019 bidragit med nio personer till EUTM Somalia. Fem stabsofficerare har deltagit i insatsen, varav tre placerade i Mogadishu och två i Nairobi. I insatsen har även fyra instruktörer deltagit under perioden oktober 2018–mars 2019 med placering i Mogadishu. EU:s utbildningsinsats i Somalia har till uppgift att bistå med rådgivning och stöd till den somaliska försvarssektorn samt i form av utbildning och mentorskap för stöd till den somaliska nationella armén i syfte att förbättra säkerheten i landet.

European Training Mission (EUTM), Centralafrikanska republiken (CAR/RCA). Försvarsmakten har under 2019 bidragit med nio personer till EUTM RCA, bestående av en stabsofficer, sex instruktörer samt två tolkar i ett träningssteam vid utbildningsplatsen i Camp Kassa i huvudstaden Bangui. Styrkan har ingått i en större organisation som gett utbildning och stöd till Centralafrikanska republikens armé. Insatsen syftar till att bistå Centralafrikanska republiken genom stöd till pågående reform av försvars- och säkerhetssektorn.

EUNAVFOR Operation Atalanta. Försvarsmakten har under 2019 bidragit med tre stabsofficerare till Operation Atantas operationshögkvarter i Rota, Spanien. Omlokaliseringen av operationshögkvarteret från Northwood i Storbritannien till Rota kom som en följd av att Storbritannien lämnat EU. Försvarsmakten har under året utökat bemanningen från två stabsofficerare till tre.

EUNAVFOR MED Operation Sophia. Försvarsmakten har under 2019 till att insatsen avvecklades den 31 mars 2020 bidragit med en stabsofficerare till Operation Sophias operationshögkvarter i Rom, Italien. Försvarsmakten har därmed reducerat bemanningen från 2018.

KFOR, Kosovo. Under 2019 har Försvarsmakten fortsatt lämnat stöd till Kosovos säkerhetsstruktur genom placering av personal i högkvarteret för Kosovo Force (KFOR). Det svenska bidraget har utgjorts av upp till tre personer på plats. Försvarsmakten har även bemannat en rådgivarbefattning vid NATO Advisory and Liaison Team (NALT). Vissa av befattningarna har inneburit delad bemanning med andra länder.

Säkerhetssektorreform

Försvarsmakten har under 2019 lämnat stöd till arbetet för säkerhetssektorreform (SSR) i Ukraina, Georgien, Moldavien och Kenya. Försvarsmaktens stöd till Ukraina har under 2019 fortsatt kanaliserats främst genom den kanadensiskt ledda utbildningsinsatsen Operation UNIFIER. Under året har bidraget omstrukturerats från veckovis roterande instruktörer till permanent placerad personal bestående av fyra befattningar. Under 2019 har Försvarsmakten fortsatt att lämna SSR-stöd till Georgien med en rådgivare vid Natos tränings- och utbildningscentrum (JTEC) i Tbilisi. Försvarsmakten har även deltagit i planering och genomförande av

militärövningen NATO-Georgia Exercise och utbytt erfarenheter inom totalförsvansområdet med Georgien. I Moldavien har Försvarsmaktens SSR-stöd under 2019 främst inriktats på områdena jämställdhet samt kvinnor, fred och säkerhet. Stödet har lämnats via det nordiska centret för gender i militära operationer (NCGM). Till den östafrikanska fredsstyrkan Eastern Africa Standby Force i Kenya har Försvarsmakten lämnat stöd genom kursverksamhet, system för tidig förvarning (Early Warning System) samt övningar.

Tabell 3.2 Anslagsförbrukning för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Miljoner kronor

Insats	Ramar till Försvarsmakten	Utfall
Minsuma Mali	850	721
OIR Irak	142	104
RSM Afghanistan	67	58
Övrigt	50	42
Summa	1 109	925

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning 2019.

3.3.7 Internationellt försvarssamarbete

Regeringen och berörda myndigheter har genom aktiva åtgärder bidragit till att Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten med enskilda länder och organisationer har fortsatt fördjupats under 2019 i enlighet med den försvarspolitiska inriktningen (prop. 2014/15:109).

Norden

Försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland har under 2019 fördjupats i enlighet med det bilaterala samförståndsavtal som ingicks 2018. På försvarsmaktsnivå fortsätter arbetet med att utveckla förmågan till gemensamt militärt agerande i fred, kris och krig. Under 2019 har detta skett bl.a. genom bilateral operationsplanering, personalutbyte, utarbetande av gemensam finsk-svensk militärstrategisk- och operativ styrning och ett omfattande övningssamarbete inom samtliga stridskrafter. Samarbetet på politisk nivå har fortsatt och bl.a. inkluderat en bilateral scenariobaserad övning med deltagande på ministernivå. Försvarsdepartementet har under 2019 fortsatt arbeta med förslagen i betänkandet En lag om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland (SOU 2018:31). Regeringen överlämnade i mars 2020 en proposition till riksdagen om en ny lag om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland. Lagförslaget syftar till att möjliggöra snabbare beslut om att ge respektive ta emot operativt militärt stöd inom ramen för det svensk-finska försvarssamarbetet, bl.a. genom att regeringen bemyndigas att fatta fler beslut än i dagsläget. Vidare föreslås lagändringar som ska skapa bättre förutsättningar för finsk militär att lämna stöd i Sverige. Riksdagen godkände den 8 september 2020 regeringens lagförslag (bet. 2019/20:UFöU5, rskr. 2020/21:3). Lagen och lagändringarna träder i kraft den 15 oktober 2020.

Samarbetet med Danmark och Norge har under 2019 utvecklats genom såväl möten på politisk nivå som försvarsmaktssamarbete. Regeringen har fortsatt arbetet med implementeringen av samförståndsavtalet med Danmark från 2016 med tyngdpunkt på samarbete mellan sjö- och flygstridskrafter. Under 2019 har aktiviteter med försvarsdepartementet i Norge vidtagits i enlighet med den bilaterala aktivitetslistan för förstärkt försvarssamarbete. Försvarsmaktens bilaterala samarbete med Norge fokuserar framför allt på ett nära utbildnings- och övningsutbyte på förbandsnivå. Under 2019 har samverkan skett med norska försvarsmakten bl.a. inför och under

arméövningen Nordanvind. Vidare har svenska, norska och finska flygstridskrafter genomfört regelbunden gemensam övningsverksamhet inom ramen för Cross Border Training (CBT).

Under året har fortsatt utveckling skett av försvarssamarbetet mellan de nordiska länderna inom ramen för Nordic Defence Cooperation (Nordefco) i linje med det strategiska styrdokumentet Vision 2025. Sverige tog i januari 2019 över det roterande ordförandeskapet i Nordefco och har under året haft värdskap för möten på såväl politisk som militär nivå. Under året har de nordiska försvarsministrarna enats om en mekanism för kriskonsultationer och informationsutbyte mellan försvarsdepartementen som kan användas i händelse av kris eller konflikt. Under året ingicks även ett avtal mellan de fem nordiska länderna rörande samarbete om alternativa landningsbaser, vilket även omfattar bestyckade stridsflygplan. I maj-juni 2019 genomfördes under svensk ledning flygövningen Arctic Challenge Exercise för första gången på s.k. flaggnivå vilket är en norm för att ange att en flygövning uppnått vissa kriterier avseende komplexitet och storlek. Vidare har initiativ tagits för att identifiera möjliga samarbetsprojekt inom totalförsvarsområdet. Finland, Norge och Sverige har under året ingått ett avtal rörande försörjningstrygghet inom materielområdet och på militär nivå har ett samarbetsforum för logistikfrågor etablerats. Anskaffningen av ett gemensamt nordiskt uniformssystem har inneburit försöksverksamhet och utvärdering av olika uniformslösningar (se även tabell 3.4).

Andra europeiska länder

Bilateralt samarbete med Estland, Lettland och Litauen har under 2019 främst fokuserat på utbildnings- och övningsarbete. Under året har ett flertal möten genomförts på politisk nivå, såväl bilateralt som inom ramen för det nordiska försvarssamarbetet.

Det bilaterala försvarssamarbetet med Polen, Tyskland och Frankrike har fortsatt att utvecklas under 2019, genom såväl möten på politisk nivå som försvarsmaktssamarbete. Samarbetet med Polen avseende materielanskaffning inom den marina domänen och undervattensområdet har varit av särskilt intresse. Därtill har Försvarsmakten genomfört utbyten med Polen och Tyskland i samband med större övningar. Försvarsmakten har under 2019 fortsatt deltagit i det av Tyskland ledda samarbetet Framework Nations Concept där myndigheten bl.a. deltagit i samarbeten kring försvarsmedicinska frågor. Fokusområden för samarbetet med Frankrike har bl.a. varit internationella insatser och samarbeten på försvarsmaterielområdet. Under 2019 anslöt sig Sverige till det franskiniterade försvarssamarbetet European Intervention Initiative (EI2). Samarbetet syftar till att utveckla en gemensam strategisk kultur och förbättra lägesbilden mellan de deltagande länderna och därmed den europeiska förmågan att agera i krishanteringsinsatser.

Det bilaterala försvarssamarbetet med Storbritannien har fortsatt att utvecklas under 2019. I juli 2019 undertecknades ett samförståndsavtal om samarbete kring framtida stridsflygsutveckling (Future Combat Air Systems Cooperation, FCASC). Det militära övningsarbetet har varit omfattande och genomförts såväl bilateralt som inom ramen för multilaterala övningar. Under 2019 har Sverige och Storbritannien också samarbetat inom ramen för internationella insatser. Sverige har bidragit till den fortsatta utvecklingen av den brittiskledda snabbinsatsstyrkan Joint Expeditionary Force (JEF). Medlemsländerna enades om att JEF i första hand ska kunna verka i en gråzonssituation i Östersjö- och nordområdet. I maj-juni 2019 genomfördes den maritima övningen Baltic Protector i Östersjöområdet.

Under andra halvåret 2019 innehade Sverige ordförandeskapet i det försvarspolitiska forumet Norra gruppen. Ett möte på ministernivå arrangerades i Sverige. Därtill

fortskred arbetet med strategisk kommunikation, militär rörlighet samt säkerhetspolitisk dialog.

USA

Försvarssamarbetet med USA har under 2019 fortsatt att utvecklas i enlighet med inriktningen i den bilaterala avsiktsförklaringen från 2016 samt den svensk-finsk-amerikanska trilaterala avsiktsförklaringen från 2018. Möten har genomförts på såväl politisk som tjänstemanna- och myndighetsnivå. Gemensamma övningar, interoperabilitetsutveckling samt samarbete kring materielanskaffning och i multinationella operationer har genomförts.

EU

Sverige har under 2019 fortsatt sitt deltagande i samarbetsprojekt inom ramen för Europeiska försvarsbyrån (EDA). Inom det permanent strukturerade samarbetet (Pesco) fortsätter arbete med såväl åtaganden som projekt. Under 2019–2020 genomförs även den första ordinarie koordinerade försvarsöversynen CARD som samlar information om det europeiska förmågelandskapet. Europeiska kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska försvarsfonden (EDF), som beskrivs närmare i avsnitt 3.3.9, väntas träda ikraft 2021. Regeringen har under 2019 följt utvecklingen av EU-kommissionens arbete med försvarsfrågor, inklusive inrättandet av ett generaldirektorat för försvarsindustri och rymd samt det generella arbetet inom EU med hanteringen av hybridhot och cyber. Sverige har även deltagit i det mellanstatliga samarbetet för att förenkla militära transporter, bl.a. med fokus på att underlätta procedurer för gränspassage och arbetet med förbättrad transportinfrastruktur för dubbel användning. Därtill har regeringen deltagit i förhandlingar för att upprätta den europeiska fredsfaciliteten (EPF) som ska utgöra en samlad struktur för finansiering av säkerhetsinstrumentet som ligger utanför EU:s budget. Sverige har deltagit med sekunderad personal i EU:s militära planerings- och ledningsstruktur (MPCC), som fortsatt arbetet mot att uppnå full operativ förmåga. Svenskt engagemang i EU:s insatser och träningsmissioner beskrivs närmare i avsnitt 3.3.6.

Nato

Det svenska partnerskapet med Nato fortsatte att fördjupas under 2019, med särskilt fokus på samarbete i Sveriges närområde. Sveriges status som Enhanced Opportunities Partner (EOP) skapar möjlighet till ett anpassat partnerskap baserat på Sveriges och Natos gemensamma intressen. Det svenska partnerskapet med Nato har varit fortsatt viktigt för Försvarsmaktens förmågeutveckling vad gäller den nationella försvarsförmågan, förmågan att genomföra internationella insatser och möjlighet till forskningssamarbeten. Sverige deltog i Natos krishanteringsövning Crisis Management Exercise (CMX) 2019, där bl.a. förmågan till samverkan med Nato övades.

FN

Sveriges samarbete med FN har fortsatt att utvecklas under året. Sverige har bl.a. bidragit med stabsofficerare eller militärobservatörer till flertalet FN-insatser. Sveriges förbandsdeltagande i Minusma har bidragit till en fortsatt utveckling av insatsens och FN:s förmåga att framarbete och nyttja underrättelseförmågor i sina operationer. Minusma var därtill under ledning av en svensk styrkechef. Därtill har Sverige och Finland bidragit till Minusma inom ramen för Nordefco-projektet Nordic Mobile Training Teams.

OSSE

Regeringen har under 2019 fortsatt bidragit till OSSE:s arbete för militärt förtroendeskapande och konventionell rustningskontroll. Försvarsmakten har medverkat i ansträngningarna att utveckla Wiendokumentet. Inom ramen för Wiendokumentet har Försvarsmakten även bl.a. genomfört ett flygbas- och förbandsbesök. OSSE är ett av de forum där Sverige har verkat för att bevara den regelbaserade europeiska säkerhetsordningen och för att brott mot de åtaganden som ingår i denna ska uppmärksammas. Inom ramen för Fördraget för observationsflygningar har Sverige verkat för att öka militär transparens och förutsägbarhet.

3.3.8 Personalförsörjning

Försvarsmakten har under 2019 fortsatt arbetet med åtgärder för att kunna fylla upp krigsorganisationen med personal. Bl.a. har Försvarsmakten ändrat kraven på vissa befattningar från militära till civila i syfte att frigöra produktionskapacitet där det krävs militär kompetens. Åtgärden har inneburit att ca 600 civila anställts. Totalt har antalet anställda i Försvarsmakten ökat från ca 20 000 (18 procent kvinnor och 82 procent män) till ca 22 700 (19 procent kvinnor och 81 procent män) under 2019 jämfört med 2018. Personalkostnaderna under 2019 uppgick till ca 16 miljarder kronor vilket är en ökning med ca 2 miljarder kronor jämfört med 2018. Ökningen i personalkostnader och av antalet anställda relaterar främst till verksamhetsövergången från Försvarets materielverk till Försvarsmakten, som innebar ca 1 900 fler anställda för Försvarsmaktens del.

Antalet anställda gruppbefäl, soldater och sjömän uppgick vid årets slut till 5 477 (varav 11 procent kvinnor och 89 procent män), vilket är en ökning med 127 jämfört med 2018.

Officersförsörjning

Andelen yrkesofficerare har ökat under året till följd av att fler slutfört såväl Officersprogrammet (OP) som Specialistofficersutbildningen (SOU) samt att yrkesofficerare, som tidigare lämnat Försvarsmakten, har återanställts i större utsträckning och att officerare har fortsatt sin anställning efter ordinarie pensionsålder. Den Särskilda officersutbildningen (SOFU) har bidragit till den förbättrade tillgången av yrkesofficerare. Inflödet behöver dock fortsatt öka för att kompensera för de närmaste årens höga antal pensionsavgångar och tillväxt i krigsorganisationen. För de grundläggande officersutbildningarna, OP respektive SOU, har intresset ökat. För båda utbildningarna har antalet som påbörjat desamma ökat relativt 2018, med 73 elever på OP (från 123 till 196), respektive 75 på SOU (från 280 till 355). 2019 års målsättning för antagna till OP överträffades, inklusive antagna till SOFU. Motsvarande målsättning för SOU uppnåddes dock inte.

Grundutbildning med värnplikt

Från grundutbildningsomgången 2018/19 uppgick antalet krigsplaceringsbara soldater och sjömän till drygt 3 400 samtidigt som antalet avgångar från utbildningen minskade.

I den pågående grundutbildningsomgången 2019/20 har drygt 4 500 totalförsvarspliktiga ryckt in till grundutbildning med värnplikt under 2019. Detta är en ökning mot 2018 med 750 totalförsvarspliktiga. Andelen kvinnor är 16 procent vilket är något högre än föregående år då andelen var 15,5 procent och innebär en

fortsatt ökning jämfört med åren med frivillighet då andelen kvinnor uppgick till 12–13 procent.

Mönstring inför grundutbildning med värnplikt

2019 skickade Totalförsvarets rekryteringsmyndighet mönstringsunderlag till 94 000 totalförsvarspliktiga födda 2001. Svarsfrekvensen uppgick till drygt 95 procent vilket är högre än föregående år. 19 000 individer ansågs ha lämnat kvalificerade svar på frågor om hälsa och fysik samt vara positivt inställda till att göra grundutbildning med värnplikt.

Under 2019 har 16 200 totalförsvarspliktiga genomgått mönstring vid Totalförsvarets rekryteringsmyndighet, vilket är en ökning om ca 2 000 jämfört med 2018. Av de mönstrade var 3 800 kvinnor och 12 400 män.

För grundutbildning som påbörjas 2019 skrevs totalt 4 672 totalförsvarspliktiga in till Försvarsmaktens 4 000 utbildningsplatser varav 802 var kvinnor och 3 870 var män.

Med anledning av Folkhälsomyndighetens rekommendationer om begränsat resande för att minska smittspridningen av coronaviruset beslutade Totalförsvarets rekryteringsmyndighet den 20 mars 2020 om nedstängning av provningsverksamheten. Myndigheten har därefter successivt öppnat upp sin provningsverksamhet men kommer inte kunna genomföra samtliga provningar som planerats under året. Konsekvenserna inför grundutbildningsomgång 20/21 bedöms dock vara begränsade.

Frivillig försvarsverksamhet

Det totala antalet tecknade hemvärns- och frivilligavtal uppgick vid årsskiftet 2019/2020 till 20 744 och nådde därmed inte upp till Försvarsmaktens målsättning om minst 21 700 avtal. Det är en minskning med 2,3 procent jämfört med 2018. Andelen kvinnor uppgår till 13 procent, vilket är oförändrat jämfört med 2018.

Tillgången av frivilliga i gruppen tidigare totalförsvarspliktiga, som utgör hemvärnets mest betydelsefulla rekryteringsgrupp, minskar över tiden och snittåldern är ökande vilket är en konsekvens av tidigare reducerade grundutbildningsvolymerna och att grundutbildning med värnplikt lades vilande 2010.

Jämställdhet och likabehandling

Myndigheternas arbete med jämställdhet och likabehandling har fortsatt under året, vilket är viktigt för att nå de nationella jämställdhetspolitiska målen liksom mål 5 i Agenda 2030. Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Totalförsvarets rekryteringsmyndighet har under året fortsatt deltagit i regeringens program Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM). Under 2019 har andelen kvinnor inom Försvarsmakten ökat, framför allt på officersutbildningarna. Som helhet nås dock inte myndighetens målsättningar förutom vad avser andelen kvinnor som är officerare, där målsättningen om 6,8 procent uppnåddes. Försvarsmakten redovisar att andelen kvinnor inte ökar i takt med förväntningar och målsättningar och menar att fortsatta ansträngningar för att identifiera och ta bort eventuella hinder för att kvinnor ska söka sig till och ta anställning i Försvarsmakten är av stor vikt. Försvarsmakten har under året vidtagit åtgärder inom information och kommunikation, översyn av befattningskrav, forskning och utveckling samt materielutveckling och studier. Som ett resultat av Försvarsmaktens utvärdering av arbetet med jämställdhetsintegrering under 2015–2018 har myndigheten också börjat utveckla metoder för att systematiskt kunna integrera jämställdhetsperspektivet i ordinarie berednings- och beslutsprocesser.

Försvarsmakten har även fokuserat på att utveckla förmågan att omhänderta kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier och vidtagit åtgärder, bl.a. genom tillsättning av ett centralt verksamhetsstöd.

Försvarets materielverks arbete med integration av humanfaktorer (HFI, Human Factor Integration) har fortsatt i syfte att åstadkomma en mer jämställd arbetsmiljö för personal. Ett systematiskt arbetssätt har införts och bl.a. använts i kravställningen av Försvarsmaktens nya uniformssystem (se även tabell 3.4 Redovisning av pågående materielprojekt).

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet har fortsatt sitt kontinuerliga arbete med att säkerställa att de medicinska och psykologiska metoder som används i mönstrings- och provningsprocesserna är validerade och icke-diskriminerande. Myndigheten ser även över momenten som sker före mönstring såsom mönstringsunderlag och selektering, och det som genomförs i mönstringens slutskede, vid inskrivning och nominering. Myndigheten har fortsatt arbetet med bl.a. text- och bildspråk i informationsmaterial för att säkerställa att informationen når alla målgrupper och inte upplevs exkluderande.

3.3.9 Materiel- och logistikförsörjning

Under 2019 har arméns förmåga att bekämpa markmål stärkts genom ny materiel som artillerisystem Archer och nya granatkastarbandvagnar. Samtidigt har luftvärnsförmågan stärkts i och med modifiering av spaningsradarsystem 23 och eldenheter till luftvärnsrobotsystem 97. Inom det marina området har livtidsförlängning av stridsbåtsflottan och anskaffning av nya skyddade stridsbåtar utgjort ett viktigt tillskott för amfibie-, bas- och hemvärnsförband. Satsningen på flygbaserna har fortsatt med anskaffning av materiel för flygplats- och flygbasdrift inklusive nya landningssystem och kommunikationssystem. Krypto- och it-säkerhetsprodukter har levererats, vilket bidrar till att upprätthålla kapaciteten till robust och säker kommunikation inom totalförsvaret. Utveckling och uppgradering har genomförts på materiel till Telekrigsbataljonen. En ökad lagerhållning av finkalibrig ammunition, reservdelar och utbytesenheter har genomförts. Leverans av materiel till två traumatroppar har förbättrat sjukvårdsförmågan.

Under året har beställningar lagts av statushöjning av granatgevär, lastbilar och andra typer av fordon till markstridskrafterna. Det har vidare gjorts beställningar av bl.a. klargöringsfordon till flygbaser, en versionsuppgradering av helikopter 14 samt ledningsplatser för försvarsgrensstaberna.

Flera stora utvecklings- och anskaffningsprojekt har pågått under 2019. Stridsflygsystem JAS 39 E, ubåtssystem A26, luftvärnssystem 103 (Patriot) samt utvecklingen av det marktaktiska sambandet och ledningen är de mest omfattande exemplen (se vidare tabell 3.4 nedan).

Uppföljning av riktlinjebeslut för investeringar

I förhållande till riksdagens riktlinjebeslut för investeringar (prop. 2018/19:99, bet 2018/19:FiU21, rskr. 2018/19:288) var utfallet 2019 för de investeringar som belastar anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* totalt ca 14,1 miljarder kronor, vilket är 2 procent lägre än beslutad budget (se tabell 3.3). För nästan alla objektsgrupper har avvikelserna från budgeterade nivåer varit kraftiga. Förseningar av leveranser av modifierade stridsfordon 90 och stridsvagn 122 har bidragit till att underskridandet av budgeten uppgick till 40 procent eller 1,1 miljarder kronor för armémateriel. Underskridandet av budget 2019 för anskaffning av flygmateriel och materiel för operativ ledning orsakades i huvudsak av försenad leverans av helikopter 14 respektive

radiomateriel och krypton. De outnyttjade medlen har i stället kunnat användas inom marin- och logistikmateriel samt materiel för stödfunktionerna, bl.a. har anslagsbelastningen tidigare lagts för HTM Gotland och A26.

Tabell 3.3 Utfall av investeringar under 2019 (miljoner kronor) och i relation till budget 2019 (procent) fördelat på anskaffning och vidmakthållande

Objektsgrupp	Anskaffning		Vidmakthållande	
	Utfall miljoner kronor	Utfall procent av budget	Utfall miljoner kronor	Utfall procent av budget
Arméstridskrafter	1 661	60	915	121
Marinstridskrafter	5 034	124	1 335	103
Flygstridskrafter	4 399	93	2 002	104
Operativ ledning	1 060	79	1 013	88
Logistik	540	127	1 716	120
Stödfunktioner	1 448	135	645	64
Summa utgifter	14 142	98	7 645	101

Källa: Försvarmakten och egna beräkningar.

När det gäller investeringar i vidmakthållande, som belastar anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, har utfallet varit totalt 7,6 miljarder kronor, vilket är en procent över budget. En lägre omfattning av verksamhet än planerat och lägre kostnader inom operativ ledning och vidmakthållande för stödfunktioner har lett till outnyttjade medel. Dessa har i stället kunnat användas för en särskild satsning på lageruppbyggnad av ammunition inom arméstridskrafterna och för ökade satsningar på reservmateriel och utbytesenheter inom logistik.

Redovisning av pågående materielprojekt

För att förenkla och förtydliga redovisningen av pågående materielprojekt redovisas projekten i tabellform i stället för som i tidigare budgetpropositioner i löptext. Redovisningen omfattar större materielobjekt där beställningar till industrin föreligger eller leveranser har påbörjats. Beviljade anskaffningar som påbörjats, men ännu inte beställts av industrin redovisas om de är av större omfattning. Ekonomiskt utfall per materielobjekt utgörs av leverantörskostnader och direkta projektkostnader vid Försvarets materielverk. Tidigare år har motsvarande värde angetts till anslagsupparbetning baserat på milstolpefakturerering mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk.

Tabell 3.4 Redovisning av pågående materielprojekt

Anskaffningsobjekt	Beslutsår	Beställt (J/N)	Planerad leverans	Ekonomiskt utfall (mnkr) ¹	Projekt-/leveransläge
Armétridskrafter					
Korträckviddigt luftvärn	2013	J	2021	1 430	3 eldenheter och 2 spaningsradarstationer har levererats till Försvarmakten.
Brobandsvagn	2014/2015	J	2017–2019	625	6 brobandsvagnar och 18 krigsbroar har levererats till Försvarmakten.
Artillerisystem Archer (övertagna pjäser) ²	2016	J	2019–2021	900	3 pjäser har levererats till Försvarmakten (materielreserv).
Granatkastarpansar- bandsvagn	2016	J	2017–2020	390	8 vagnar har levererats till Försvarmakten.
Renovering Stridsvagn	2016	J	2019–2023	640	11 stridsvagnar och 4 bärgningsbandsvagnar har levererats till FMV.
Renovering Stridsfordon	2016	J	2019–2023	1 300	47 stridsfordon har levererats till FMV.
Medelräckviddigt luftvärn	2018	J	2021–2024	850	Pågående.
Ledningsstödsystem Mark ³	2019	N	2020–2030	-	Beställning förbereds.
Sensorkedja	2019	N	2020–2027	-	Beställning förbereds.
Marinétridskrafter					
Signalspaningsfartyg	2010	J	2021	634	Pågående.
Uppgradering av stridsbåtar	2013	J	2022	156	Under 2019 har 6 av 18 båtar levererats.
Halvtidsmodifiering ubåt typ Gotland	2014	J	2020	956	Pågående.
A26	2015	J	2024–2025	5 187	Pågående.
Anskaffning av bojbåtar	2016	J	2020	104	Det första av 6 fartyg har under 2019 överlämnats till Försvarmakten.
Ersättning lätt torped	2016	J	2023 ⁴	1 005	Under utveckling.
Åtgärder korvett typ Visby	2017	J	Löpande	33	Pågående.
Halvtidsmodifiering korvett typ Gävle	2017	J	2020	714	Pågående.
Anskaffning av sjömålsrobot	2017	J	2025	624	Pågående.
Livstidsförlängning Stridsbåt 90 steg 2	2017	J	2021	255	Under 2019 har 35 av 76 båtar levererats.
Anskaffning Länk 16 och Länk 22	2017	J	2020	83	Pågående.
Flygétridskrafter					
Helikopter 14	2001	J	2022	7 314	1 st Hkp 14 levererades 2019.
Radarjaktrobot Meteor	(2001 utv.) 2010	J	2020	- ⁵	Pågående.
Stridsflygplan JAS 39 E	2013	J	2026	20 847	Pågående, första serieversionen genomför test och evaluering.
Livstidsförlängning Tp84	2016	J	2027	29	Till del beställd.
Operativ ledning, logistik och stödfunktioner					
Uniformssystem	2016/2019	N	2023-		Projekt för gemensam nordisk uniform inleddes inom Nordefco 2016. Den svenska anskaffningen (ekonomisk ram/volym) bemyndigades 2019.
Terränglastbilar	2013	J	2020-	420	152 oskyddade fordon har levererats till Försvarmakten. Leverans av skyddade fordon planeras fr.o.m. 2020.

¹ Ekonomiskt utfall anges till leverantörskostnader och direkta projektkostnader vid FMV för materielobjektet. Tidigare år har motsvarande värde angetts till anslagsupparbetning baserat på milstolpefakturerering mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk.

² Regeringen har i budgetpropositionen för 2020 redovisat att anskaffningen av de 24 Archerpjäserna med kringutrustning har slutförts. Dessa pjäser utgjorde den ursprungliga svenska beställningen i den gemensamma anskaffningen med Norge. Efter riksdagens bemyndigande (prop. 2016/17:2, bet. 2016/17:FIU11, rskr. 2016/17:53) beslutade regeringen 2016 att Sverige skulle överta de 24 pjäser som Norge beslutat att avstå från.

³ Regeringen har i tidigare budgetpropositioner informerat om den initiala anskaffningen av ledningsstödsystem för markområdet som inleddes 2013. 2019 bemyndigade regeringen Försvarmakten att anskaffa en utökad volym av ett flertal olika hård- och mjukvaruprodukter (datorer, radioapparater och programvaror) samt därtill kopplade tjänster (utbildning, installationer och prov).

⁴ Det nya torpedsystemet avses integreras i ubåt typ Gotland samt i korvett typ Visby.

⁵ Sekretessbelagd information.

Investeringsutgifter inom stridsflyg- och undervattensområdet

Försvarsberedningen konstaterade i rapporten Värnkraft (Ds 2019:8) behovet av att klarlägga och kostnadsberäkna den inhemska tekniska kompetens och systemkunskap som krävs över tid för att realisera framförallt stridsflyg- och undervattenförmågorna. Detta bland annat för att öka transparensen kring storleken på dessa utgifter i förhållande till övriga investeringsutgifter.

De beräknade utgifterna för stridsflyg- och undervattenförmågorna framgår av tabell 3.5. I tabellen redovisas ett glidande medelvärde för att visa på trenden i utgiftsutvecklingen. Redovisningen baseras på Försvarsmaktens underlag, vilket tagits fram i samverkan med Försvarets materielverk.

Utgifterna kommer att belasta anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* samt, i mindre omfattning, anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:4 *Forskning och teknikutveckling* och 1:11 *Försvarets materielverk*. Utgifter för personal- och lokalkostnader som belastar anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* är inte inkluderade.

Tabell 3.5 Investeringsutgifter inom stridsflyg- och undervattensområdet

Miljoner kronor

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027–2032
Stridsflyg	7 059	7 393	9 202	10 900	11 778	11 523	50 084
Undervatten	3 992	4 686	4 820	5 303	6 324	7 069	40 767

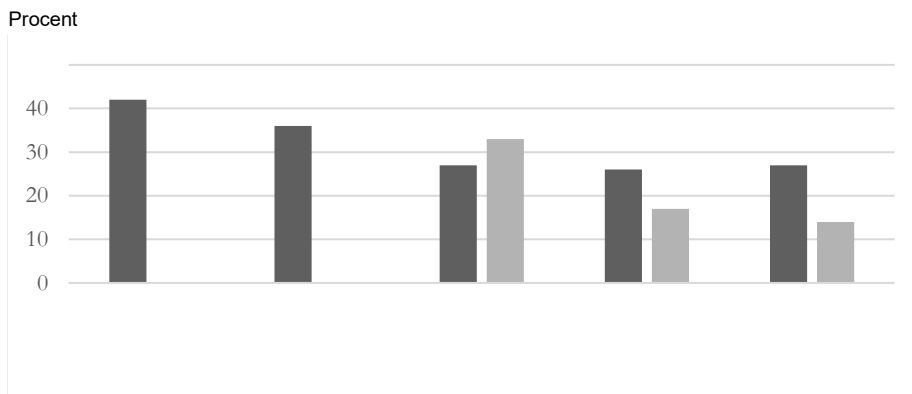
Återinvestering och effektivitet i materieförsörjningen

Återinvesteringsskvot

Återinvesteringsskvoten beskriver hur det bokförda värdet på Försvarsmaktens materiel förändras över tiden. Det bokförda värdet är en indikation på mängden materiel i Försvarsmakten. En kvot större än 1 indikerar att mängden materiel ökar, medan en kvot under 1 indikerar att den minskar. Återinvesteringsskvoten för 2019 är 0,25. Detta är en stor förändring jämfört med föregående år, då den var 0,99. Förändringen beror på övergången till den nya finansiella styrmodellen 2019, vilken medför att det bokförda värdet endast förs över från Försvarets materielverk (FMV) till Försvarsmakten vid faktiska leveranser och inte som tidigare i samband med när milstolpar belastat anslaget. I och med förändringen kommer återinvesteringsskvoten att kunna variera kraftigt mellan åren.

Effektivitet i materieförsörjningen

Antal omtag och omförhandlingar i relation till planerade respektive beställda uppdrag är en indikation på hur väl processen för investeringsplanering fungerar mellan Försvarsmakten och FMV och inom myndigheterna. Omtag inom planerade beställningar och omförhandlingar inom beställda uppdrag innebär att förutsättningarna i ett uppdrag förändrats, vilka kräver förnyade beslut och beslutsunderlag. Ju färre omtag och omförhandlingar desto bättre fungerar processen.

Diagram 3.2 Omtag och omförhandlingar i relation till antalet uppdrag, procent

Källa: Försvarmakten.

Andelen omtag i relation till planerade materielobjekt var i genomsnitt 27 procent under 2019, vilket innebär motsvarande nivåer som 2017 och 2018. Andelen omförhandlingar av beställda materielobjekt uppgick under 2019 till 14 procent vilket innebär en fortsatt minskning. Det huvudsakliga skälet till såväl omtag som omförhandlingar är de tillskott som riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2019 medförde (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:FöU1, rskr. 2018/19:89).

Materielsamarbete inom EU och internationellt

Under 2019 har förhandlingarna om den europeiska försvarsfonden (EDF) fortsatt. EDF tar vid efter de förberedande programmen inom försvarsforskning (PADR 2017–2019) och försvarsindustri (EDIDP 2019–2020). För att främja ett aktivt svenskt deltagande i fonden har regeringen uppdragit åt Försvarets materielverk att förbereda etableringen av ett nationellt koordineringskontor för EDF. Kontoret är verksamt sedan den 1 januari 2020. Regeringen har även uppdragit åt Försvarmakten att med stöd av Försvarets materielverk redovisa ett förslag till medfinansieringsmekanism som ska öka förutsättningarna för svenskt deltagande i projekt inom ramen för EDF.

Sveriges bilaterala materielsamarbeten med andra länder regleras ofta genom s.k. samförståndsavtal. Sverige har för närvarande sådana avtal med drygt 30 länder. Under 2019 har dessa bilaterala materielsamarbeten upprätthållits genom möten och besöksutbyte med flera av dessa samarbetsländer.

Exportrelaterad verksamhet

Den exportrelaterade verksamheten har under 2019 legat i nivå med tidigare år, med svensk närvaro i ett flertal utländska anskaffningsprojekt i olika faser. Verksamheten har under året riktats till ett tiotal länder. Störst fokus har legat på stöd till Saab AB:s offerering av JAS 39 E och flygande spaningsradar (GlobalEye) till Finland. Därutöver har exportrelaterad verksamhet på ubåtsområdet varit prioriterat. Samtal om möjligt framtida ubåtssamarbete har förts med Polen. Regeringen och myndigheter har även följt den nederländska processen för anskaffning av ett nytt ubåtssystem.

En grundläggande förutsättning för den exportrelaterade verksamheten är att exporten godkänns av ansvarig exportkontrollmyndighet.

3.3.10 Forskning och utveckling

Forskning och utveckling på försvarsområdet ska bidra till att anpassa och utveckla Försvarmaktens operativa förmåga och öka dess möjligheter att möta framtida hot och utmaningar. Försvarsutskottet konstaterade i betänkande 2018/19:FöU1 att det

finns ett behov av att stärka forskning i fråga om både civilt och militärt försvar mot bakgrund av ett försämrat omvärldsläge. Anslaget 1:4 *Forskning och teknikutveckling* förstärktes med 50 miljoner kronor 2019. Under 2019 har forskning och utveckling bl.a. bedrivits avseende civil-militär samverkan, försvarsmedicin, sensorteknik samt inom undervatten-, telekrig-, cyber- och det luftoperativa området. Även anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* förstärktes 2019 med 50 miljoner kronor avsedda för verksamhet av strategisk betydelse och med ett fortsatt totalförsvarsfokus. Dessa medel har bl.a. använts till att starta multidisciplinär spelverksamhet, forska kring nya metoder för skydd och sanering avseende kemiska stridsmedel samt till fördjupning kring vissa kvantteknologier. Medel har även använts för att stärka kärnkompetens inom ammunitionssäkerhet och civilt försvar.

3.3.11 Fysisk planering och miljö

Miljöfrågor

Det systematiska miljösamarbete som myndigheterna inom försvarsområdet bedriver har fortsatt under 2019. Försvarsmakten är en av de 26 nationella myndigheter som har ett utpekat ansvar att verka för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen och generationsmålet för miljöarbetet, och har under 2019 fortsatt att utveckla miljö- och hållbarhetsarbetet. Arbetet bidrar också till det nationella genomförandet av Agenda 2030, exempelvis när det gäller mål 14 och mål 6.

Övningsverksamheten är den verksamhet som påverkar miljön mest. Genom en utvecklad arbetsmetodik och tillämpning av s.k. miljöannex har Försvarsmakten kunnat ta större miljöhänsyn i ett tidigare skede vid planeringen av övningar och insatser, exempelvis när det gäller att anpassa övningar efter marinbiologiska förutsättningar.

Vidare har arbetet med hantering av PFAS-föreningar som orsakats av försvarssektorns verksamhet fortsatt. En strategi och samordnad åtgärdsplan har tagits fram för försvarssektorn med syfte att finna lösningar för rening och sanering samt utbyte till släckmedel som inte innehåller PFAS. Regeringen beslutade i december 2019 om uppdrag till flera statliga myndigheter med statligt förorenade områden (se utg.omr. 20 avsnitt 3.9). Regeringen beslutade bl.a. att Försvarsmakten ska ta fram en handlingsplan för PFAS-förorenade områden. Försvarsmakten har också utvecklat en metod för klimat- och sårbarhetsanalyser som har lagt grunden för det fortsatta klimatanpassningsarbetet. Sammantaget redovisar Försvarsmakten att arbetet under 2019 har resulterat i ökad kunskap och medvetenhet om hur verksamheten påverkar miljön och hur ett förändrat klimat påverkar verksamheten, liksom ett strukturerat och systematiskt arbetssätt på flera områden.

Vind- och vågkraft

Med utgångspunkt i luftfartsförordningens bestämmelser om höga objekt och flyghinder gör Försvarsmakten en s.k. hinderprövning.

Försvarsmakten har utpekade områden runt myndighetens flygfält inom vilka myndigheten kommer att avråda från etablering av höga objekt och flyghinder. Vidare har Försvarsmakten klassificerat vissa områden som lågflygsområden inom vilka myndigheten också avråder från denna typ av etablering.

Försvarsmakten deltar därför i samhällsplaneringen genom att bedöma förslag på nya vindkraftverk och vindkraftparker. Processerna för detta löper ofta under ett flertal år. Myndigheten svarar på inkommande remisser i flera skeden och enligt olika förslag på

utformning, för att om möjligt hitta ett alternativ som är godtagbart både ur myndighetens perspektiv och enligt vindkraftsbolagens önskemål.

Försvarsmakten besvarade under året 197 remisser om vindkraft. Av de inskickade remisserna bedömdes 79 procent inte utgöra någon påtaglig risk eller skada. 2018 bedömdes ca 60 procent av de inskickade remisserna inte utgöra någon påtaglig risk eller skada. I bedömningen vägs synpunkter från övriga försvarsmyndigheter in. Föregående år var antalet remisser 150 och 2017 var det 147.

Försvarsmakten fick i regleringsbrevet för 2020 i uppdrag att i sina yttranden i våg- och vindkraftsärenden utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med övriga i samhället. Vidare ska Försvarsmakten analysera jämförbara länders och grannländers erfarenheter av fungerande samexistens mellan försvarsmakt och kraftigt utbyggd vindkraft inom samma geografiska område. Försvarsmakten ska återkomma med förslag på hur det svenska systemet kan förbättras i det avseendet.

När det gäller vågkraft har Försvarsmakten under året besvarat remisser i enskilda ärenden som främst gällt översiktsplanering där vågkraft nämnts.

3.3.12 Försvarsmaktens grundorganisation

Riksdagen beslutade i december 2018 om att inrätta tre försvarsgrensstaber som egna grundorganisationer (prop. 2018/19:18, bet. 2018/19:FöU3, rskr. 2018/19:91). Från och med den 1 januari 2019 finns tre försvarsgrensstaber organiserade som egna organisationsenheter i Försvarsmakten: Arméstaben i Enköping, Marinstaben på Muskö samt Flygstaben i Uppsala. Samtliga försvarsgrensstaber har sedan den första januari 2019 arbetat i den nya strukturen.

Etableringen av Arméstaben påbörjades under inledningen av 2019 och slutfördes under året, med viss försening mot ursprunglig tidsplan. Sedan den 1 juni 2019 är Marinstaben till större del etablerat på Muskö och har i stort genomförts enligt plan. Etableringen av Flygstaben påbörjades vid årsskiftet 2018/19 och samtliga delar av Flygstaben etablerades i Uppsala under första halvåret av 2020.

Vidare beslutade riksdagen i december 2019 om att inrätta fyra militärregionsstaber (prop. 2019/20:1 utg.omr. 6, bet. 2019/20:FöU1, rskr. 2019/20:107). Från och med februari 2020 finns fyra militärregionstabler som egna organisationsenheter: Norra militärregionstaben, Mellersta militärregionstaben, Västra militärregionstaben och Södra militärregionstaben lokaliserade i Boden, Upplands-Bro/Kungsängen, Skövde respektive Lund/Revinge.

Försvarsmaktens lokalkostnader uppgick under 2019 till ca 2,5 miljarder kronor. Det är en ökning med ca 263 miljoner kronor jämför med 2018 och beror huvudsakligen på verksamhetsövergången där Försvarsmakten övertog verksamhet som tidigare bedrivits av Försvarets materielverk.

3.3.13 Styrning inom försvarsområdet

Under 2019 har Ekonomistyrningsverket (ESV) haft regeringens uppdrag att stödja Försvarsmakten och Försvarets materielverk (FMV) i framtagandet av budgetunderlag och underlag till den försvarspolitiska propositionen för 2021–2025 liksom i den fortsatta utvecklingen av investeringsplaner. ESV:s stöd har bl.a. bedrivits i form av direkt stöd på plats hos myndigheterna och har lett till att löpande justeringar till följd av ESV:s rekommendationer och förslag till hantering integrerats i myndigheternas budgetunderlag samt de underlag till den försvarspolitiska propositionen som myndigheterna lämnade den 15 november 2019.

Försvarsmaktens utvecklingsarbete, med stöd av ESV och FMV, avseende investeringsplaneringen har fortsatt. Arbetet har bl.a. resulterat i att Försvarsmaktens investeringsplanering nu utgår från beslutade budgetramar, det vill säga utan ofinansierad verksamhet (överplanering). Ett visst utrymme har även avsatts i planen för att hantera risker och försämrade köpkraft. Förändringarna innebär att styrningen, planeringen och uppföljningen har blivit mer rättvisande.

Den ändrade uppgiftsfördelningen mellan Försvarsmakten och FMV samt förändringarna av den finansiella styrningen inom materielområdet har under 2019 inneburit ett omfattande förändringsarbete för båda myndigheterna. Verksamhetsövergången från FMV till Försvarsmakten för verkstads- och förrådspersonal samt funktioner inom upphandlings-, besluts- och beställarkompetenser har fullföljts. Under året har nya arbetssätt utvecklats mellan myndigheterna. Därtill har myndigheterna justerat sina respektive organisationer utifrån den nya ansvarsfördelningen.

Regeringen mottog i november 2019 ESV:s rapport om Finansiell styrning av Totalförsvarets forskningsinstitut (ESV 2019:30). ESV har haft uppdraget att analysera strukturen för den finansiella styrningen och uppföljningen av Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) samt föreslå förändringar. ESV konstaterar bl.a. att nuvarande finansieringsmodell, som kan beskrivas som en beställar- och utförarmodell, begränsar möjligheterna att utföra verksamhet som inte specifikt efterfrågas av någon annan myndighet. ESV anser även att det är lämpligt att öka andelen anslagsfinansiering av FOI:s verksamhet. Rapporten bereds nu inom Regeringskansliet.

3.4 Analys och slutsatser

Under 2019 har omvärldsutvecklingen fortsatt präglats av oförutsägbarhet. Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har försämrats över tid. Sveriges närområde har i ökad utsträckning präglats av en större närvaro av militära styrkor och ökad militär aktivitet. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige. Sverige blir oundvikligen påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i vårt närområde. Det försämrade säkerhetspolitiska läget bekräftar vikten av att stärka den svenska totalförsvarsförmågan. Regeringen avser att, inom ramen för Sveriges säkerhetspolitiska linje, fortsätta fördjupa bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten.

Förmågan att försvara Sverige har ökat men har fortsatt begränsningar

Regeringens samlade bedömning är att det militära försvarets förmåga att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet har ökat under året. Genomförandet av den försvarspolitiska inriktningen som gäller för perioden 2016–2020 har fortsatt. 2019 ökade anslagen till det militära försvaret med 4,6 miljarder jämfört med 2018. De ekonomiska tillskotten har stärkt förutsättningarna för att öka försvarsförmågan och fullfölja genomförandet av den försvarspolitiska inriktningen för 2016–2020. Viktiga åtgärder för att kunna stärka försvarsförmågan har vidtagits, men begränsningar kvarstår för Försvarsmakten att hantera händelseutvecklingar som kan uppstå vid ett försämrade omvärldsläge och då ytterst ett väpnat angrepp.

Regeringens bedömning är att den operativa förmågan har utvecklats under 2019, men det finns dock fortfarande begränsningar avseende förmågan att mobilisera hela krigsorganisationen och försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Det finns dessutom

vissa begränsningar inom ramen för uppgiften att ta emot militärt stöd. Regeringen konstaterar att det fortsatt är angeläget att stärka den operativa förmågan.

Regeringen bedömer att krigsdugligheten för samtliga försvarsgrenar och funktioner har ökat till följd av ökad övningsverksamhet och tillförsel av personal och materiel. Regeringen bedömer dock att förmågan att kunna agera samtidigt med två brigader gällande armén är begränsad. Brigadernas förmåga fortsätter att utvecklas men brister kvarstår. Regeringen konstaterar vidare att den begränsade flygtidsproduktionen inom flygvapnet gör att samtliga målsättningar inte har kunnat uppnås. Regeringen bedömer därtill att det fortsatt finns utmaningar inom ledningsfunktionen avseende tillgänglighet på lednings- och sambandsmateriel och att det kvarstår begränsningar i logistikförbandens förmåga att lösa sina uppgifter i händelse av höjd beredskap eller krig. Logistikfunktionen är underdimensionerad och detta begränsar logistikförbandens förmåga att stödja hela krigsorganisationens samtidiga mobilisering och användning i krig. Regeringen kommer fortsatt att följa utvecklingen av krigsförbanden. Vidare bedömer regeringen att etableringen av depåorganisationen behöver fortsätta då dess stöd till krigsförbanden är vitalt vid höjd beredskap, liksom dess funktion som bl.a. stödjepunkt även efter aktivering och mobilisering.

Regeringen bedömer att Försvarsmakten, med stöd av Försvarets radioanstalt, har fortsatt att utveckla och stärka cyberförsvarsförmågan, inklusive förmågan att genomföra aktiva operationer i cybermiljön. Regeringen konstaterar att cyberförsvarsförmågan är en viktig komponent i krigsorganisationen och bidrar till den operativa förmågan.

Ökad stabilitet i personalförsörjningen

Regeringen bedömer att bemanningsläget, vid utgången av 2019, i stort varit gott inom de flesta personalkategorier, men att det finns utmaningar inom officersförsörjningen. Detta kan komma att påverka Försvarsmaktens möjlighet till tillväxt. Mot bakgrund av att den avslutade utbildningsomgången 2018/2019 av grundutbildning med värnplikt varit betydligt större än under frivilligtiden och att det genererat högre antal sökande och antagna till officersutbildning visar resultatet på möjligheten att genom plikt effektivt fylla upp krigsorganisationen.

Materieförsörjningen har bidragit till förmågeutvecklingen

Materiel- och logistikförsörjningen har bidragit till krigsförbandens krigsduglighet och Försvarsmaktens möjligheter att lösa sina uppgifter. Året har präglats av flera pågående, större utvecklings- och anskaffningsprojekt, bl.a. JAS 39 E, ubåt A26, ny sjömålsrobot, ny lätt torped och medelräckviddigt luftvärn. En stor andel av medlen på anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* har i enlighet med den redovisade planeringen ianspråktagits för att fullfölja dessa projekt.

Leveranser av artillerisystem Archer och granatkastarpansarbandvagnar har bl.a. medfört att arméns förmåga att bekämpa markmål har ökat. Även luftvärnsförmågan har stärkts genom modifiering av sensorer och eldenheter. Nya och livstidsförlängda stridsbåtar har stärkt förmågan inom amfibie-, bas- och hemvärnsförband.

Införandet av en ny finansiell styrmodell och förändrad ansvarsfördelning mellan Försvarsmakten och Försvarets materielverk har varit resurskrävande. Arbetet med bl.a. överföringar och omförhandlingar av avtal har varit omfattande.

Metodutvecklingen i försvarsmaktsplaneringen innebär bl.a. att investeringsplanerna inbegriper kostnadsutvecklingen på objektsgruppsnivå samt att planeringen är i årsvis balans, vilket leder till ökad realiserbarhet. Ett fortsatt utvecklingsarbete som utgår

från Statskontorets och Ekonomistyrningsverkets rekommendationer är viktigt för att skapa goda planeringsmässiga förutsättningar.

I syfte att öka graden av förutsägbarhet och transparens i den ekonomiska planeringen för de två mest resurskrävande materielområdena, stridsflygs- och undervattensförmåga, har regeringen utvecklat redovisningen i avsnitt 3.3.9.

Sveriges internationella samarbeten har fördjupats

Sveriges säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten har fortsatt att fördjupas. Regeringen bedömer att utvecklingen av de internationella samarbetena under året bidragit såväl till Försvarsmaktens operativa förmåga som till att öka stabiliteten i närområdet. De har också tjänat ett viktigt säkerhetspolitiskt syfte. Samarbetena utgör en integrerad del av den solidariska säkerhetspolitiken, som förutsätter att Försvarsmakten och andra myndigheter kan verka tillsammans med andra. Det är avgörande att Sverige kan ta emot och ge militärt och civilt stöd för att skapa en reell möjlighet att agera tillsammans och samordnat i händelse av en kris eller krig. Den internationella övningsverksamheten har under året skapat goda möjligheter att samöva med andra länder, vilket är viktigt för att kunna verka effektivt med förband från andra nationer. Samarbeten med olika länder kring, eller med engagemang i, Östersjöregionen är av särskilt stor betydelse eftersom de har bidragit till stabiliteten i närområdet. Samarbetet med Finland har särskilt bidragit till Försvarsmaktens förmåga att agera med andra då en central målsättning med samarbetet är att möjliggöra gemensamt operativt agerande i fred, kris och krig. Sveriges samarbete med Nato har fortsatt utgjort en central del av Försvarsmaktens förmågeutveckling, såväl för den nationella förmågan som för förmågan att genomföra operationer med andra i eller utanför närområdet.

Försvarsunderrättelseverksamheten har utvecklats och stärkts

Regeringen bedömer att försvarsunderrättelseverksamheten har utvecklats och stärkts. Ökningen av anslaget till Försvarets radioanstalt har bidragit till att myndigheten har kunnat hantera den snabba tekniska utvecklingen och stärka stödet till centrala aktörer som Regeringskansliet, Försvarsmakten och övriga myndigheter inom försvars- och säkerhetsområdet. Försvarsunderrättelseverksamheten har fortsatt bidragit med underlag till Försvarsmaktens omvärldsbevakning, insatser samt utveckling av krigsorganisationen. Regeringen bedömer att den planerade utvecklingen och förstärkningen av försvarsunderrättelseförmågan behöver fullföljas, inte minst mot bakgrund av händelseutvecklingen under 2019 när det gäller bl.a. den politiska och militära utvecklingen i närområdet, utvecklingen i Mellanöstern, terrorism, cyberangrepp och hybridhot. Försvarsunderrättelseförmågan ökar möjligheterna till förvarning och är därmed väsentlig för Försvarsmaktens operativa förmåga.

Regeringen bedömer att kraven på och betydelsen av den militära säkerhetstjänsten har ökat till följd av omvärldsutvecklingen, ikraftträdandet av en ny säkerhetsskyddslag den 1 april 2019 och uppbyggnaden av totalförsvaret. Med ökad övningsverksamhet och aktivitet inom Försvarsmakten och totalförsvaret ökar också exponeringen av den skyddsvärda verksamheten.

Regeringen bedömer att kontrollen av försvarsunderrättelseverksamheten har fungerat på det sätt som regelverket föreskriver. Försvarsunderrättelseverksamheten är noga reglerad i lagar och förordningar, i syfte att säkerställa att ändamålen med verksamheten inte överträds samt att enskildas personliga integritet värnas.

Deltagandet i internationella insatser har påverkat förmågeutvecklingen

Regeringen bedömer att de förband som har deltagit i internationella insatser har uppfyllt de krav som har ställts i respektive insatsområde. Deltagandet i de internationella insatserna har påverkat förbandsproduktionen och krigsförbandens utveckling på olika sätt. Inom vissa delområden har det medfört en kompetenshöjning för den personal som deltagit, samtidigt som det i vissa fall reducerat möjligheten till utveckling av krigsförbandens förmåga att lösa sina huvuduppgifter i en nationell kontext. De internationella militära insatserna innehåller ofta en stor andel officerare, främst med taktisk kompetens, vilket innebär en resurskonflikt med förbandsproduktionen vid förband, centrum och skolor. Samtidigt bedömer regeringen att deltagandet i de internationella insatserna har bidragit till Försvarmaktens förmåga att samverka med andra länder i en multinationell kontext och inom ramen för skarp operationsmiljö.

Ökad långsiktighet i forskning och utveckling

Regeringens bedömning är att forskning och utveckling inom försvarsområdet har tagit steg framåt för att uppnå en högre grad av långsiktighet. Vissa integritetskritiska kunskapsområden har kunnat förstärkas och några nya områden har kunnat initieras.

Förändringar inom styrning och organisation

Regeringen bedömer att det arbete som Försvarmakten, Försvarets materielverk och Ekonomistyrningsverket bedrivit under året har bidragit till att de underlag som inkommer till regeringen har förbättrats. Regeringen bedömer vidare att reformerna inom materielområdet har skapat bättre förutsättningar för en långsiktig och strategisk styrning av materielinvesteringarna och för ökade leveranser av försvarsmateriel till krigsförbanden. Detta utgör omfattande förändringar som behöver tid för att konsolideras och få genomslag. Även om flera åtgärder har vidtagits anser regeringen att styrningen och uppföljningen på försvarsområdet behöver utvecklas ytterligare bl.a. mot bakgrund av rekommendationerna från Statskontoret i rapporten *När planeringen möter verkligheten – Försvarmaktens interna ledning, styrning och uppföljning* (2018:27) och Försvarsberedningens slutsatser (Ds 2019:8). Mot bakgrund av de ekonomiska tillskott som tillförts Försvarmakten och de utmaningar som funnits i Försvarmaktens ekonomiska planering och underlag, anser regeringen att det fortsatt är angeläget att säkerställa att Försvarmakten har väl fungerande metoder för ekonomisk styrning, planering och uppföljning.

Regeringen bedömer att de inrättade försvarsgrensstaberna allt eftersom de når full effektivitet kommer att bidra till en ökad robusthet av Försvarmaktens ledningsorganisation genom en ökad geografisk spridning.

3.5 Politikens inriktning

3.5.1 Ett förstärkt militärt försvar

Det militära försvaret behöver fortsatt stärkas och den samlade operativa förmågan öka. Regeringen föreslår att 5 miljarder kronor tillförs det militära försvaret 2021. Vidare aviserades i budgetpropositionen för 2020 att anslagen till det militära försvaret, utöver tidigare fattade beslut, ökas med fem miljarder kronor årligen 2022 t.o.m. 2025. Denna inriktning ligger fast.

Regeringen avser att under hösten 2020 lämna en försvarspolitisk proposition till riksdagen. Propositionen kommer bl.a. innehålla förslag på mål för det militära försvaret. Propositionen kommer vidare behandla krigsorganisationens utveckling

fram till 2030 samt politikens inriktning avseende säkerhetspolitik, materieförsörjning, forskning och utveckling, personalförsörjning, försvarsunderrättelseverksamhet, militär säkerhetstjänst, cyberförsvar, internationella försvarssamarbeten m.m.

För politikens inriktning hänvisas därför till den försvarspolitiska propositionen. Nedan beskrivs endast vissa åtgärder 2021.

Totalförsvarspiktens möjligheter måste tillvaratas ytterligare och fler totalförsvarspiktiga behöver genomföra grundutbildning med värnplikt. För att kunna mönstra och pröva tillräckligt många individer behöver kapaciteten hos Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM) öka och ytterligare ett prövningskontor etableras. Regeringen föreslår därför att anslaget till TRM ökas från och med 2021 (se avsnitt 3.7.6).

Den exportstödande verksamheten, som bedrivs vid bl.a. Försvarets materielverk, syftar till att främja en kostnadseffektiv materieförsörjning som bidrar till Försvarets operativa förmåga. I syfte att bl.a. stärka den exportstödande verksamheten ökas anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* från och med 2021 (se avsnitt 3.7.11). Inför enskilda beslut om exportaffärer och internationella materielsamarbeten krävs grundliga analyser av möjligheter och risker.

Sveriges cyberförsvarsförmåga, inbegripet förmågan att genomföra defensiva och offensiva operationer i cyberdomänen, bör stärkas ytterligare. En förutsättning för ett effektivt cyberförsvar är att det systematiska arbetet med informations- och cybersäkerhet stärks ytterligare hos aktörer inom totalförsvaret. Regeringen planerar under 2021 att lämna förslag om kompletteringar till säkerhetsskyddslagen (2018:585) som innebär ett starkare skydd för Sveriges säkerhet. Regeringen avser med anledning av detta att ge Försvarets materielverk ett utökat ansvar och avsätter därför 4 miljoner kronor för samordnande verksamhet vid Försvarets materielverk 2021 samt 14 miljoner kronor för tillsynsverksamhet vid Försvarets materielverk 2021. Regeringens förslag till kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen beskrivs i avsnitt 4.

En god försvarsunderrättelseförmåga är en förutsättning för Sveriges möjligheter att föra en självständig och aktiv utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt för kartläggning av yttre hot mot landet. Regeringen anser att försvarsunderrättelseförmågan och den militära säkerhetstjänsten bör stärkas och utvecklas. Regeringen föreslår därför att anslagen för försvarsunderrättelseförmåga och militär säkerhetstjänst ökas från och med 2021.

3.5.2 Internationella försvarssamarbeten och militära insatser

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Sverige är inte med i någon militär allians. Samtidigt bygger Sverige säkerhet tillsammans med andra. Sveriges internationella försvarssamarbeten och våra nationella försvarsansträngningar utgör de två ben på vilken den svenska försvarspolitiken står. De internationella försvarssamarbetena bidrar till att höja det nationella försvarets förmåga och interoperabilitet samt tjänar ett viktigt säkerhetspolitiskt syfte. De utgör en integrerad del av vår solidariska säkerhetspolitik. Regeringen kommer under 2021 att fortsätta arbetet med att förstärka Sveriges bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten då dessa stärker stabiliteten och säkerheten i och bortom vår region.

Samarbetet med Finland kommer under 2021 koncentreras mot att skapa förutsättningar för gemensamt operativt militärt agerande i olika scenarier, inklusive frågor som rör värdlandsstöd och operationsplanering, samt ett utvecklat

övnings-samarbete inom samtliga stridskrafter. Regeringen kommer under 2021 också att lägga vikt vid samarbetet med Norge och Danmark, liksom inom Nordefco.

Samarbetena med Storbritannien och USA kommer under 2021 att fortsätta utvecklas. Implementeringen av det trilaterala försvarssamarbetet mellan Finland, Sverige och USA ska fortsätta enligt den avsiktsförklaring som signerades i maj 2018.

Under 2021 avser regeringen fortsätta engagemanget inom det av Storbritannien ledda Joint Expeditionary Force (JEF), det franskledda försvarssamarbetet European Intervention Initiative (EI2) samt det av Tyskland ledda formatet Framework Nations Concept (FNC).

Regeringens inriktning är att under 2021 verka inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik i enlighet med EU:s globala strategi. Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska försvarsfonden (EDF) väntas träda i kraft 2021. Regeringen anser att EDF bör vara en integrerad del i den svenska materielförsörjningen. EDF ingår som en del i EU:s långtidsbudget och finansieras genom den samlade EU-avgiften via utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen. Regeringens inriktning är också att under 2021 bidra till EU:s nyupprättade utombudgetära fond, Europeiska fredsfaciliteten (EPF).

Regeringen kommer under 2021 lägga vikt vid att utveckla partnerskapet med Nato inom ramen statusen Enhanced Opportunities Partner.

Som ordförande i OSSE 2021 avser Sverige verka för att värna den europeiska säkerhetsordningen och det breda säkerhetsbegreppet liksom ansträngningarna att lösa konflikterna i OSSE-regionen.

Regeringen anser att Sverige under 2021 ska bidra till Minusma (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali), den globala koalitionen ansträngningar att besegra Daesh i Irak, Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM (Resolut Support Mission) i Afghanistan, Natos insatser i Irak (Nato Mission Iraq) och i Kosovo (Kosovo Force) samt till EU:s träningsinsatser, EUNAVFOR Somalia Operation Atalanta, EU:s marina insats EUNAVFORMED Irini och i den av Frankrike ledda insatsen operation Takuba i Mali.

3.6 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelse med reservation för Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten med anledning av att årsredovisningen lämnades för sent. En årsredovisning ska, enligt 2 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, lämnas senast den 22 februari. Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten lämnade sin årsredovisning den 25 februari och har därmed inte uppfyllt förordningens villkor. Regeringskansliet har följt upp detta med Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten.

3.7 Budgetförslag

Regeringen föreslår att 5 miljarder kronor tillförs det militära försvaret 2021. Vidare aviserades i budgetpropositionen för 2020 att anslagen till det militära försvaret, utöver tidigare fattade beslut, ökas med fem miljarder kronor årligen 2022 t.o.m. 2025. Denna inriktning ligger fast. I budgetpropositionen för 2020 gjordes det en tillfällig fördelning av tillskottet 2022 mellan anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* och 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* i beräkningen av anslagen för 2022.

3.7.1 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

2019	Utfall	36 619 305	Anslagssparande	-342 801
2020	Anslag	38 972 457 ¹	Utgiftsprognos	38 228 256
2021	Förslag	41 920 370²		
2022	Beräknat	44 719 339 ³		
2023	Beräknat	47 541 661 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² 105 000 tkr avser beräknad statlig ålderspensionsavgift för 2021.

³ Motsvarar 44 502 966 tkr i 2021 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 46 789 796 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av Försvarsmaktsorganisationen, planering, insatser samt försvarsunderrättelseverksamhet. Anslaget får vidare användas till att finansiera åtgärder med avsikt att bibehålla materielens eller anläggningens tekniska förmåga eller prestanda samt åtgärder för att upprätthålla minsta bestånd av beredskapsvaror i lager. Anslaget får även användas för stöd till frivilliga försvarsorganisationer samt för stöd till veteran- och anhörigorganisationer. Även fasta kostnader för multinationella samarbeten får finansieras från detta anslag. Anslaget får vidare användas för det säkerhetsfrämjande samarbetet med andra länder samt till exportfrämjande åtgärder inom försvarssektorn.

Regeringens överväganden

Tabell 3.7 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	38 972 457	38 972 457	38 972 457
Pris- och löneomräkning ²	700 196	893 085	1 337 696
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	2 220 058	4 826 004	7 203 405
- Ökad ersättning till Svenska Röda Korset	-235	-235	-235
- Förändrad finansieringsstruktur Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	-20 000	-20 000	-20 000
- Generell besparing i statsförvaltningen	-74 880	-74 880	-74 880
- Återföring	74 880	74 880	74 880
- Försvarsöverenskommelse för 2021–2025	550 000	-463 000	2 346 000
- Civilt försvar 2021–2025: Säkerhetsskydd	4 000	4 000	4 000
- Civilt försvar 2021–2025: Cybersäkerhetscenter	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag	27 659	27 793	28 103
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	41 920 370	44 719 339	47 541 661

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 235 000 kronor fr.o.m. 2021. Anslaget 1:10 *Nämnder m.m.* ökas med motsvarande belopp i syfte att öka ersättningen till Svenska Röda Korset för beredskapsplaneringen för Nationella upplysningsbyrån.

För att skapa en enhetlig finansiering av bemanningsstödet till krigsförbanden minskas anslaget med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2021. Anslaget 1:6 *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* ökas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 74,9 miljoner kronor fr.o.m. 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4). Anslaget ökas med 74,9 miljoner kronor fr.o.m. 2021 att bibehålla samma ram.

I syfte att stärka det militära försvaret och öka den operativa förmågan ökas anslaget med 550 miljoner kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget minska med 463 miljoner kronor genom att en del av de medel som tillfälligt fördelades till anslaget i budgetpropositionen för 2020 fördelas till andra anslag inom det militära försvaret. För 2023 beräknas anslaget öka med 2 346 miljoner kronor.

Till följd av de kommande förändringarna inom området säkerhetsskydd föreslår regeringen att anslaget ökas med 4 miljoner kronor fr.o.m. 2021. Ökningen finansieras genom satsningen på civilt försvar.

Totalförsvaret ska stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. I syfte att stärka cybersäkerheten inom ramen för ett nationellt cybersäkerhetscenter ökas anslaget med 10 miljoner kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget öka med 10 miljoner kronor och för 2023 beräknas anslaget öka med 10 miljoner kronor. Ökningen finansieras genom satsningen på civilt försvar (se även avsnitt 3.7.8 och 4.6.6 och utg. omr 4 avsnitt 2.10.2).

För att finansiera tidigare verksamhetsövergång från Försvarets materielverk till Försvarsmakten avseende delar av verksamheten inom Test och Evaluering (T&E) Vidsl ökas anslaget med 27,7 miljoner kronor fr.o.m. 2021. Anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* minskas med motsvarande belopp.

Försvarsutskottet har framfört att anslagsändamålet behöver utformas på ett sådant sätt så att det tydligare beskriver den verksamhet som anslaget är avsett att finansiera (bet. 2018/19:FöU1, rskr. 2018/19:89 och bet. 2019/20:FöU1, rskr. 2019/20:107). Regeringen anser alltså att de insatser som anges i anslagsändamålet inkluderar det stöd som Försvarsmakten ger med helikoptrar till polisen och den verksamhet som myndigheten bedriver med statsflyget och regeringen har för att förtydliga detta även gjort vissa tillägg i ett anslagspostvillkor under anslaget i regleringsbrevet avseende Försvarsmakten. Regeringen anser därför inte att anslagets ändamål ska ändras på det sätt som utskottet har påtalat.

Regeringen föreslår att 41 920 370 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 44 719 339 000 kronor respektive 47 541 661 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 16 500 000 000 kronor 2022–2027.

Tabell 3.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

	Utfall	Prognos	Förslag	Beräknat	Beräknat	Beräknat
	2019	2020	2021	2022	2023	2024–2027
Ingående åtaganden	13 897 743	11 012 442	12 491 040			
Nya åtaganden	1 916 173	8 144 555	10 562 117			
Infriade åtaganden	-4 801 474	-6 665 957	-6 919 486	-6 058 585	-4 190 079	-5 885 007
Utestående åtaganden	11 012 442	12 491 040	16 133 671			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	18 300 000	18 500 000	16 500 000			

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2021 ingår sedan tidigare beställda objekt som kommer att belasta anslaget fr.o.m. 2022 (utestående åtaganden) och objekt som planeras beställas under 2021 (nya åtaganden). Anskaffningar inom anslaget hänför sig till vidmakthållande av tidigare investeringar i materiel och anläggningar. Bemyndigandet omfattar bl.a. underhåll av Försvarsmaktens materiel och anläggningar som inte är av löpande eller driftskaraktär. Verksamheten bidrar därmed till att uppfylla målen för det militära försvaret och bibehålla krigsförbandens krigsduglighet. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 16 500 000 000 kronor 2022–2027.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2021–2032 godkänns som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (tabell 3.9).

Tabell 3.9 Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Utfall 2019	Prognos 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027– 2032
Vidmakthållande av befintliga investeringar	7 269	7 646	8 395	10 105	10 802	11 824	12 532	13 187	12 959	82 461
Arméstridskrafter	964	915	1 218	1 800	1 643	2 714	2 877	2 904	3 060	21 012
Marinstridskrafter	1 381	1 355	1 151	1 287	1 647	1 464	1 541	1 886	1 808	9 455
Flygstridskrafter	1 780	2 002	1 964	2 655	2 996	2 870	2 918	3 037	2 855	18 679
Operativ ledning	1 020	1 013	1 512	1 416	1 408	1 482	1 719	1 755	1 643	11 029
Logistik	724	1 716	541	828	983	999	998	979	998	5 505
Stödfunktioner	1 400	645	2 009	2 119	2 126	2 294	2 479	2 626	2 595	16 781
Varav investeringar i anläggningstillgångar	1 417	1 458	1 589	1 926	2 060	2 255	2 390	2 515	2 648	19 551
Finansiering vidmakthållande	7 269	7 646	8 395	10 105	10 802	11 824	12 532	13 187	12 959	82 461
Anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	7 269	7 646	8 395	10 105	10 802	11 824	12 532	13 187	12 959	82 461

Anm. Till följd av anslagsstrukturförändringen som genomfördes 2019 har raden Varav projektrelaterade förvaltningsutgifter (anslag 1:11) utgått.

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till riktlinje för vidmakthållande av befintliga investeringar för åren 2021–2032. Den föreslagna investeringsplanen bygger på regeringens förslag till anslag 2021, beräknade anslag 2022 och 2023 samt en fördelning av de anslagsökningar 2024–2025 som regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2020. Beloppen per område är regeringens bedömning av investeringarnas omfattning och inriktning för perioden.

Redovisning av vidmakthållande och avveckling

Förslaget till investeringsplan utgörs av samtliga pågående och planerade investeringar i investeringsplaneringsperioden. För att visa på det närmare innehållet i planen redovisas i tabellen nedan ett urval av de större vidmakthållandeåtgärder som Försvarsmakten har beställt under 2020 eller tidigare, alternativt avser att beställa under den kommande tolvåriga investeringsplansperioden, enligt den nuvarande planeringen.

Tabell 3.10 Redovisning av vidmakthållande och avveckling

Materielområde	Beställning
Arméstridskrafter	Vidmakthållande markstridssystem
	Vidmakthållande stridsfordonsystem
	Vidmakthållande indirekt eldsystem
	Vidmakthållande markbaserade luftvärnssystem
Marinstridskrafter	Vidmakthållande sensorer
	Vidmakthållande undervattens- och ubåtssystem
	Vidmakthållande sjöstridssystem
Flygstridskrafter	Vidmakthållande stridsflygsystem
	Vidmakthållande helikoptersystem
	Vidmakthållande transportflygsystem
	Vidmakthållande flygbassystem
	Vidmakthållande ledningssystem flyg
	Vidmakthållande RBS 15
Ledning och Underrättelse	Vidmakthållande fast nät, infrastruktur
	Vidmakthållande tele- och datakommunikation
	Vidmakthållande signalskydd och IT-säkerhet
Logistik	Vidmakthållande personligt utrustningssystem
	Vidmakthållande logistikledningssystem

3.7.2 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor

2019	Utfall	979 573	Anslagssparande	217 405
2020	Anslag	1 180 488 ¹	Utgiftsprognos	988 983
2021	Förslag	1 466 571		
2022	Beräknat	1 473 423 ²		
2023	Beräknat	1 488 505 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 1 466 571 tkr i 2021 års prisnivå.³ Motsvarar 1 466 571 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för särutgifter för den verksamhet med förband utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av riksdag och regering. Vidare får anslaget användas för Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda insatser internationellt, som finansieras via den s.k. ATHENA-mekanismen. Anslaget får också användas för Sveriges del av de gemensamma kostnaderna för EU:s utombudgetära fond Europeiska fredsfaciliteten (EPF). Vidare får anslaget användas för särutgifter för Försvarsmaktens bidrag till insatser internationellt som inte innebär sändande av väpnad styrka till andra länder, förutom militärobservatörer, samt sekondering av personal till internationella stabsbefattningar kopplade till pågående insatser.

Regeringens överväganden

Tabell 3.12 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	1 180 488	1 180 488	1 180 488
Pris- och löneomräkning ²	16 688	22 281	34 593
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	269 395	270 654	273 424
varav BP21 ³	270 000	270 000	270 000
- Avgiften till Europeiska fredsfaciliteten EPF	270 000	270 000	270 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 466 571	1 473 423	1 488 505

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att finansiera Sveriges del av de gemensamma kostnaderna för EU:s utombudgetära fond Europeiska fredsfaciliteten (EPF) ökas anslaget med 270 miljoner kronor fr.o.m. 2021. I anslagets ändamål görs ett tillägg om detta. Ökningen görs utöver tidigare aviserade tillskott till det militära försvaret.

Regeringen föreslår att 1 466 571 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 1 473 423 000 kronor respektive 1 488 505 000 kronor.

3.7.3 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tabell 3.13 Anslagsutveckling 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

2019	Utfall	13 648 621	Anslagssparande	-257 240
2020	Anslag	15 202 092 ¹	Utgiftsprognos	14 792 772
2021	Förslag	17 808 296		
2022	Beräknat	19 972 377 ²		
2023	Beräknat	22 721 271 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 19 978 371 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 22 454 068 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utveckling, anskaffning, återanskaffning och avveckling av anslagsfinansierad materiel och anläggningar. Anslaget finansierar även åtgärder, avseende anslagsfinansierad materiel och anläggningar, där avsikten är att förändra teknisk förmåga eller prestanda inklusive förlängning av livstiden. Vidare får anslaget användas för finansiering av förstagångsanskaffning av beredskapsvaror samt anskaffning med syfte att öka minsta bestånd av beredskapsvaror i lager. Anslaget finansierar omställnings- och avvecklingskostnader som kan komma att uppstå inom ramen för pågående omstrukturering av logistik- och materielförsörjningen samt forskning och utveckling.

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	15 202 092	15 202 092	15 202 092
Pris- och löneomräkning ²	484 946	480 239	671 622
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	2 121 258	4 290 047	6 847 557
varav BP21 ³	-920 000	-250 000	1 661 000
- Försvarsöverenskommelse för 2021–2025	-920 000	-250 000	1 661 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	17 808 296	19 972 377	22 721 271

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

I syfte att stärka det militära försvaret och öka den operativa förmågan omfördelas medel till andra anslag inom det militära försvaret. Anslaget minskar därför med 920 miljoner kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget minska med 250 miljoner kronor genom att en del av medlen som tillfälligt fördelades till anslaget i budgetpropositionen för 2020 fördelas till andra anslag inom det militära försvaret. För 2023 beräknas anslaget öka med 1 661 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 17 808 296 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 19 972 377 000 kronor respektive 22 721 271 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 73 300 000 000 kronor 2022–2030.

Tabell 3.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024–2030
Ingående åtaganden	73 839 340	64 713 782	64 749 623			
Nya åtaganden	2 048 674	12 499 997	22 399 410			
Infriade åtaganden	-11 174 232	-12 464 156	-14 140 586	-16 131 100	-15 127 862	-41 749 484
Utestående åtaganden	64 713 782	64 749 623	73 008 447			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	67 000 000	72 000 000	73 300 000			

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2021 ingår sedan tidigare beställda objekt som kommer att belasta anslaget fr.o.m. 2022 (utestående åtaganden) och objekt som planeras beställas under 2021 (nya åtaganden). Försvarsmakten och Försvarets materielverk behöver besluta om anskaffning av materiel och anslagsfinansierade anläggningar som sträcker sig över flera år. Anskaffningarna bidrar till att uppfylla målen för det militära försvaret och säkerställa

krigsförbandens krigsduglighet. Verksamheten omfattar även avveckling av tidigare investeringar i materiel samt utfasning av förbrukad eller utsliten materiel. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2021 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 73 300 000 000 kronor 2022–2030.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2021–2032 godkänns som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (tabell 3.16).

Tabell 3.16 Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Utfall 2019	Prognos 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027– 2032
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	10 790	14 142	15 529	18 467	20 667	23 437	28 380	32 386	31 572	188 493
Arméstridskrafter	1 777	1 661	4 892	6 194	6 343	6 752	7 523	8 800	7 031	47 627
Marinstridskrafter	2 111	5 034	2 177	3 823	3 894	3 820	4 014	5 807	7 411	44 866
Flygstridskrafter	4 186	4 399	5 489	5 224	6 475	7 536	11 192	12 062	10 966	55 379
Operativ ledning	1 271	1 060	1 170	1 078	1 402	1 652	1 747	2 041	2 275	16 155
Logistik	294	540	350	463	609	1 427	1 564	1 555	1 660	13 401
Stödfunktioner	1 151	1 448	1 451	1 686	1 944	2 250	2 340	2 121	2 229	11 065
varav investeringar i anläggningstillgångar	7 909	2 274	2 964	12 005	14 466	17 578	21 285	24 290	23 679	141 370
Finansiering av anskaffning och utveckling										
Anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	10 729	13 640	14 945	17 808	19 972	22 721	27 670	31 657	30 822	183 842
Anslag 1:11 Försvarets materielverk		472	584	659	695	716	710	729	750	4 651

Anm. Anläggningstillgångar utgår från leveranser från Försvarets materielverk till Försvarsmakten och visar bedömt årligt belopp som aktiveras i Försvarsmaktens balansräkning. Utfallen 2018 och 2019 finansieras även med övriga intäkter om 61 respektive 30 miljoner kronor. Till följd av anslagsstrukturförändringen som genomfördes 2019 har raden Varav projektrelaterade förvaltningsutgifter (anslag 1:11) utgått.

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till riktlinje för anskaffning av materielinvesteringar 2021–2032. Den föreslagna investeringsplanen bygger på regeringens förslag till anslag 2021, beräknade anslag 2022 och 2023 samt en fördelning av de anslagsökningar 2024–2025 som regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2020. Beloppen per område är regeringens bedömning av investeringarnas omfattning och inriktning för den aktuella perioden.

Regeringen svarar för att riksdagen delges sådan information som är nödvändig för att riksdagen ska kunna utöva sin finansmakt. Osäkerheterna i verksamheten, vad avser bl.a. prissättning, inköp, produktion och leverans, innebär att förändringar av investeringsplanen, inom ramen för beslutat anslag och beställningsbemyndigande, kan förekomma.

Redovisning av anskaffningar

Förslaget till investeringsplan utgörs av samtliga pågående och planerade investeringar i investeringsplaneringsperioden. För att visa på det närmare innehållet i planen redovisas i tabellen nedan ett urval av de större anskaffningar som Försvarsmakten har

beställt under 2020 eller tidigare, alternativt avser att beställa under det kommande budgetåret eller den närmsta tiden därefter enligt den nuvarande planeringen.

Tabell 3.17 Redovisning av anskaffningar

Materielområde	Beställning
Arméstridskrafter	Anskaffning Archer, pjäser och systemutrustning
	Renovering av Stridsfordon 90 och Stridsvagn 122
	Anskaffning fordonsburet granatkastarsystem
	Uppgradering granatgevär
	Anskaffning pansarvärnsutrustning
	Anskaffning markstridsensorer, mörkerstridsutrustning
	Anskaffning eldhandvapensystem
	Anskaffning skyddsutrustning och Soldatutrustning
	Anskaffning skyddade lastbilar, Terrängfordon, Tunga lastbilar och Standardfordon
	Anskaffning bandvagnar
	Anskaffning medelräckviddigt luftvärn
Marinstridskrafter	Modifiering av korvetter Gävle/Sundsvall
	Åtgärder korvett typ Visby
	Modifiering av korvetter typ Visby
	Anskaffning av ytstridsfartyg
	Anskaffning undervattenssensorer
	Anskaffning av Ubåt A-26
	Halvtidsmodifiering av ubåt typ Gotland
	Anskaffning av nytt lätt torpedsystem
	Åtgärder tung torped
	Modifiering av stridsbåt 90
	Anskaffning av stridsbåt
Anskaffning av modifiering Marinbas	
	Anskaffning sjörorlig logistik
Flygstridskrafter	Utveckling och anskaffning av JAS 39 E
	Anskaffning system JAS 39 C/D
	Anskaffning sjömålsrobot
	Anskaffning av helikopter 14
Ledning och Underrättelse	Anskaffning Ledningsstödsystem Mark
	Livstidsförlängning sensorkedja
	Anskaffning krypto- och Radioutrustning
Logistik	Anskaffning uniformssystem
	Anskaffning fältförplägnadssystem

3.7.4 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tabell 3.18 Anslagsutveckling 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor

2019	Utfall	687 055	Anslagssparande	4 850
2020	Anslag	716 905 ¹	Utgiftsprognos	717 622
2021	Förslag	716 905		
2022	Beräknat	831 905		
2023	Beräknat	951 905		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera forskning och teknikutveckling. Anslaget får vidare finansiera det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), verksamhet vid luftstridssimuleringscentrum (FLSC) samt övrig flygteknisk forskning. Anslaget får också finansiera forsknings- och utvecklingsverksamhet som genomförs inom ramen för det svenska deltagandet i den europeiska försvarsbyrån (EDA).

Regeringens överväganden

Tabell 3.19 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	716 905	716 905	716 905
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer		115 000	235 000
varav BP21		115 000	235 000
- Försvarsöverenskommelse för 2021–2025		115 000	235 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	716 905	831 905	951 905

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

En fortsatt ökning av försvarsförmågan ställer ökade krav på en hållbar och långsiktig tillgång till forskning och utveckling, inklusive teknikutveckling. För 2022 beräknas anslaget därför öka med 115 miljoner kronor. För 2023 beräknas anslaget öka med 235 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 716 905 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forskning och teknikutveckling* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 831 905 000 kronor respektive 951 905 000 kronor.

3.7.5 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tabell 3.20 Anslagsutveckling 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tusental kronor

2019	Utfall	10 146	Anslagssparande	1 173
2020	Anslag	11 191 ¹	Utgiftsprognos	11 404
2021	Förslag	11 361		
2022	Beräknat	11 434 ²		
2023	Beräknat	11 557 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 362 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 360 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten bedriver med att kontrollera försvarsunderrättelseverksamheten hos de myndigheter som bedriver sådan verksamhet, samt för att verkställa beslut om tillgång till signalbärare.

Kompletterande information

De myndigheter som bedriver sådan verksamhet framgår av förordningen (2000:131) om försvarsunderrättelseverksamhet. Beslut om tillgång till signalbärare fattas av Försvarsunderrättelsedomstolen enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 3.21 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	11 191	11 191	11 191
Pris- och löneomräkning ²	200	273	397
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	-30	-30	-31
- Generell besparing i statsförvaltningen	-30	-30	-30
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 361	11 434	11 557

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 30 000 kronor fr.o.m. 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4).

Regeringen föreslår att 11 361 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 11 434 000 kronor respektive 11 557 000 kronor.

3.7.6 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Tusental kronor

2019	Utfall	198 467	Anslagssparande	4 372
2020	Anslag	209 195 ¹	Utgiftsprognos	211 394
2021	Förslag	295 568		
2022	Beräknat	333 617 ²		
2023	Beräknat	349 323 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 331 320 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 343 107 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Totalförsvarets rekryteringsmyndighets förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för ersättningar för kost, resor och logi till totalförsvarspliktiga.

Regeringens överväganden

Tabell 3.23 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	209 195	209 195	209 195
Pris- och löneomräkning ²	7 443	8 945	11 368
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	78 930	115 477	128 760
varav BP21 ³	80 030	116 030	128 030
- Förändrad finansieringsstruktur Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	20 000	20 000	20 000
- Generell besparing i statsförvaltningen	-1 970	-1 970	-1 970
- Försvarsöverenskommelse för 2021–2025	62 000	98 000	110 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	295 568	333 617	349 323

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att skapa en enhetlig finansiering av bemanningsstödet till krigsförbanden ökas anslaget med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2021. Anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* minskas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 2 miljoner kronor fr.o.m. 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4).

I syfte att möta Försvarsmaktens behov av fler totalförsvarspliktiga behöver kapaciteten hos Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM) öka och ytterligare ett prövningkontor etableras. Därför ökas anslaget med 62 miljoner kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget öka med 98 miljoner kronor och för 2023 beräknas anslaget öka med 110 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 295 568 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 333 617 000 kronor respektive 349 323 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.24 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2019	85 918	98 795	-12 877	7 512
(varav tjänsteexport)	0	0	0	0
Prognos 2020	109 150	116 400	-7 250	262
(varav tjänsteexport)	0	0	0	0
Budget 2021	92 800	92 800	0	262
(varav tjänsteexport)	0	0	0	0

3.7.7 1:7 Officersutbildning m.m.

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

2019	Utfall	223 826	Anslagssparande	3 518
2020	Anslag	224 275 ¹	Utgiftsprognos	225 475
2021	Förslag	250 806		
2022	Beräknat	261 489 ²		
2023	Beräknat	270 363 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 259 746 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 265 641 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera det treåriga officersprogrammet och annan grundläggande officersutbildning vid Förvarshögskolan. Vidare får anslaget finansiera forskning och utveckling m.m. inom vissa av högskolans kompetensområden.

Anslaget får även användas för att finansiera kurser inom ramen för Partnerskap för fred (PFF) samt viss forskning och analysstöd för regeringens behov.

Regeringens överväganden

Tabell 3.26 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	224 275	224 275	224 275
Pris- och löneomräkning ²	2 993	4 518	7 033
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	23 538	32 696	39 055
varav BP21 ³	23 540	32 540	38 540
- Generell besparing i statsförvaltningen	-1 460	-1 460	-1 460
- Försvarsöverenskommelse för 2021–2025	25 000	34 000	40 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	250 806	261 489	270 363

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 1,5 miljoner kronor fr.o.m. 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4).

För att antalet studenter vid officersprogrammet ska kunna öka i relation till krigsorganisationens behov ökas anslaget med 25 miljoner kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget öka med 34 miljoner kronor och för 2023 beräknas anslaget öka med 40 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 250 806 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Officersutbildning m.m.* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 261 489 000 kronor respektive 270 363 000 kronor.

3.7.8 1:8 Försvarets radioanstalt

Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

2019	Utfall	1 217 069	Anslagssparande	41 622
2020	Anslag	1 271 189 ¹	Utgiftsprognos	1 294 898
2021	Förslag	1 417 711		
2022	Beräknat	1 548 685 ²		
2023	Beräknat	1 633 545 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 538 943 tkr i 2021 års prishä.

³ Motsvarar 1 607 875 tkr i 2021 års prishä.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera signalspaning och informationssäkerhetsverksamhet m.m. som Försvarets radioanstalt bedriver och kapitalkostnaden för den teknikutveckling som behövs för dessa verksamheter. Anslaget får även användas för Försvarets radioanstalts bidrag till att ge förvarning om förändrade förhållanden i vår omvärld samt myndighetens lämnande av stöd vid fredsfrämjande internationell verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 3.28 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	1 271 189	1 271 189	1 271 189
Pris- och löneomräkning ²	19 449	27 619	40 054
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	127 073	249 877	322 302
varav BP21 ³	113 750	220 750	347 143
- Generell besparing i statsförvaltningen	-3 250	-3 250	-3 250
- Försvarsöverenskommelse för 2021–2025	102 000	204 000	273 000
- Civilt försvar 2021–2025: Cybersäkerhetscenter	15 000	20 000	20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 417 711	1 548 685	1 633 545

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 3,2 miljoner kronor fr.o.m. 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4).

I syfte att stärka försvarsunderrättelseförmågan ökas anslaget med 102 miljoner kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget öka med 204 miljoner kronor och för 2023 beräknas anslaget öka med 273 miljoner kronor.

Totalförsvaret ska stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. I syfte att stärka cybersäkerheten inom ramen för ett nationellt cybersäkerhetscenter ökas anslaget med 15 miljoner kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget öka med 20 miljoner kronor och för 2023 beräknas anslaget öka med 20 miljoner kronor. Ökningen finansieras genom satsningen på civilt försvar (se även avsnitt 3.7.1, 4.6.6 och utg.omr 4 avsnitt 2.10.2).

Regeringen föreslår att 1 417 711 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 1 548 685 000 kronor respektive 1 633 545 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.29 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	1 992	1 992	0	11
(varav tjänsteexport)	-	-	-	
Prognos 2020	1 600	1 600	0	11
(varav tjänsteexport)	-	-	-	
Budget 2021	3 000	3 000	0	11
(varav tjänsteexport)	-	-	-	

3.7.9 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tabell 3.30 Anslagsutveckling 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

2019	Utfall	227 907	Anslagssparande	3 258
2020	Anslag	233 501 ¹	Utgiftsprognos	234 309
2021	Förslag	237 373		
2022	Beräknat	239 347 ²		
2023	Beräknat	242 115 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 237 373 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 237 373 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera internationell verksamhet inom försvarsmateriel- och forskningsområdet samt åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet. Anslaget får även finansiera forskning avseende skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel (CBRN) samt forskning och analysstöd för regeringens behov. Anslaget får vidare finansiera forskning med inriktning mot Polismyndighetens och Säkerhetspolisens verksamhetsområden.

Regeringens överväganden

Tabell 3.31 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	233 501	233 501	233 501
Pris- och löneomräkning ²	8 108	10 117	12 935
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	-4 236	-4 271	-4 321
- Generell besparing i statsförvaltningen	-2 500	-2 500	-2 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	237 373	239 347	242 115

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 2,5 miljoner kronor fr.o.m. 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4).

Regeringen föreslår att 237 373 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 239 347 000 kronor respektive 242 115 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 3.32 Uppdragsverksamhet**

Uppdragsverksamhet ¹	Tusental kronor		Resultat	Akkumulerat
	Intäkter	Kostnader	(intäkt - kostnad)	resultat
Utfall 2019	976 838	975 783	1 055	74 917
(varav tjänsteexport)	39 257	36 873	2 384	7 583
Prognos 2020	1 039 000	1 049 000	-10 000	64 917
(varav tjänsteexport)	30 000	30 000	0	7 583
Budget 2021	1 071 699	1 081 699	-10 000	54 917
(varav tjänsteexport)	30 000	30 000	0	7 583

¹ Fr.o.m. 2019 ingår bidrag och räntor i den avgiftsbelagda verksamheten.

3.7.10 1:10 Nämnder m.m.**Tabell 3.33 Anslagsutveckling 1:10 Nämnder m.m.**

Tusental kronor				
2019	Utfall	5 997	Anslagssparande	304
2020	Anslag	6 301 ¹	Utgiftsprognos	6 237
2021	Förslag	6 536		
2022	Beräknat	6 536		
2023	Beräknat	6 536		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som bedrivs av vissa mindre nämnder samt bidrag till exempelvis Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar.

Regeringens överväganden**Tabell 3.34 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:10 Nämnder m.m.**

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	6 301	6 301	6 301
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	235	235	235
varav BP21	235	235	235
- Ökad ersättning till Svenska Röda Korset	235	235	235
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 536	6 536	6 536

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

I syfte att öka ersättningen till Svenska Röda Korset för beredskapsplaneringen för Nationella upplysningsbyrån ökas anslaget med 235 000 kronor fr.o.m. 2021. Anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 6 536 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Nämnder m.m.* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 6 536 000 kronor respektive 6 536 000 kronor.

3.7.11 1:11 Försvarets materielverk

Tabell 3.35 Anslagsutveckling 1:11 Försvarets materielverk

Tusental kronor

2019	Utfall	1 582 362	Anslagssparande	199 257
2020	Anslag	1 770 787 ¹	Utgiftsprognos	1 736 303
2021	Förslag	1 957 997		
2022	Beräknat	2 050 599 ²		
2023	Beräknat	2 145 255 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 039 658 tkr i 2021 års prishnivå.

³ Motsvarar 2 111 573 tkr i 2021 års prishnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Försvarets materielverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas till utgifter för Sveriges certifieringsorgan för it-säkerhet (CSEC) samt signatärskapet för Common Criteria Recognition Arrangement (CCRA).

Regeringens överväganden

Tabell 3.36 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:11 Försvarets materielverk

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	1 770 787	1 770 787	1 770 787
Pris- och löneomräkning ²	28 249	37 898	56 946
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	186 620	269 721	345 621
- Generell besparing i statsförvaltningen	-8 380	-8 380	-8 380
- Försvarsöverenskommelse för 2021–2025	181 000	263 100	336 160
- Civilt försvar 2021–2025: Säkerhetsskydd	14 000	14 000	14 000
Överföring till/från andra anslag	-27 659	-27 807	-28 100
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 957 997	2 050 599	2 145 255

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 8,4 miljoner kronor fr.o.m. 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4).

I syfte att kunna möta Försvarsmaktens ökade beställningar av materiel ökas anslaget med 176 miljoner kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget öka med 258 miljoner kronor och för 2023 beräknas anslaget öka med 331 miljoner kronor.

För att främja en kostnadseffektiv materieförsörjning som bidrar till Försvarmaktens operativa förmåga förstärks den exportstödande verksamheten och därför ökas anslaget med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2021.

Till följd av de kommande förändringarna inom området säkerhetsskydd föreslår regeringen att anslaget ökas med 14 miljoner kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget öka med 14 miljoner kronor och för 2023 beräknas anslaget öka med 14 miljoner kronor. Ökningen finansieras genom satsningen på civilt försvar.

För att finansiera tidigare verksamhetsövergång från Försvarets materielverk till Försvarmakten avseende delar av verksamheten inom Test och Evaluering (T&E) Vidset minskas anslaget med ca 27,7 miljoner kronor fr.o.m. 2021. Anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* ökas med motsvarande belopp.

Anslagsändamålet för anslag 1:11 ändrades i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 6 avsnitt 3.3.11) i samband med inrättande av ett förvaltningsanslag för Försvarets materielverk. Anslagsändamålets utformning följde gängse principer för myndigheters förvaltningsanslag. Någon ändring i sak var inte avsedd utan anslaget ska användas för utgifter för de uppgifter som ingår i myndighetens verksamhet, dvs. myndighetens förvaltningsutgifter. Försvarsutskottet invände emot denna förändring och framförde att anslagsändamålet bör beskriva den verksamhet som anslaget är avsett att finansiera (bet. 2018/19:FöU1, rskr. 2018/19:89 och bet. 2019/20:FöU1, rskr. 2019/20:107). Begreppet förvaltningsutgifter är ett formellt begrepp som används i flera olika sammanhang i staten, bl.a. i budgetlagen, anslagsförordningen, inom ramen för pris- och löneomräkningen och vid avgränsningen av anslagsändamål. Begreppet definieras i Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 12 § anslagsförordningen. Där anges att med förvaltningsutgifter avses i huvudsak sådana utgifter som i myndighetens resultaträkning redovisas under rubriken Verksamhetens kostnader, dvs. kostnader för personal, lokaler, övriga driftkostnader, finansiella kostnader, avskrivningar och nedskrivningar. Huvudregeln är att myndigheters förvaltningsutgifter budgeteras på förvaltningsanslag, vilka har myndighetsnamnet som anslagsnamn, medan utgifter för transfereringar, samhällsinvesteringar och övriga utgifter budgeteras på sakanslag. Principen att förvaltningsanslag och sakanslag hålls åtskilda har betonats av finansutskottet vid flera tillfällen (bet. 2000/01:FiU27 och bet. 2006/07:FiU20). Sedan flera år tillbaka är det praxis i budgetpropositionen att ändamålet för myndigheternas förvaltningsanslag anges som att anslaget får användas för myndighetens förvaltningsutgifter. Det ger en tydlig avgränsning av förvaltningsanslagen i förhållande till sakanslagen och det innebär att man kan undvika långa uppräkningsområden som riskerar att bli både svåröverskådliga och bristfälliga. Regeringen anser därför att anslagets ändamål bör utformas i enlighet med den praxis som tillämpas för förvaltningsanslag i budgetpropositionen.

Regeringen föreslår att 1 957 997 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 2 050 599 000 kronor respektive 2 145 255 000 kronor.

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2021 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 43 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Försvarets materielverk behöver tillgång till rörelsekapital för att finansiera utestående förskott till industrin och för hantering av avtal inom försvarsexportområdet. Försvarets materielverk behöver även tillgång till rörelsekapital för att hantera övergången till en ny finansiell styrmodell inom materieförsörjningen.

Överlåtelse och upplåtelse av materiel

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om export av JAS 39 C/D genom upplåtelse eller överlåtelse av viss materiel, under förutsättning att exporten bidrar till den operativa tillgängligheten inom stridsflygssystemet och att exporten sker till förmån för den operativa tillgängligheten till JAS 39 C/D.

Skälen för regeringens förslag: Export av JAS 39 C/D som baseras på flygplan som byggts i produktionsbevarande syfte och som inte ingår i Försvarmaktens bestånd, bedöms i likhet med tidigare budgetår främja staten genom kostnadsdelning, bibehållen utvecklings- och produktionskapacitet samt finansiering av en ökad operativ tillgänglighet i stridsflygssystemet. Exporten kan förutsätta att staten tillhandahåller viss materiel i form av så kallade apparatsatser (utbytesenheter och komponenter från demonterade JAS 39 A/B), vilka kan användas i Försvarmaktens verksamhet och således inte omfattas av regeringens mandat enligt 8 kap. 6 § budgetlagen (2011:203). Mot denna bakgrund föreslås riksdagen bemyndiga regeringen att besluta om export av JAS 39 C/D genom upplåtelse eller överlåtelse av viss materiel, under förutsättning att exporten bidrar till den operativa tillgängligheten inom stridsflygssystemet och att exporten sker till förmån för den operativa tillgängligheten till JAS 39 C/D. En export förutsätter vidare att ett separat tillstånd lämnas enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.37 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	7 386 983	7 359 123	27 860	270 043
(varav tjänsteexport)	245 577	194 734	50 843	47 898
Prognos 2020	5 950 000	5 950 000	0	270 043
(varav tjänsteexport)	100 000	100 000	0	47 898
Budget 2021	5 330 000	5 330 000	0	270 043
(varav tjänsteexport)	100 000	100 000	0	47 898

3.7.12 1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen

Tabell 3.38 Anslagsutveckling 1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen

Tusental kronor

2019	Utfall	9 364	Anslagssparande	329
2020	Anslag	10 584 ¹	Utgiftsprognos	10 755
2021	Förslag	10 770		
2022	Beräknat	10 848 ²		
2023	Beräknat	9 933 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 10 770 tkr i 2021 års prisnivå.³ Motsvarar 9 753 tkr i 2021 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Försvarsunderrättelsesdomstolen bedriver med att pröva frågor om tillstånd till signalspaning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Regeringens överväganden**Tabell 3.39 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen**

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	10 584	10 584	10 584
Pris- och löneomräkning ²	186	264	385
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			-1 036
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	10 770	10 848	9 933

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

Regeringen föreslår att 10 770 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Försvarsunderrättelsesdomstolen* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 10 848 000 kronor respektive 9 933 000 kronor.

4 Samhällets krisberedskap

4.1 Mål

Mål för samhällets krisberedskap omfattar områdena skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Målen framgår av avsnitt 2.3.2.

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Sveriges förmåga att förebygga, hantera och lära från olyckor och kriser, liksom att upprätthålla ett civilt försvar, bygger på den samlade förmågan hos alla aktörer i samhället. Bedömningen av vilka resultat som har uppnåtts i förhållande till målen baseras på de aktiviteter och prestationer som har utförts inom främst utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, men även inom andra utgiftsområden. Även privata verksamheter och andra faktorer i omvärlden påverkar utvecklingen av samhällets krisberedskap. Förmågan att hantera allvarliga olyckor och kriser i samhället i fredstid skapar också en grundläggande förmåga att hantera höjd beredskap och ytterst krig.

4.2.1 Bedömningsgrunder

Redovisningen av resultaten inom samhällets krisberedskap utgår från följande bedömningsgrunder:

- samhällets förmåga att förebygga olyckor och kriser samt vidta förberedande åtgärder mot krig
- samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig.

4.2.2 Resultatindikatorer

För att beskriva utvecklingen av samhällets krisberedskap används (när så är möjligt) resultatindikatorer, vilka följs över tid.

Antal omkomna i bränder

Ett målinriktat och samordnat brandförebyggande arbete bör på sikt leda till ett minskat antal personer som omkommer eller skadas allvarligt vid bränder.

Antal utbildade brandmän

Utbildning av hel- och deltidsbrandmän är en avgörande förutsättning för förmågan inom området skydd mot olyckor och syftar till att säkerställa en likvärdig och grundläggande kompetens inom den kommunala räddningstjänsten i hela landet.

Medelsvarstid på 112-samtal

Tidsfaktorn vid alarmering är av avgörande betydelse för att nödställda personer snabbt och effektivt ska kunna få den hjälp som de behöver av samhällets hjälporgan.

Genomförda övningar

Den främsta åtgärden för att stå väl rustad vid kriser och ytterst krig är att berörda organisationer har genomfört övningar inför möjliga händelser. Därmed är det av intresse att bl.a. studera antalet genomförda övningar av krishanteringsorganisationen respektive ledningen vid myndigheter och regioner.

Antal Rakelabonnemang

Rakelsystemet stödjer en skyddad och driftsäker kommunikation mellan samhällsviktiga organisationer vid en kris. Fler Rakelabonnemang är en indikator på att aktörernas möjlighet att kommunicera skyddat och driftsäkert har stärkts, vilket bidrar till en effektivare hantering av en uppkommen kris.

Inrapporterade it-incidenter

Statliga myndigheters rapportering av allvarliga it-incidenter ger information om hoten mot samhällets informations- och cybersäkerhet och underlag för att stärka förmågan att förebygga, upptäcka och hantera it-incidenter.

4.2.3 Underlag till grund för resultatredovisningen

Sammantaget ger bedömningsgrunder och resultatindikatorer en viss information om samhällets krisberedskap, men resultaten påverkas även av andra faktorer såsom demografiska förändringar, teknisk utveckling, det säkerhetspolitiska läget, ändringar i befolkningens levnadsvanor och hälsoutveckling samt ett förändrat klimat.

Underlag som ligger till grund för resultatredovisningen är bl.a. årsredovisningar och andra rapporter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Kustbevakningen, Statens haverikommission och SOS Alarm Sverige AB.

Övriga underlag är bl.a. utredningar och uppföljningar av inträffade händelser, risk- och sårbarhetsanalyser, Riksrevisionens rapporter samt länsstyrelsernas årsredovisningar.

4.3 Resultatredovisning

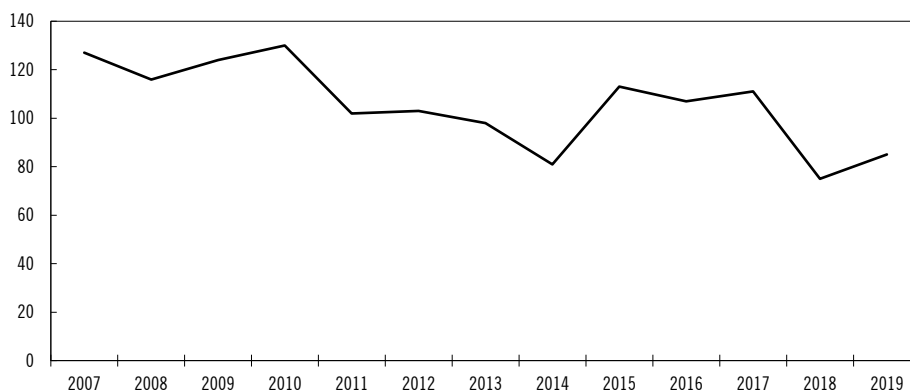
4.3.1 Skydd mot olyckor

Stärkt brandförebyggande arbete

Den brandförebyggande verksamheten i samhället har stor betydelse för människors säkerhet och trygghet. MSB arbetar tillsammans med myndigheter, kommuner och andra organisationer för att uppnå visionen i MSB:s nationella strategi – ingen i Sverige ska omkomma eller allvarligt skadas till följd av brand.

Under 2019 omkom 85 personer i brand, varav 27 kvinnor, 57 män och 1 okänd. Det är en liten ökning jämfört med föregående år, men antalet omkomna är lägre än de föregående 10 åren (se diagram 4.1).

Diagram 4.1 Antal omkomna i bränder 2007–2019

Källa: MSB:s årsredovisningar 2007–2019.

Befolkningsökningen under samma period var ca 11 procent. En viktig faktor för att minska antalet omkomna och allvarligt skadade till följd av brand är att påverka enskildas beteende och beredskap. Under året genomförde MSB kampanjen Aktiv mot brand (ett samarbete mellan 200 organisationer) där fokus var på det brandskydd som enskilda bör ha i hemmet.

Stärkt räddningstjänst genom ökad samverkan

Kommunala och statliga räddningstjänster har grundläggande betydelse för människors säkerhet och trygghet. Kommunala räddningstjänster genomförde knappt 104 000 räddningsinsatser 2019 medan statliga räddningstjänster genomförde drygt 2 000 insatser.

Kommunala räddningstjänster har vidtagit flera åtgärder för att stärka sin beredskap och förmåga att genomföra räddningsinsatser, särskilt vid omfattande olyckor. Ett flertal kommuner har t.ex. genom utvecklad samverkan stärkt sin förmåga att övergripande leda och snabbt kunna kraftsamla vid komplexa eller omfattande räddningsinsatser, t.ex. vid stora skogsbränder.

MSB har vidtagit flera åtgärder för att stödja kommunal och statlig räddningstjänst. Möten för kommunal och statlig räddningstjänst har bl.a. anordnats genom olika räddningstjänstforum i syfte att stärka samverkan mellan de ansvariga aktörerna. Aktörerna har även analyserat förutsättningarna för ett mer enhetligt ledningssystem för statlig och kommunal räddningstjänst.

En nationell förmåga att prioritera och fördela förstärkningsresurser vid flera pågående och geografiskt utspridda räddningsinsatser, t.ex. skogsbränder, har utvecklats i nära samarbete mellan MSB och kommunal räddningstjänst. MSB har dessutom genom utökade medel om 65 miljoner kronor stärkt förmågan att bistå kommunal räddningstjänst med förstärkningsresurser, bl.a. i fråga om materiel för skogsbrandsläckning, stabs- och ledningsstöd samt helikoptrar för brandsläckning.

MSB har även utarbetat ett flertal vägledningar för att stödja kommunal räddningstjänst, bl.a. inom skogsbrandsläckning, eldningsförbud och räddningstjänst under höjd beredskap. Vidare har myndigheten på regeringens uppdrag utarbetat förslag till vilka åtgärder kommuner kan göra för inrättande av räddningsvårn som på olika sätt kan stödja räddningstjänsterna, t.ex. vid skogsbränder.

Genomförda utbildningar

MSB ska tillhandahålla utbildning i skydd mot olyckor. Utbildningarna ska säkerställa en likvärdig och grundläggande kompetens hos räddningstjänstpersonal i hela landet. De mest omfattande är grund- och vidareutbildningar för del- och heltidsbrandmän samt räddningsledare.

Under 2019 har antalet utbildningsplatser utökats genom att myndigheten tillförts 36 miljoner kronor. MSB har under året tillhandahållit 572 utbildningsplatser för utbildning av heltidsbrandmän och sammanlagt 1 195 utbildningsplatser för deltidsbrandmän. De sistnämnda utbildningarna består av två delar och har bedrivits på ett flertal platser i landet. Vidare har myndigheten tillhandahållit 351 utbildningsplatser för räddningsledare. Tabell 4.1 nedan redovisar utvecklingen av utbildningsplatser sedan 2017.

Tabell 4.1 Antal utbildningsplatser

	2017	2018	2019
Heltidsanställda	502	527	572
Deltidsanställda (Grib 1) ¹	551	630	675
Deltidsanställda (Grib 2)	-	315	520
Räddningsledare	349	344	351

¹ Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap.

Källa: MSB:s årsredovisningar 2017–2019.

För att öka kunskapen kring skogsbrandssläckning genomfördes även särskilda skogsbrandutbildningar med över 200 deltagare, främst från kommunal räddningstjänst, Försvarsmakten och Kustbevakningen.

Säker hantering av farliga ämnen

Arbetet inom ramen för den nationella arbetsgruppen för sprängämnessäkerhet har intensifierats för att motverka de illegala sprängningar som har genomförts. Vidare har arbetet med den aktörsgemensamma CBRNE-strategin (kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen) fortsatt. Strategin riktar sig till aktörer verksamma inom området och anger en gemensam inriktning för arbetet för att bl.a. kunna identifiera behov av förbättringar vad gäller samverkan och planering. Inom ramen för EU:s civilskyddsmekanism på CBRN-området har arbetet fortsatt med fokus på områdena detektion, sanering och lagerhållning.

Tillsynsverksamhet

MSB har följt upp sju länsstyrelser tillsyn av kommunala planer för räddningsinsatser. Uppföljningen visade att antalet uppdaterade och övade kommunala planer har ökat. MSB bedömer att länsstyrelsernas tillsyn av kommunerna behöver förbättras i flera avseenden.

Förebyggande arbete mot naturolyckor

MSB har i uppgift att på olika sätt stödja aktörer att förbereda sig för såväl dagens naturolyckor som olyckor ett förändrat klimat kan föra med sig. Utifrån förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete har en klimat- och sårbarhetsanalys genomförts och en handlingsplan utarbetats för klimatanpassningsarbete 2020–2025. I syfte att förebygga och förbättra hanteringen av naturolyckor har flera åtgärder genomförts såsom stabilitetskarteringar, översvämningsskarteringar samt gemensamma samordningsaktiviteter. I samordningsarbetet har en arbetsgrupp bildats. Utöver MSB och två länsstyrelser deltar även ett tiotal andra statliga myndigheter tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

För att möjliggöra förebyggande åtgärder mot naturolyckor i utsatta riskområden har regeringen avsatt bidragsmedel. Under 2019 tilldelades extra medel om 55 miljoner kronor för detta arbete. Medlen har fördelats till kommuner som har vidtagit olika förebyggande åtgärder för att anpassa lokalsamhället till de effekter som följer av ett förändrat klimat. Åtgärder som främjar utsatta områden där en naturolycka kan komma att få omfattande konsekvenser och som berör flera kommuner har prioriterats. Det kan handla om områden där marken har för låg stabilitet och behöver förstärkas eller områden som behöver skydd mot översvämning.

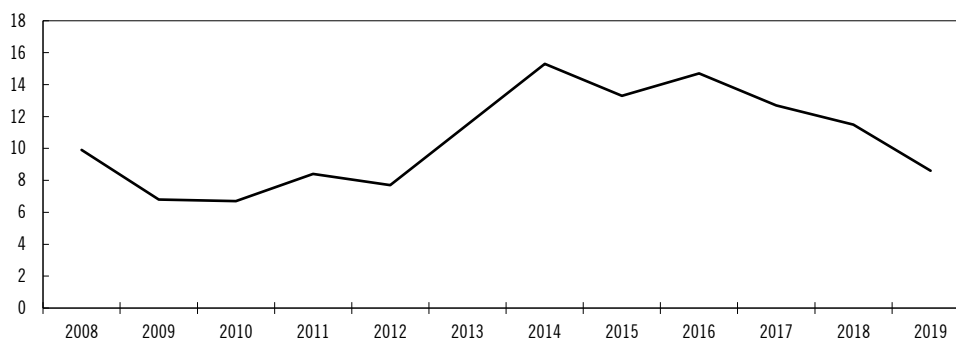
En säker och effektiv 112-tjänst hos SOS Alarm

I alarmeringsavtalet mellan staten och SOS Alarm Sverige AB har bolaget åtagit sig att upprätthålla en medelsvarstid på 8 sekunder för inkomna larmanrop till det nationella

nödnumret 112. Under 2019 besvarade SOS Alarm drygt 3,3 miljoner samtal till 112, varav 68 procent bedömdes föranleda ett akut behov av hjälp från samhällets hjälporgan, dvs. i första hand från polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård. Antalet samtal med tolkbehov har under en period av fyra år ökat från ca 5 800 till ca 10 000. Tolkning har skett på ca 80 språk. Medelsvarstiden har sänkts avsevärt under de tre senaste åren och var 8,6 sekunder under 2019 (se diagram 4.2).

Diagram 4.2 SOS Alarms medelsvarstider på 112-samtal

Antal sekunder

Källa: SOS Alarms verksamhetsrapport 2019.

Under 2019 lanserade SOS Alarm en 112-app för varning och information om inträffade olyckor och kriser. Applikationen möjliggör också en exakt positionering av var den som ringer 112 befinner sig. 112-appen har hittills laddats ned ca 1,5 miljoner gånger. SOS Alarm har under förra året även beslutat införa användningen av en teknik som gör det möjligt för bolaget att kunna ta emot och till samhällets hjälporgan vidareförmedla exakta positionsuppgifter som vid 112-samtal genereras automatiskt genom inbyggda GPS-mottagare i smarta telefoner (Advanced Mobile Location, AML). Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den skyndsamt bör se över möjligheterna att samhällets alarmeringstjänst ska tillåtas positionera hjälpsökandes mobiltelefoner per automatik (bet. 2018/19:FöU7 punkt 19, rskr. 2018/19:179). Positionering av hjälpsökandes mobiltelefoner har med ovan beskrivna åtgärder införts i Sverige. Regeringen anser att tillkännagivandet är tillgodosett genom de vidtagna åtgärderna och att det därmed är slutbehandlat.

Räddningstjänst till sjöss och sjöövervakning

Räddningstjänst till sjöss har stor betydelse för människors säkerhet och trygghet till sjöss och skyddet av den maritima miljön. Kustbevakningen är en central aktör på det området och har till uppgift att utföra miljöräddningstjänst och annan räddningstjänst till sjöss samt bedriva sjöövervakning.

Under 2019 genomfördes 57 miljöräddningsoperationer, jämfört med 52 operationer 2018. Samtliga insatser gällde oljeutsläpp eller risk för oljeutsläpp. Vidare har drygt 75 900 kontroller till sjöss genomförts inom flera olika områden, bl.a. fiske, farligt gods, tull, nykterhet och gräns. Utöver det har myndigheten under året deltagit i 308 sjöräddningsinsatser, vilket var på samma nivå som året innan.

Under 2019 har Kustbevakningen trots vidtagna åtgärder inte fullt ut kunnat upprätthålla sin beslutade beredskap för miljöräddningstjänst, vilket enligt myndigheten berodde på ett fortsatt ansträngt personalläge. Kustbevakningen bedömer dock att samtliga utförda räddningsinsatser ändå har kunnat genomföras på ett tillfredställande sätt.

Genom kustbevakningslagen (2019:32), som trädde i kraft i april 2019, har Kustbevakningen getts nya befogenheter när det gäller brottsbekämpning och ordningshållning

till sjöss. Kustbevakningen har bl.a. fått utvidgade möjligheter att självständigt genomföra brottsutredningar, vilket har resulterat i kortare handläggningstider.

Kustbevakningen har på olika sätt medverkat inom ramen för den europeiska gräns- och bevakningsbyråns (Frontex) verksamhet, bl.a. genom att med eget flygplan utföra uppdrag över Medelhavet. Syftet var att bistå grekiska myndigheter med gränskontroll. Myndigheten har även påbörjat att planera för ett utökad uppdrag enligt EU:s nya förordning om en ny europeisk gräns- och kustbevakning.

Flera åtgärder har vidtagits för att stärka och utveckla Kustbevakningens förmåga inom området för det civila försvaret och militära försvaret. Kustbevakningen har bl.a. ingått en övergripande överenskommelse med Försvarsmakten om hur resurser ur Kustbevakningen ska användas inom Försvarsmakten i händelse av höjd beredskap och i yttersta fall krig.

Utredningar av olyckor

Verksamheten vid Statens haverikommission påverkas i stor utsträckning av antalet inträffade olyckor och tillbud. Den utgör en viktig del av det statliga systematiska säkerhetsarbetet. En haveriutredning ska bl.a. besvara frågan vad som kan göras för att förebygga eller begränsa effekten av liknande händelser i framtiden. Vid behov ges säkerhetsrekommendationer till berörda aktörer så att de kan vidta relevanta åtgärder.

Antalet haveriutredningar var under året 26, vilket är en ökning med 6 jämfört med föregående år. Myndigheten lämnade 47 säkerhetsrekommendationer. Enligt 13 § förordningen (1990:717) om undersökning av olyckor ska Statens haverikommission slutföra sina undersökningar snarast, och om möjligt inom 12 månader från dagen för olyckan eller tillbudet. Under 2019 understeg den genomsnittliga utredningstiden 10 månader och endast en utredning översteg 12 månader i utredningstid. Vid komplexa och omfattande olyckor är det av undersökningsmässiga och andra skäl inte alltid möjligt för myndigheten att slutföra utredningarna inom i förordningen stipulerad tid.

4.3.2 Krisberedskap och civilt försvar

Övningar stärker beredskapen

För att stärka samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig är genomförande av olika övningar betydelsefullt. För 2018 redovisade ett 60-tal myndigheter och regioner, inom ramen för arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser, antalet genomförda övningar samt utbildnings- och övningsplaner. För 2019 har inga nya uppgifter redovisats av myndigheterna eftersom de rapporterar sina risk- och sårbarhetsanalyser vartannat år. Regionerna rapporterar dock dessa uppgifter varje år och för 2019 visar en sammanställning följande (siffran i parentes är för 2018).

- 15 (12) av 21 regioner har en utbildnings- och övningsplan som efterföljs
- 11 (11) av 21 regioner har övat sin krisledningsnämnd
- 18 (17) av 21 regioner har övat sin krishanteringsorganisation.

Under 2019 har även ett antal större gemensamma övningar påbörjats och genomförts, bl.a. KKÖ 2019 (kärnkraftsövning i Uppsala län), Barents Rescue 2019 (krishanteringsövning i Barentsregionen) samt TFÖ 2020 (nationell totalförsvarsövning) i de delar som genomförs.

Insatser genom särskilda krisberedskapsmedel

Anslag 2:4 *Krisberedskap* som disponeras av MSB har möjliggjort bidragsmedel för åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga inom bl.a. samhällsviktig verksamhet. Sammanlagt fördelades 1 354 miljoner kronor varav

närmare 500 miljoner kronor till myndigheter och länsstyrelser för genomförandet av drygt 130 utvecklingsprojekt.

Några av resultaten från projekten som myndigheterna genomfört har redan kommit till användning vid inträffade händelser bl.a. vid strömavbrott, misstänkt kontamination av farliga ämnen m.m. Myndigheternas utvecklingsprojekt avser även i ökad utsträckning konkreta beredskapsåtgärder och civilt försvar. Trafikverket har bl.a. drivit ett projekt avseende fördjupad nordisk samverkan inom transportsektorn, för att säkerställa transportleders funktionalitet i alla beredskapslägen genom en gemensam planering.

Medel om ca 540 miljoner kronor har finansierat kommuners och regioners uppgifter enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Frivilliga försvarsorganisationer har tilldelats 53 miljoner kronor för bl.a. utbildningsinsatser för en robust personalförsörjning och övningar avseende bl.a. skogsbränder, sjöräddning och kärnkraftsolyckor.

MSB har genom medel motsvarande 105 miljoner kronor beställt och kvalitetssäkrat forskning om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Ett flertal tematiska forskningsutlysningar och en ny typ av utlysning som sammanför forskare och praktiskt verksamma aktörer har genomförts. Inom civilt försvar finansieras t.ex. forskningsprojekt som studerar frågor om bland annat gräzonsproblematik, försvarsvilja och försörjningsförmåga.

Utvecklingen av det civila försvaret

I syfte att förstärka totalförsvaret tillfördes i budgetpropositionen för 2018 permanenta medel till det civila försvaret på 430 miljoner kronor årligen. Utvecklingen av civilt försvar har fortsatt under 2019. Regeringen beslutade att förlänga den pågående utredningen Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar (dir. 2018:79) till den 1 mars 2021. Utredningen ska föreslå tydligare ansvars- och ledningsförhållanden och en stärkt samordning inom civilt försvar på såväl nationell och-, regional som lokal nivå. Målet är att den nya strukturen ska skapa ett effektivare civilt försvar, men också stärka samhällets förmåga att hantera fredstida kriser.

I december 2019 överlämnade utredningen Näringslivets roll inom totalförsvaret sitt betänkande (SOU 2019:51). Utredningen föreslår bl.a. att totalförsvarsviktiga företag identifieras, att ett antal förordningar avseende statens samverkan med näringslivet uppdateras och att ett näringslivsråd etableras. I betänkandet föreslås också att personalförsörjningen inom det civila försvaret utreds närmare. Utredningens förslag analyseras nu vidare inom Regeringskansliet.

Myndigheter, kommuner och regioner har under året fortsatt arbetet med det civila försvaret, bl.a. genom krigsplacering av personal och utarbetande av krigsorganisation, olika kompetenshöjande åtgärder, stärkta rutiner för informationsdelning samt planer för alternativ och eller skyddad ledningsplats (se även avsnitt 2.4.2.).

Bevakningsansvariga myndigheter inom prioriterade områden har utifrån ett regeringsuppdrag (Ju2019/02477/SSK) genomfört analyser om den fortsatta inriktningen av det civila försvaret. Områden i fokus var transporter, energiförsörjning, livsmedelsförsörjning inklusive dricksvattenförsörjning, ordning och säkerhet, finansiell beredskap samt elektroniska kommunikationer och post. Myndigheterna har analyserat behov och åtgärdsförslag avseende det civila försvaret som Försvarsberedningen redovisat inom dessa områden (Ds 2017:66) samt de förslag som MSB och Försvarsmakten tidigare redovisat i ett annat regeringsuppdrag avseende en sammanhängande planering för totalförsvaret (Fö2017/00688/MFI). Underlagen från myndigheterna ligger till grund för den försvarspolitiska inriktningen.

MSB har arbetat vidare utifrån en modell för sammanhängande planering av det civila försvaret som myndigheten tillsammans med Försvarsmakten redovisade till regeringen i februari 2019.

Under året har MSB lanserat flera stödverktyg för att utveckla krisberedskap och civilt försvar. Det handlar bland annat om ett stödpaket för kontinuitetshantering samt stöd för krigsorganisation och krigsplacering för regioner och kommuner. MSB har också arbetat med frivilliga försvarsorganisationer för att stötta deras arbete med civilt försvar. Under 2019 har förberedelser inför den stora totalförsvarsövningen (TFÖ2020) pågått och involverat stora delar av samhället, totalt ca 400 aktörer.

I regleringsbrevet för 2019 fick länsstyrelserna i uppdrag att i sitt arbete med skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar särskilt prioritera att planera och genomföra övningar. Övningar har skett både inom myndigheten, mellan regioner, samt i nationella och internationella sammanhang så som Barents Rescue 2019. Samtliga länsstyrelser anser att övningarna bidragit till myndighetens förmåga att samverka vid samhällsstörningar, hantera förstärkningsresurser och utöva värdlandsstöd. Övningarna har bidragit till att förbereda länsstyrelserna inför pågående krishantering.

Säkerhetsskydd är av grundläggande betydelse för vår förmåga att hantera antagonistiska hot och för att minska sårbarheter för de allra mest skyddsvärda verksamheterna i samhället. Ett väl fungerande säkerhetsskyddsarbete är därmed grunden för hela totalförsvaret. Den 1 april 2019 trädde en ny säkerhetsskyddslag och förordning i kraft. Regelverket gäller för både myndigheter och privata verksamheter som bedriver säkerhetskänslig verksamhet och ger bättre möjligheter att förebygga sårbarheter. I samband med att den nya säkerhetsskyddslagen trädde i kraft tog Säkerhetspolisen fram föreskrifter samt sex vägledning om säkerhetsskydd. Under 2020 har Säkerhetspolisens tillsynsverksamhet successivt ökat främst med fokus på ledning och styrning av säkerhetsskyddsarbetet samt säkerhetsskyddsanalys.

Psykologiskt försvar och informationspåverkan

Inom ramen för det civila försvaret aktualiseras behovet av ett psykologiskt försvar anpassat efter dagens förhållanden. Berörda aktörers samverkan för att stärka det psykologiska försvaret bör utvecklas. Mot denna bakgrund tillsatte regeringen en utredning om en ny myndighet för psykologiskt försvar som lämnade sitt betänkande i slutet av maj 2020. Utredningens uppdrag var bland annat att analysera och lämna förslag om en ny myndighet som ska ha det övergripande ansvaret för att utveckla och samordna det psykologiska försvaret. Regeringens inriktning är att inrätta den nya myndigheten 2022.

MSB bedömer att hotet avseende informationspåverkan har fortsatt att öka. Ökningen avser både mängd och komplexitet.

Utvecklat samarbete inom Norden, EU och Nato

Inom Norden har krisberedskapssamarbetet fortsatt under 2019 i enlighet med de så kallade Hagadeklarationerna. Samarbetet syftar till att stärka de nordiska ländernas förmåga att motstå och hantera allvarliga olyckor och kriser som kan drabba ett eller flera länder i Norden. Hagasamarbetet firade under året 10-årsjubileum.

Vid ett ministermöte i oktober 2019 antogs utvecklingsmål för Hagasamarbetet för 2019–2021 och de så kallade Oslokonklusionerna, vilket innebar en överenskommelse om en fortsatt utveckling av det nordiska samarbetet kring hantering av skogsbrand, nödkommunikation och arbetet med att förebygga och hantera olyckor och kriser med kemiska, biologiska, radiologiska eller nukleära ämnen. Klimatförändringarna och dess

konsekvenser för beredskapen lyftes också fram som viktigt att belysa liksom behov av att utveckla civil-militär samverkan och att öka kunskapen om hybrida aktiviteter.

Inom EU började den nya reviderade civilskyddslagstiftningen att gälla i mars 2019. Genom revideringen av civilskyddsmekanismen ökar kraven på medlemsländerna vad gäller det förebyggande och förberedande arbetet på nationell nivå. Möjligheterna att ge operativt stöd till medlemsstaterna vid större allvarliga händelser utökas. En ny beredskapsresurs, det s.k. rescEU, har etablerats som ett operativt stöd då nationella resurser inte räcker till. I ett första skede kommer rescEU att fokusera på flygande resurser med kapacitet att släcka skogsbränder, CBRN-resurser samt katastrofmedicin. Under 2019 anmälde Sverige sex helikoptrar till att ingå i rescEU-kapaciteten.

Inom ramen för partnerskapet med Nato har bevakningsansvariga myndigheter deltagit vid olika planeringsmöten med Natos civila kommitté i arbetet med implementering av nödvändiga civila förmågor för stärkt motståndskraft och beredskap.

Internationella insatser

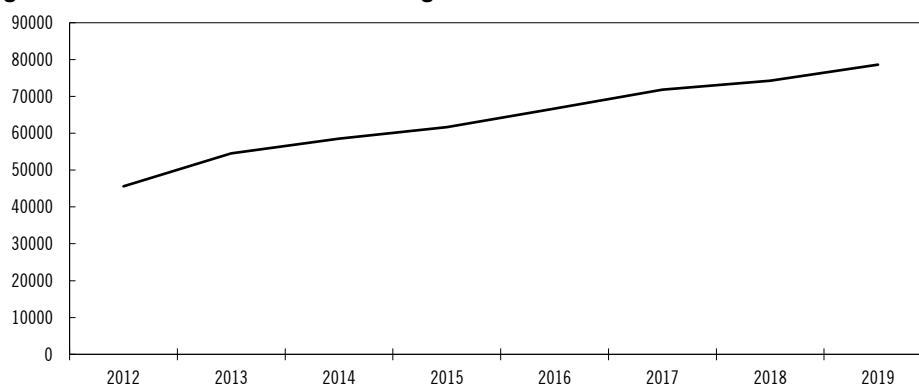
Stora delar av MSB:s internationella humanitära biståndsinsatser under 2019 har genomförts i Centralafrikanska republiken (CAR), Kamerun och Sydsudan. Boenden och kontorslösningar för biståndspersonal har etablerats, vilket möjliggjort humanitär närvaro i dessa länder. Vidare har MSB sekonderat expertis som stöd till FN:s humanitära verksamhet. Exempel på expertområden där stöd har lämnats under 2019 är vatten och sanitet, informationshantering samt jämställdhet och arbete mot könsbaserat våld.

Inom området internationell civil krishantering har insatser främst inriktats mot multilaterala organisationer som EU, FN och OSSE i syfte att dessa ska kunna utföra sina uppdrag effektivt och kvalificerat. Ett exempel är insatsen avseende EU:s civila rådgivningsmission i Irak där MSB:s insatser fokuserats på områdena sjukvård och säkerhet med totalt fem sekonderade experter. MSB har vidare fortsatt att utveckla EU-lagret Strategic Warehouse II (i Kristinehamn) som förser samtliga civila missioner inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna med materiel som t.ex. bilar, skyddsvästar, it- och sambandsmateriel.

Utvecklad, robust och säker kommunikation

Robustheten och säkerheten i Rakel har förstärkts. Från och med sommaren 2019 har MSB nio mobila basstationer tillgå för att förstärka nätet vid extraordinära händelser. Under 2019 tillkom ett lågt antal nya användarorganisationer i Rakel, vilket indikerar att de som bör vara aktörer i Rakel redan är det. Samtidigt ökade antalet abonnemang med närmare 6 procent till 78 625 vid utgången av 2019 (se diagram 4.3).

Diagram 4.3 Antal Rakelabonnemang 2012–2019

Källa: MSB:s årsredovisningar 2012–2019.

Intäkter för Rakel 2019 uppgår till 576 miljoner kronor (557 år 2018). Resultatet för 2019 uppgår till ett överskott på 72 miljoner kronor, vilket är samma summa som för 2018. Rakel och de finska och norska motsvarigheterna till Rakel (Virve och Nødnet) har under året sammankopplats för att underlätta samhällsviktig kommunikation.

Tjänsten WIS är ett nationellt webbaserat informationssystem som stöttar krishanterande organisationer genom möjligheten att dela information och upprätthålla lägesbilder. Användandet av WIS fortsätter att öka och under 2019 har framförallt fler kommunala och privata bolag samt frivilligorganisationer anslutit sig. Under året har WIS utökats med visualiseringar för lägesbilder. Arbeta har påbörjats för att öka robustheten pga. nya krav från totalförsvaret.

Swedish Government Secure Intranet (SGSI) är ett avgiftsfinansierat krypterat myndighetsnät för att utbyta information mellan myndigheter i Sverige och i Europa på ett säkert sätt. Intresset för att ansluta sig till SGSI fortsätter att öka. Från 2019 erbjuds SGSI även till kommuner och regioner.

Riksdagen har tillkännagett att regeringen mot bakgrund av utredningen Kommunikation för vår gemensamma säkerhet (Ds 2017:7) utan dröjsmål bör vidta åtgärder i syfte att åstadkomma en utvecklad och säker kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar (bet. 2017/18:FöU7 punkt 43, rskr. 2017/18:218). Tillgång till säkra och robusta mobila system för både tal- och datakommunikation är idag en förutsättning för att samhällsviktiga aktörer ska kunna utföra sina uppdrag på ett effektivt sätt. Det nuvarande Rakelsystemet bygger på äldre teknik med begränsad kapacitet och räcker inte till för att möta användarnas nuvarande och framtida behov. I vårändringsbudgeten för 2020 aviserade regeringen därför att MSB kommer att ges två uppdrag avseende etablering av ett utvecklat och säkert kommunikationssystem för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar (prop. 2019/20:99). Regeringen har därefter uppdragit åt MSB att anskaffa och tillhandahålla tjänster för mobil datakommunikation till användare av Rakelsystemet (Ju2020/02484/SSK) och genom det påbörjat arbetet för att utveckla och etablera Rakel Generation 2 (Rakel G2). För att på sikt helt kunna ersätta det befintliga Rakelsystemet har regeringen även uppdragit åt MSB att analysera och lämna förslag på hur det samlade behovet av ett utvecklat och säkert kommunikationssystem för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar bäst kan tillgodoses (Ju2020/02485/SSK). Regeringen anser att tillkännagivandet är tillgodosett genom de vidtagna åtgärderna och att det därmed är slutbehandlat.

4.3.3 Samhällets informationssäkerhet

Informations- och cybersäkerhet

År 2019 inkom 296 rapporter till MSB gällande allvarliga it-incidenter från 101 myndigheter, vilket motsvarar 40 procent av det totala antalet rapporteringsskyldiga myndigheterna. Motsvarande siffror för 2018 var 297 rapporter från 34 procent av myndigheterna (se tabell 4.2). Den vanligaste typen av incident under 2019 var handhavandefel, följd av rapporterade angrepp och oönskad eller oplanerad störning i kritisk infrastruktur. Antalet angrepp har konsekvent minskat sedan 2016. MSB har arbetat med att revidera nuvarande föreskrifter, bl.a. i syfte att göra det enklare för statliga myndigheter att avgöra vilka incidenter som ska rapporteras.

Tabell 4.2 Antal it-incidenter

	2017	2018	2019
Totalt antal rapporter	281	297	296
Andel rapporterade myndigheter	32	34	40

Källa: MSB:s årsrapport gällande it-incidentrapportering 2019.

I syfte att höja nivån på informationssäkerhetsarbetet i offentlig sektor har regeringen uppdragit åt MSB att genomföra riktade utbildningsinsatser till statliga myndigheter, kommuner och regioner. Regeringen har också uppdragit åt MSB att ta fram en struktur för uppföljning av det systematiska informationssäkerhetsarbetet i den offentliga förvaltningen. MSB har under 2019 arbetat med utbildningsinsatser för kommuner, regioner och länsstyrelser och med att utveckla datorstödd informationssäkerhetsutbildning med det övergripande syftet att informationssäkerhetsarbete ytterligare integreras i verksamheter.

Myndigheterna inom Samverkansgruppen för informationssäkerhet (SAMFI) har fortsatt arbetet enligt den samlade informations- och cybersäkerhetsbehandlingsplan för 2019–2022, i enlighet med regeringens uppdrag. Regeringen konstaterar att en betydande andel av åtgärderna nu sträcker sig bortom innevarande verksamhetsår och att samverkan ökat med aktörer utanför SAMFI.

Under 2019 har MSB bedrivit ett arbete med de nya uppgifter som myndigheten ålagts genom förordningen (2018:1175) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster, särskilt inom ramen för det samarbetsforum för en effektiv och likvärdig tillsyn som myndigheten leder. Flertalet myndigheter med tillsynsansvar har i någon form påbörjat sitt tillsynsarbete och flera myndigheter har också påbörjat arbetet med att ta fram egna föreskrifter.

Regeringen uppdrog 2019 åt Försvarets radioanstalt, Försvarmakten, MSB och Säkerhetspolisen att tillsammans vidta förberedande åtgärder och lämna förslag för att ett nationellt cybersäkerhetscenter ska kunna inrättas under 2020. Det nationella cybersäkerhetscentret ska stärka Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot mot Sverige och minska cybersårbarheterna. Det ska ge ett utvecklat och samordnat stöd om hur privat och offentlig sektor kan skydda sig mot cyberattacker. Myndigheterna redovisade uppdraget i december 2019. Myndigheterna skulle inom ramen för uppdraget samråda med och inhämta synpunkter från Polismyndigheten, Försvarets Materielverk och Post- och telestyrelsen och av redovisningen framgår att dessa myndigheter är delaktiga i det arbete som sker för att förbereda inrättandet av centret.

4.4 Analys och slutsatser

I syfte att uppfylla målen för skydd mot olyckor, krisberedskapen och det civila försvaret har en omfattande verksamhet bedrivits under 2019. Regeringen bedömer att målen delvis har uppfyllts och att de extra medel som MSB har tilldelats för 2019 har bidragit till en ökad förmåga att förebygga och hantera olyckor, kriser och ytterst krig.

4.4.1 Skydd mot olyckor

Regeringen anser att det är av stor betydelse att samhället har god förmåga att förebygga olyckor och genomföra räddningsinsatser.

Samhällets förmåga att förebygga bränder har utvecklats positivt, men det finns områden där det behövs en vidareutveckling. Arbetet behöver i större utsträckning samordnas och inriktas mot enskildas behov. MSB:s stöd till ansvariga aktörer har bl.a. bidragit till att stärka samhällets förmåga inom området. Ytterst har arbetet bidragit till att minska antalet omkomna och svårt skadade i bränder.

Det är viktigt att kunna möta kommunernas kompetensbehov inom området skydd mot olyckor. Utbildningarna är centrala för att säkerställa en likvärdig och grundläggande kompetens inom kommunal räddningstjänst i hela landet.

Kommunal och statlig räddningstjänst har bidragit till att såväl rädda liv som att begränsa skador på egendom och miljö. Den samlade förmågan att genomföra räddningsinsatser är i grunden god, men särskilt vissa kommuner behöver utveckla sin förmåga att hantera komplexa och omfattande olyckor. Många kommuner har utvecklat sin förmåga till övergripande ledning och samverkan vid omfattande räddningsinsatser. Förmågan varierar dock över landet. Hanteringen av skogsbränderna 2018 visade att det finns förbättringsområden, bl.a. i fråga om övergripande ledning, nationell prioritering, och fördelning av förstärkningsresurser samt samverkan mellan kommunala räddningstjänster.

MSB:s stöd till och samarbete med kommunala räddningstjänster har bidragit till bättre samordnade och effektivare räddningsinsatser, särskilt vid omfattande och komplexa olyckor. Samarbetet bör fortsätta att utvecklas.

Kustbevakningens räddningstjänstverksamhet till sjöss och sjöövervakning har bidragit till att såväl rädda liv som att begränsa skador på maritim miljö. Över tid har dock beredskapen inte kunnat upprätthållas fullt ut i fråga om miljöräddningstjänst. Det är enligt regeringen angeläget att Kustbevakningen kan upprätthålla den beredskapen. I detta ingår ett stärkt skydd av Sveriges stora råvattentäkter (Vänern, Vättern och Mälaren). Vidare är det angeläget att myndigheten fortsatt har god förmåga att bedriva övervakning och brottsbekämpning till sjöss.

Regeringen bedömer att SOS Alarms samhällsuppdrag att hantera nödsamtal och annan nödkommunikation till samhällets nödnummer 112 håller hög kvalitet och effektivitet. SOS Alarms tydliga resultatförbättring i fråga om medelsvarstiden för larmanrop till nödnumret 112 har bibehållits under 2020. I förening med bolagets användande av ny teknik (AML) för exakt positionering av hjälpsökande vid hantering av larmanrop till 112, bedöms detta sammantaget ha bidragit till att enskilda hjälpsökande snabbare har kunnat få hjälp av samhällets hjälporgan.

Undersökningsverksamheten vid Statens haverikommission har väl uppfyllt uppsatta mål och på ett ändamålsenligt sätt bidragit till det olycksförebyggande arbetet i samhället.

4.4.2 Krisberedskap och civilt försvar

Regeringen konstaterar att fler regioner än tidigare år har en utbildnings- och övningsplan som de följer och att de övar regelbundet, vilket är positivt. Flera regioner, kommuner och myndigheter avser även genomföra egna övningar och har deltagit i den gemensamma totalförsvarsövningen, vilket kommer att kunna ge goda ingångsvärden för områden som behöver förbättras.

När det gäller ökade insatser för beredskap så bedömer regeringen att genomförda åtgärder som finansierats med medel från anslag 2:4 *Krisberedskap* har stärkt samhällets samlade beredskap mot olyckor, kriser och krig. Myndigheternas utvecklingsprojekt har stärkt den tvärsektoriella samverkan inom flera samhällsviktiga områden och konkreta beredskapsåtgärder har ökat förmågan att hantera kriser och ytterst krig. Länsstyrelserna har bidragit med kunskapsuppbyggnad och genomfört totalförsvarskonferenser med bl.a. kommuner och regioner. De frivilliga försvarsorganisationerna har kunnat utbilda och öva många frivilliga för att bidra till en robust personalförsörjning när kriser inträffar.

Ett förändrat klimat kommer att innebära nya utmaningar. Mer extremväder såsom torka och stora skyfall kommer att bli vanligare i framtiden med stora påfrestningar som följd. Utvecklingen av det civila försvaret ska även bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera bl.a. klimatrelaterade svåra påfrestningar i fred.

Vidare anse regeringen att det finns flera positiva exempel på åtgärder som utvecklar och stärker förmågan samt en sammanhängande planering för aktörerna inom det civila försvaret. Fortfarande ligger mycket fokus på kunskapshöjande aktiviteter men utvecklingen av civilt försvar går mot mer konkreta åtgärder som bidrar till ökad motståndskraft för individer och organisationer. Regeringen bedömer att detta arbete behöver fortsätta.

Det är positivt att MSB och Försvarsmakten arbetar vidare med en sammanhängande planering av totalförsvaret i enlighet med det övergripande planeringsarbetet på nationell nivå, dvs. de femåriga försvarsbesluten.

Bevakningsansvariga myndigheternas arbete inom civilt försvar fortsätter att utvecklas i enlighet med lämnade regeringsuppdrag. MSB har arbetat vidare med att utveckla myndighetens roll vid höjd beredskap. Regeringen anser att myndigheters redovisningar liksom betänkanden från utredningar utgör viktiga underlag i den fortsatta inriktningen av det civila försvaret.

Vad gäller humanitära biståndsinsatser bedömer regeringen att dessa sammantaget har bidragit till humanitär närvaro och bistånd till drabbade människor och samhällen i flera av de länder där denna typ av insatser är påkallade. MSB har vidare på ett positivt sätt fortsatt att utveckla sin roll som strategisk lagerhållare för EU:s civila krishanteringsinsatser. Arbetet har underlättat för de pågående missionerna att snabbt kunna initiera, justera och avsluta sina insatser samt flytta nödvändig materiel.

Tillgång till säkra och robusta mobila system för både tal- och datakommunikation är idag en förutsättning för att polis, räddningstjänst och andra samhällsviktiga aktörer ska kunna utföra sina uppdrag på ett effektivt sätt. Det nuvarande radiokommunikationssystemet Rakel behöver ersättas för att användarna ska kunna utnyttja de möjligheter som teknikutvecklingen ger.

4.4.3 Samhällets informationssäkerhet

Regeringen bedömer att det alljämt finns ett behov av att utveckla samhällets informations- och cybersäkerhet. En förutsättning för ett systematiskt informations-säkerhetsarbete är en god kunskap om sårbarheter och risker. Det är också angeläget att arbetet löpande följs upp, både av enskilda aktörer och på systemnivå.

Statliga myndigheters rapportering av allvarliga it-incidenter behöver öka. En förutsättning för detta är att etablerade rutiner för att identifiera och rapportera sådana incidenter finns på plats.

Rapporteringen ger viktig information om hoten mot samhällets informations- och cybersäkerhet och utgör därmed ett värdefullt underlag för att vidta åtgärder för att stärka denna. De rapporter som kommer in till MSB visar att många incidenter hade kunnat förebyggas, vilket bekräftar att det finns behov av ett utvecklat arbete med informations- och cybersäkerhet hos statliga myndigheter.

Regeringen bedömer att myndigheternas arbete med den samlade informations- och cybersäkerhetsbehandlingsplanen ökar förutsättningarna att uppnå målen i den nationella strategin för samhällets informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213) för perioden 2019–2022. Att tidshorisonten i samarbetet nu sträcker sig längre fram och att samverkan också utanför SAMFI-gruppen ökat är positivt.

Vidare finns fortsatt behov av informations- och utbildningsinsatser riktade mot hela samhället och en metodik för uppföljning.

4.5 Politikens inriktning

4.5.1 Skydd mot olyckor

En effektivare kommunal räddningstjänst

För att stärka samhällets samlade förmåga till räddningsinsatser vid bränder och andra olyckor har regeringen i juni 2020 beslutat propositionen En effektivare kommunal räddningstjänst (prop. 2019/20:176). Som aviserades i BP20 tillförs kommunerna 45 000 000 kronor från och med 2021 för att kontinuerligt kunna upprätthålla en övergripande ledning av räddningstjänsten.

SOS Alarms samhällsuppdrag konsolideras och tydliggörs

Samhällets alarmeringsverksamhet, inom vilken SOS Alarm har en central funktion, har varit föremål för två utredningar: Alarmeringstjänstutredningen (2013) och 112-utredningen (2018). Regeringen gör den samlade bedömningen att den framtida utvecklingen av samhällets alarmeringsverksamhet bör ske inom ramen för det nuvarande och sedan lång tid etablerade systemet för hantering av larm till nödnummer 112. Det finns inte något behov av att ytterligare behandla de betänkanden som har lämnats av Alarmeringstjänstutredningen och 112-utredningen.

Regeringen anser att det är av grundläggande betydelse att SOS Alarm ges goda förutsättningar att konsolidera nuvarande höga kvalitet i 112-verksamheten. Det är angeläget att de påtagligt förbättrade resultat som SOS Alarm har uppnått i 112-verksamheten under de tre senaste åren kan upprätthållas. Den nivå på ersättning 2020 som är ett resultat av tillfälliga förstärkningar av anslaget 2018–2020 föreslås bli permanent från 2021 i syfte att ge SOS Alarm goda planeringsförutsättningar och klara sitt uppdrag enligt avtalet med staten.

Farliga ämnen

Samhällets samlade förmåga att förebygga och förhindra oönskade händelser med farliga ämnen behöver öka. Regeringen kommer att följa arbetet inom ramen för det nationella forumet för sprängämnessäkerhet.

Genom förändringen av beredskapszoner vid kärntekniska anläggningar kommer större geografiska områden att omfattas av bl.a. planering för utrymning och inomhusvistelse samt intag av jodtabletter. Det är viktiga åtgärder för att öka säkerheten kring dessa anläggningar. Regeringen föreslår därför att MSB får tillskott med 14 000 000 kronor som MSB även fördelar till berörda länsstyrelser.

4.5.2 Krisberedskap och civilt försvar

Ett stärkt civilt försvar

Civilt försvar berör hela samhället och återuppbyggandet är en pågående process som behöver fortsätta under kommande år. Berörda aktörer behöver fortsätta att utveckla och stärka den egna organisationens förmåga att möta de krav som höjd beredskap innebär. Den samverkan som har initierats mellan myndigheter, näringsliv och frivilligorganisationer behöver fördjupas.

Under hösten 2020 kommer regeringen att presentera en försvarspolitisk proposition för perioden 2021–2025, vilken avser både civilt och militärt försvar. Propositionen kommer bl.a. att ge en huvudsaklig inriktning för det fortsatta arbetet med civilt försvar.

I syfte att stärka och ytterligare intensifiera återuppbyggnaden av det civila försvaret föreslår regeringen en stegvis förstärkning som omfattar 1 miljard kronor 2021,

1,5 miljarder kronor 2022, 2,5 miljarder kronor 2023, 3 miljarder kronor 2024 och 3,8 miljarder kronor 2025. Tillsammans med de medel som tillfördes i budgetpropositionen 2018 uppgår summan av förstärkningarna avseende civilt försvar till sammanlagt 4,2 miljarder kronor per år 2025.

Medel för civilt försvar 2021–2023 fördelas i denna budgetproposition inom följande utgiftsområden: 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 21, 22 och 23 (se tabell 4.3). Fördelningen per område för hela perioden 2021–2025 kommer att framgå i den kommande försvarspolitiska propositionen.

Tabell 4.3 Förslag till satsningar inom civilt försvar 2021–2023

Miljoner kronor

Område	Tidigare medel från och med 2018	2021	2022	2023
Hälso- och sjukvård (UO9)	40	450	600	1 100
Transporter (UO22)	40	80	130	230
Energiförsörjning (UO6, UO21)	10	30	40	60
Finansiell beredskap (UO2, UO3, UO10, UO11)	0	30	30	40
Livsmedel och dricksvatten (UO23)	40	70	80	100
Ordning och säkerhet (UO3, UO4, UO6)	10	30	30	30
Organisation och ledning (UO1, UO6)	220	50	200	500
Psykologiskt försvar (UO6)	0	0	70	90
Befolkningsskydd och räddningstjänst (UO6)	35	0	0	0
Personalförsörjning (UO6)	0	0	0	0
Stöd till näringslivet (UO6)	0	0	0	0
Frivilliga försvarsorganisationer (UO6)	24	30	30	30
Forskning och utveckling (UO6)	0	0	0	0
Elektroniska kommunikationer och post (UO22) ¹	10	80	120	150
Cybersäkerhetscenter (UO4, UO6)	0	50	60	60
Säkerhetsskydd (UO1, UO2, UO4, UO6, UO21, UO22)	0	100	110	110
Summa	429	1 000	1 500	2 500

¹ Inom området ingår från och med 2022 en höjning av avgiften för finansiering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation.

Ett stärkt säkerhetsskydd

Regeringen ser behov av att stärka skyddet för Sveriges säkerhet genom att förstärka tillsynen på säkerhetsskyddsområdet, införa bättre kontrollmöjligheter när säkerhetskänslig verksamhet exponeras för utomstående och etablera en mekanism för att överlåtelser av säkerhetskänslig verksamhet i vissa fall ska kunna stoppas.

Lagstiftning som tillgodoser dessa behov planeras att träda i kraft under 2021. Totalt föreslår regeringen att ett antal myndigheter tillförs sammanlagt 100 000 000 kronor 2021 och finansieras genom satsningen på civilt försvar.

Internationella insatser vid kriser och katastrofer

Regeringen anser att MSB även fortsättningsvis ska ha en aktiv roll i det internationella samarbetet inom civil krishantering. Det gäller främst samarbete och insatser till stöd för FN och EU. Ett särskilt EU-fokus inom detta område är ett fortsatt svenskt ansvar genom MSB för EU:s CSDP Strategic Warehouse II i Kristinehamn. Vidare ska MSB för Sveriges räkning delta i implementeringen av den beslutade revideringen av EU:s civilskyddsmekanism, och mekanismens operativa förmåga - det s.k. rescEU. Svenska resurser för skogsbrandsbekämpning från luften ingår redan i rescEU och Sverige har uttryckt intresse för att även bidra med resurser inom områdena CBRN och katastrofmedicin. Regeringen anser även att Kustbevakningen bör fortsätta sin samverkan med Polismyndigheten och den Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex) inom området.

Rakel Generation 2

Regeringen har påbörjat arbetet med att utveckla och etablera Rakel Generation 2. För att skapa användarnytta så tidigt som möjligt har regeringen uppdragit åt MSB att anskaffa och tillhandahålla tjänster för mobil datakommunikation till Rakelanvändare som ett komplement till det befintliga systemet. Parallellt ska MSB analysera och lämna förslag på hur det samlade behovet av ett utvecklat och säkert kommunikationssystem för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar bäst kan tillgodoses. Förslaget ska utgå från en lösning mellan staten och en eller flera kommersiella mobilnätoperatörer. Det ska anpassas till det säkerhetspolitiska läget i omvärlden och kunna fungera oberoende av funktioner i andra länder. Förslaget ska även anpassas till en förväntad snabb teknikutveckling på området och säkerställa en effektiv användning av statens resurser för att minimera kostnadsökningar. Regeringen avser att återkomma avseende hur Rakel Generation 2 ska realiseras.

4.5.3 Samhällets informationssäkerhet

Den snabba digitaliseringen ställer krav på ett långsiktigt, systematiskt och effektivt arbete med informations- och cybersäkerhet inom hela samhället. Säkerhetsperspektivet måste utgöra en integrerad del av alla digitaliseringsprocesser. En god informations- och cybersäkerhet i samhället utgör också en viktig komponent i Sveriges totalförsvar.

Cyberhoten mot Sverige och svenska intressen är omfattande. Inrättandet av det nationella cybersäkerhetscentret innebär att Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot stärks. Den utökade samordning som etableringen av centret innebär kommer att utgöra en viktig komponent i utvecklingen av informations- och cybersäkerheten i Sverige. Regeringen föreslår att sammanlagt 50 000 000 kronor tillförs 2021 för det samlade arbetet med att inrätta ett cybersäkerhetscenter och finansieras genom satsningen på civilt försvar.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Kustbevakningen

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

2019	Utfall	1 261 437	Anslagssparande	30 777
2020	Anslag	1 304 152 ¹	Utgiftsprognos	1 282 962
2021	Förslag	1 353 934		
2022	Beräknat	1 361 967 ²		
2023	Beräknat	1 376 626 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 353 934 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 353 933 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kustbevakningens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 4.5 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	1 304 152	1 304 152	1 304 152
Pris- och löneomräkning ²	20 282	28 140	42 480
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	29 500	29 675	29 994
varav BP21 ³	500	500	500
- Generell besparing i statsförvaltningen	-2 500	-2 500	-2 500
- Civilt försvar 2021–2025: Ordning och säkerhet	3 000	3 000	3 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 353 934	1 361 967	1 376 626

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Totalförsvaret ska stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. Regeringen föreslår därför att anslaget bör ökas med 3 000 000 kronor 2021 och beräknas öka med 3 000 000 kronor 2022 och 3 000 000 kronor 2023.

Anslaget minskas med 2 500 000 kronor 2021 till följd av att myndighetens kostnader för resor förväntas minska och beräknas fr.o.m. 2022 minska med samma belopp.

Anslagsändamålet för anslaget ändrades i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 6 avsnitt 4.3.1) för att följa gängse principer för myndigheters förvaltningsanslag. Någon ändring i sak var inte avsedd utan anslaget ska användas för utgifter för de uppgifter som ingår i myndighetens verksamhet, dvs. myndighetens förvaltningsutgifter. Försvarsutskottet invände emot denna förändring och framförde att anslagsändamålet bör beskriva den verksamhet som anslaget är avsett att finansiera (bet. 2018/19:FöU1, rskr. 2018/19:89 och bet. 2019/20:FöU1, rskr. 2019/20:107). Begreppet förvaltningsutgifter är ett formellt begrepp som används i flera olika sammanhang i staten, bl.a. i budgetlagen, anslagsförordningen, inom ramen för pris-

och löneomräkningen och vid avgränsningen av anslagsändamål. Begreppet definieras i Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 12 § anslagsförordningen. Där anges att med förvaltningsutgifter avses i huvudsak sådana utgifter som i myndighetens resultaträkning redovisas under rubriken Verksamhetens kostnader, dvs. kostnader för personal, lokaler, övriga driftkostnader, finansiella kostnader, avskrivningar och nedskrivningar. Huvudregeln är att myndigheters förvaltningsutgifter budgeteras på förvaltningsanslag, vilka har myndighetsnamnet som anslagsnamn, medan utgifter för transfereringar, samhällsinvesteringar och övriga utgifter budgeteras på sakanslag. Principen att förvaltningsanslag och sakanslag hålls åtskilda har betonats av finansutskottet vid flera tillfällen (bet. 2000/01:FiU27 och bet. 2006/07:FiU20). Sedan flera år tillbaka är det praxis i budgetpropositionen att ändamålet för myndigheternas förvaltningsanslag anges som att anslaget får användas för myndighetens förvaltningsutgifter. Det ger en tydlig avgränsning av förvaltningsanslagen i förhållande till sakanslagen och det innebär att man kan undvika långa uppräkningsav anslaget användningsområde som riskerar att bli både svåröverskådliga och bristfälliga. Regeringen anser därför att anslaget bör utformas i enlighet med den praxis som tillämpas för förvaltningsanslag i budgetpropositionen.

Regeringen föreslår att 1 353 934 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Kustbevakningen* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 1 361 967 000 kronor respektive 1 376 626 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.6 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2019	108	-	-	-
Prognos 2020	2 000	-	-	-
Budget 2021	2 000	-	-	-

Källa: Kustbevakningen.

Intäkterna avser krav på ersättning enligt sjölagen (1994:1009) för kostnader för räddningstjänst och vattenföroreningsavgift enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg.

Tabell 4.7 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	5 501	5 502	-1	11
Prognos 2020	6 000	6 000	0	11
Budget 2021	6 000	6 000	0	11

Källa: Kustbevakningen.

Kustbevakningen utför uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter samt andra uppdragsgivare. Myndigheten får disponera intäkterna.

4.6.2 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tabell 4.8 Anslagsutveckling 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

2019	Utfall	129 850	Anslagssparande	
2020	Anslag	74 850 ¹	Utgiftsprognos	74 088
2021	Förslag	24 850		
2022	Beräknat	24 850		
2023	Beräknat	24 850		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Anslaget får även användas för finansiering av vissa åtgärder för att stärka samhällets förmåga att bedöma och hantera översvänningsrisker.

Regeringens överväganden

Tabell 4.9 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	74 850	74 850	74 850
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-50 000	-50 000	-50 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 850	24 850	24 850

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 24 850 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 24 850 000 kronor respektive 24 850 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2021 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2022–2026.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser fleråriga beslut om bidrag till kommunernas verksamhet att förebygga jordskred och andra naturolyckor som förväntas öka i ett förändrat klimat och för att stimulera sådana förebyggande åtgärder. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2021 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2022–2026.

Tabell 4.10 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024–2026
Ingående åtaganden	96 390	53 461	37 154			
Nya åtaganden	44 970	22 500	22 500			
Infriade åtaganden	-87 898	-38 807	-14 654	-18 000	-18 000	-9 000
Utestående åtaganden	53 461	37 154	45 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	80 000	55 000	45 000			

4.6.3 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tabell 4.11 Anslagsutveckling 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

2019	Utfall	173 540	Anslagssparande	-14 450
2020	Anslag	67 580 ¹	Utgiftsprognos	52 589
2021	Förslag	27 580		
2022	Beräknat	27 580		
2023	Beräknat	27 580		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att, i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, finansiera vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser och finansiera insatser för att bekämpa olja m.m. till sjöss. Anslaget får även användas för att finansiera vissa kostnader för stöd från andra länder till Sverige avseende räddningstjänst eller för beredskapsåtgärder för sådant stöd. Anslaget får också användas för bidrag för skogsbrandsbevakning.

Regeringens överväganden

Tabell 4.12 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	27 580	27 580	27 580
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 580	27 580	27 580

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Utfallet på anslaget varierar mellan åren eftersom det varken går att förutsäga antalet eller omfattningen av olyckor som kräver räddningsinsatser samt konsekvenserna av dessa.

Regeringen föreslår att 27 580 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Ersättning för räddningstjänst m.m.* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 27 580 000 kronor respektive 27 580 000 kronor.

4.6.4 2:4 Krisberedskap

Tabell 4.13 Anslagsutveckling 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

2019	Utfall	1 365 975	Anslagssparande	52 078
2020	Anslag	1 306 104 ¹	Utgiftsprognos	1 307 130
2021	Förslag	1 304 454		
2022	Beräknat	1 519 514 ²		
2023	Beräknat	1 706 012 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 497 067 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 659 514 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser. Anslaget får också i viss utsträckning finansiera åtgärder för att kunna ge stöd till och ta emot stöd från andra länder vid en allvarlig kris eller inför en möjlig allvarlig kris. Anslaget får även i viss utsträckning finansiera åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla förmågan till höjd beredskap för det civila försvaret. Anslaget får även i viss utsträckning användas för att finansiera offentliga aktörers kostnader i samband med extraordinära händelser.

Regeringens överväganden

Tabell 4.14 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	1 311 104	1 311 104	1 311 104
Pris- och löneomräkning ²	4 850	24 582	41 722
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-11 500	183 828	353 187
varav BP21 ³	33 500	229 000	396 000
- MSBs förvaltningskostnader med anledning av Rakel G2	-9 500	-18 000	-18 000
- Civilt försvar 2021–2025: Organisation och ledning	20 000	154 000	301 000
- Civilt försvar 2021–2025: Psykologiskt försvar		70 000	90 000
- Civilt försvar 2021–2025: Frivilliga försvarsorganisationer	23 000	23 000	23 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 304 454	1 519 514	1 706 012

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Totalförsvaret ska stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. Regeringen föreslår därför att anslaget bör ökas med 43 000 000 kronor 2021 och beräknas öka med 247 000 000 kronor 2022 och 414 000 000 kronor 2023. Medlen

avser finansiera bidrag till ledningsplatser med 20 000 000 kronor 2021 och 2022 samt 50 000 000 kronor från och med 2023. Vidare ingår medel för uppdragsersättning riktat för ett stärkt civilt försvar till frivillig försvarsverksamhet med 23 000 000 kronor från och med 2021. På anslaget finns även reserverade medel från och med 2022 för kostnader för den nya myndigheten för psykologiskt försvar och för kostnader avseende de förslag som utredningen om civilt försvar kommer att lämna kring nya uppgifter, roller och ansvar avseende sektorsmyndigheter, en högre regional ledning, kommuner och regioner m.m. samt ev. andra behov inom ledningen av totalförsvaret.

Anslaget föreslås minskas med 9 500 000 kronor 2021 och 18 000 000 från och med 2022 för att finansiera Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förvaltningskostnader avseende Rakel Generation 2.

Regeringen föreslår att 1 304 454 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Krisberedskap* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 1 519 514 000 kronor respektive 1 706 012 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2021 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera allvarliga extraordinära händelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 800 000 000 kronor 2022–2027.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser verksamhet som bedrivs inom samverkansområdena vilka framgår av förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Bemyndigandet avser också de forskningsmedel som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap fördelar.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2021 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera allvarliga extraordinära händelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 800 000 000 kronor 2022–2027.

Tabell 4.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024–2027
Ingående åtaganden	397 817	1 957 960	1 827 349			
Nya åtaganden	1 771 909	780 429	961 401			
Infriade åtaganden	-211 766	-911 040	-988 750	-1 210 000	-380 000	-210 000
Utestående åtaganden	1 957 960	1 827 349	1 800 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2 000 000	2 000 000	1 800 000			

4.6.5 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tabell 4.16 Anslagsutveckling 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

2019	Utfall	381 471	Anslagssparande	
2020	Anslag	396 471 ¹	Utgiftsprognos	396 471
2021	Förslag	381 671		
2022	Beräknat	381 671		
2023	Beräknat	381 671		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning från staten till SOS Alarm Sverige AB enligt avtal.

Regeringens överväganden

Tabell 4.17 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	381 471	381 471	381 471
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	200	200	200
varav BP21	69 000	69 000	69 000
- SOS Alarm	69 000	69 000	69 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	381 671	381 671	381 671

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen bedömer att det finns behov av en fortsatt förstärkning av anslaget för att bolaget ska klara sitt uppdrag. Regeringen föreslår därför att anslaget bör ökas med 69 000 000 kronor från och med 2021.

Regeringen föreslår att 381 671 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 381 671 000 kronor respektive 381 671 000 kronor.

4.6.6 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tabell 4.18 Anslagsutveckling 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

2019	Utfall	1 349 457	Anslagssparande	2 760
2020	Anslag	1 463 330 ¹	Utgiftsprognos	1 492 248
2021	Förslag	1 435 898		
2022	Beräknat	1 467 501 ²		
2023	Beräknat	1 481 038 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 457 530 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 454 888 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förvaltningsutgifter. Anslaget får finansiera verksamhet avseende skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar samt beredskap och indirekta kostnader för internationella räddnings- och katastrofinsatser samt andra internationella insatser inom ramen för EU-samarbetet och Nato/PFF. Vidare får anslaget finansiera verksamhet för att upprätthålla beredskap samt indirekta kostnader beträffande Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då många svenska medborgare eller personer med hemvist i Sverige drabbas till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet. Anslaget får även användas för bidrag till främjande av den enskilda människans förmåga. Anslaget får även finansiera utbildningsverksamhet inom området. Anslaget får även finansiera verksamhet med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Anslaget får även finansiera den verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomför inom områdena massmediernas beredskap, kunskapsspridning och information om säkerhetspolitik, information om försvar, samhällets krisberedskap och totalförsvar samt opinionsundersökningar. Anslaget får även finansiera drift och vidmakthållande av vissa reservfunktioner inom etermedia. Anslaget får även användas för stöd till frivilliga försvarsorganisationer.

Regeringens överväganden

Tabell 4.19 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	1 383 330	1 383 330	1 383 330
Pris- och löneomräkning ²	16 803	26 381	41 969
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	35 765	57 790	55 739
- MSBs förvaltningskostnader med anledning av Rakel G2	8 000	15 000	15 000
- Förvaltningsgemensam digital infrastruktur	-547	-767	-707
- Generell besparing i statsförvaltningen	-5 830	-5 830	-5 830
- Nya beredskapszoner för hantering av kärnteknisk olycka	14 000	14 000	14 000
- Civilt försvar 2021–2025: Cybersäkerhetscenter	15 000	20 000	20 000
- Civilt försvar 2021–2025: Organisation och ledning		10 000	163 000
- Civilt försvar 2021–2025: Frivilliga försvarsorganisationer	7 000	7 000	7 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 435 898	1 467 501	1 481 038

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Totalförsvaret ska stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. Regeringen föreslår att myndigheten tillförs medel i syfte att stärka cybersäkerheten inom ramen för nationellt cybersäkerhetscenter med 15 000 000 kronor 2021, 20 000 000 kronor 2022 och 20 000 000 kronor 2023 (se även UO4, avsnitt 2.10.2, UO 6 avsnitt 3.7.1 och 3.7.8). Vidare föreslår regeringen att 10 000 000 kronor tillförs från och med 2022 för att stärka myndighetens förutsättningar för aktörsgemensam

samverkan. Regeringen föreslår också att 153 000 000 kronor tillförs från och med 2023 för att permanenta tillförda medel från 2019. Vidare föreslår regeringen att 7 000 000 kronor tillförs från och med 2021 för att öka organisationsstödet till frivillig försvarsverksamhet.

För att skapa förutsättningar för en stärkt kärnenergiberedskap, ökas anslaget med 14 000 000 kronor från och med 2021.

Anslaget föreslås tillföras 8 000 000 kronor 2021 och 15 000 000 kronor från och med 2022 för att finansiera myndighetens förvaltningskostnader avseende Rakel Generation 2.

Anslaget minskas med 5 830 000 kronor 2021 till följd av att myndighetens kostnader för resor förväntas minska och beräknas fr.o.m. 2022 minska med samma belopp.

Anslaget minskar med 547 000 kronor 2021 för att finansiera förvaltningsgemensam digital infrastruktur, se utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 4.1.1. För 2022 och 2023 beräknas anslaget minska med 767 000 kronor respektive 707 000 kronor.

Regeringen föreslår att 1 435 898 000 kronor anvisas under anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 1 467 501 000 kronor respektive 1 481 038 000 kronor.

Beredskapsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2021 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 1 550 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Låneramen för beredskapsinvesteringar behövs för att stärka krisberedskapen.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för krisberedskap för 2021–2023 godkänns som en riktlinje för Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsberedskapsinvesteringar.

Skälen för regeringens förslag: Under perioden 2021–2023 kommer nödvändiga investeringar att genomföras i Rakelsystemet. Investeringarna behövs bland annat med anledning av ökat antal användare. Under perioden kommer också investeringar avseende anskaffning och etablering av kärnnätet till Rakel Generation 2 att genomföras.

Tabell 4.20 Investeringsplan för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Miljoner kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Summa 2021- 2023
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	216	213	209	148	155	512
Rakel och Rakel generation 2	216	213	209	148	155	512
varav investeringar i anläggningstillgångar	216	213	209	148	155	512
- maskiner, inventarier och installationer	216	213	209	148	155	512
Finansiering av anskaffning och utveckling	216	213	209	148	155	512
Anslag 2:4 Krisberedskap	12	3	5			5
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	204	210	164	98	95	357
Övrig finansiering (balanserat överskott nuvarande Rakelverksamhet)			40	50	60	150
Vidmakthållande av befintliga investeringar	35	30	30	30	30	89
Beredskapstillgångar	35	30	30	30	30	89
varav investeringar i anläggningstillgångar	35	30	30	30	30	89
- beredskapstillgångar	35	30	30	30	30	89
Finansiering vidmakthållande	35	30	30	30	30	89
Anslag 2:4 Krisberedskap	16	18	13	13	13	39
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	19	12	17	17	17	50
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	251	242	239	178	185	601
Totala varav investeringar i anläggningstillgångar	251	242	239	178	185	601

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 4.21 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnader)	Ackumulerat resultat
Utfall 2019	-	4 893	5 134	-241	-327
Prognos 2020	-	6 825	7 825	-1 000	-1 327
Budget 2021	-	8 000	8 220	-220	-1 547

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Enligt lagen om transport av farligt gods (2006:263) får avgifter tas ut för prov och intyg. Intäkter som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får disponera avser intyg för förare och säkerhetsrådgivare vad gäller transport av farligt gods på väg.

Inkomster från oljeskadeersättning enligt sjölagen (1994:1009) redovisas mot inkomsttitel 2713 Vattenföreningssavgifter m.m.

Tabell 4.22 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	792 884	724 254	68 630	285 089
(varav tjänsteexport)	(18 111)	(18 579)	(-468)	(53)
Prognos 2020	810 189	798 310	11 879	296 968
(varav tjänsteexport)	(14 700)	(14 753)	(-53)	(0)
Prognos 2021	853 189	920 189	-67 000	247 864
(varav tjänsteexport)	(12 000)	(12 000)	(0)	(0)

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang den avgiftsbelagda verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska bedriva.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta ut avgifter för finansiering av drift och förvaltning av Rakelsystemet. Intäkterna disponeras av myndigheten. Myndigheten får använda högst 170 000 000 kronor av det balanserade överskottet i nuvarande Rakelverksamhet för att finansiera anskaffning och etablering av kärnnätet till Rakel Generation 2.

Myndigheten får åta sig att mot avgift utveckla och förvalta tekniskt stöd åt andra myndigheter samt åt kommuner och regioner.

Vidare ska myndigheten utföra uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter och andra uppdragsgivare. Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang bl.a. tjänsteexport. Myndigheten får disponera intäkterna.

Myndigheten får delta i internationella räddnings- och katastrofinsatser förutsatt att det finns en extern finansiering. Vidare får myndigheten, om verksamheten har anknytning till dess uppgifter, mot avgift tillhandahålla fortbildning, uppdragsutbildning samt tjänster kopplade till konferenser och internat.

Myndigheten får mot avgift tillhandahålla lager, logistik, varor och övrigt stöd till EU:s strategiska lager för civila krishanteringsinsatser. Myndigheten får disponera intäkterna.

4.6.7 2:7 Statens haverikommission

Tabell 4.23 Anslagsutveckling 2:7 Statens haverikommission

Tusental kronor

2019	Utfall	43 881	Anslagssparande	4 071
2020	Anslag	47 332 ¹	Utgiftsprognos	48 233
2021	Förslag	47 799		
2022	Beräknat	48 183 ²		
2023	Beräknat	48 736 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 47 799 tkr i 2021 års prisnivå.³ Motsvarar 47 799 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Statens haverikommissionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för myndighetens verksamhet med

undersökningar enligt lagen (1990:712) om undersökning av olyckor och samverkan med berörda myndigheter i deras olycksförebyggande verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 4.24 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 2:7 Statens haverikommission

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	47 332	47 332	47 332
Pris- och löneomräkning ²	617	1 002	1 557
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-150	-151	-153
varav BP21 ³	-150	-150	-150
- Generell besparing i statsförvaltningen	-150	-150	-150
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	47 799	48 183	48 736

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 150 000 kronor 2021 till följd av att myndighetens kostnader för resor förväntas minska och beräknas fr.o.m. 2022 minska med samma belopp.

Regeringen föreslår att 47 799 000 kronor anvisas under anslaget 2:7 *Statens haverikommission* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 48 183 000 kronor respektive 48 736 000 kronor.

5 Strålsäkerhet

5.1 Mål för området

Resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö finns under avsnitt 3.11 i utgiftsområde 20. I detta avsnitt redovisas resultatredovisning för strålsäkerhetsfrågor med koppling till mål för samhällets krisberedskap (avsnitt 2.3.2). Det rör riksdagsbundna mål för skydd mot olyckor enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och mål för civilt försvar samt för regeringens mål om krisberedskap.

5.2 Resultatredovisning

Inga allvarliga tillbud eller haverier har inträffat vid kärntekniska anläggningar i Sverige under 2019. Inga dosgränser har överskridits vid svenska kärnkraftverk eller andra kärntekniska anläggningar under 2019.

Under 2015 beslutade ägarna att stänga fyra kärnkraftsreaktorer, och sedan dess har flera reaktorer avvecklats. Ringhals AB ställde permanent av Ringhals 2 den 30 december 2019 och Ringhals 1 planeras att ställas av under 2020. Det betyder att Sverige efter 2020 har sex reaktorer i drift. Med anledning av avvecklingsbesluten har Strålsäkerhetsmyndigheten bedrivit förstärkt tillsyn i syfte att identifiera eventuella förändringar som skulle kunna påverka strålsäkerhetsarbetet negativt.

Strålsäkerhetsmyndigheten finansierar forskning inom myndighetens verksamhetsområde vilket bidrar till att stärka den nationella kompetensförsörjningen. Under 2019 användes 74 miljoner kronor från anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för att finansiera grundläggande och tillämpad forskning för att utveckla nationell kompetens inom myndighetens verksamhetsområde och för att stödja och utveckla myndighetens tillsyn.

Sverige arbetar inom EU och internationellt för att bidra till ett strålsäkert samhälle

Sverige har varit aktivt inom Internationella atomenergiorganet (IAEA) och är ordförande i IAEA:s styrelse från hösten 2019 till hösten 2020. Under året har t.ex. Strålsäkerhetsmyndigheten deltagit i flera granskningar av andra länders system för strålskydd och kärnsäkerhet. I maj lämnade regeringen en rapport om Sveriges uppfyllande av konventionen om fysiskt skydd av kärnämne och kärnanläggningar (CPPNM) till IAEA.

Sverige har tagit fram en nationell handlingsplan till följd av den internationella granskning av åldringshantering som genomförts i samarbete mellan EU:s medlemsländer med kärnkraft inom ramen för de tematiska så kallade Topical peer review.

Arbete för att stärka beredskapen särskilt vid kärntekniska anläggningar

Riksrevisionen har granskat om regeringen och ansvariga myndigheters arbete med säkerheten för kärnteknisk verksamhet är tillfredställande (RiR 2019:30). Riksrevisionens övergripande slutsats är att säkerhetsarbetet till stora delar bedrivs på ett ändamålsenligt sätt men att det finns brister i väsentliga delar. Regeringen har vidtagit vissa åtgärder i enlighet med rekommendationerna (skr. 2019/20:93) bl.a. genom att ge Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap (S 2018:09) i uppdrag genom tilläggsdirektiv (dir. 2019:83) att analysera rättsläget för hantering av

jodtabletter inom ramen för kärnenergiberedskapen. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2021. Den 14 maj 2020 gav regeringen Strålsäkerhetsmyndigheten m.fl. ett uppdrag som rör jodtabletter. Uppdraget innebär bl.a. att Strålsäkerhetsmyndigheten ska ansvara för att jodtabletter upphandlas och lagerhålls eftersom befintliga jodtabletter har en begränsad förbrukningstid på fem år och måste ersättas under 2021. Strålsäkerhetsmyndigheten har under året också arbetat för att återställa förmågan och förstärkt tillsynen inom fysiskt skydd och informationssäkerhet.

Den 14 maj 2020 beslutade regeringen om ändringar i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. De innebär bl.a. att de tidigare beredskapazonerna runt kärnkraftverken får ny utvidgad utsträckning som överensstämmer med internationella krav. Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2022. Strålsäkerhetsmyndigheten har under 2019 arbetat för att stärka kärnenergiberedskapen och har bl.a. deltagit i övning och planering i en av Sveriges största kärnkraftstövningar i modern tid för att utveckla förmåga att hantera en kärnkraftsolycka.

I februari 2020 redovisade Statens energimyndighet tillsammans med Strålsäkerhetsmyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät regeringsuppdraget om den fortsatta inriktningen för en utvecklad civilförsvarsförmåga inom energiförsörjningen. Förslagen behandlas inom ramen för den kommande försvarspolitiska inriktningspropositionen.

Med anledning av Riksrevisionens granskning om Finansieringssystemet för kärnavfallshantering (RiR 2017:31)

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2019 och 2020 Riksgäldskontoret i uppdrag att åiterrapportera hur arbetet bedrivits enligt förordningen (2017:1179) om finansiering av kärntekniska restprodukter. I regleringsbrevet för 2020 har Riksgäldskontoret också fått i uppdrag att redovisa en samlad bild av finansieringssystemet med en analys och bedömning av statens samlade risk i systemet. Regeringen arbetar som tidigare aviserats (skr. 2017/18:141) för att utveckla redovisningen till riksdagen vad gäller systemet för omhändertagande av kärntekniska restprodukter. Redovisningen om kärnavfallsfonden och finansieringssystemet framgår under avsnitt 3.23.3. Kärnavfallsfonden utg. omr. 20 och kommer endast redovisas där framöver.

5.3 Analys och slutsatser

Regeringen anser att det är viktigt att arbeta för att säkerställa en långsiktig nationell kompetensförsörjningen inom området bl.a. eftersom vissa strålskyddskompetenser behövs om en större olycka skulle inträffa. Regeringen gör bedömningen att Strålsäkerhetsmyndigheten under året har bidragit till att verksamheter med strålning t.ex. kärntekniska anläggningar bedrivs strålsäkert. Regeringen bedömer att steg har tagits för att stärka beredskapen vid kärntekniska anläggningar. Sveriges arbete inom EU och internationellt inom dessa frågor bidrar också till att stärka skyddet för Sverige.

5.4 Politikens inriktning

Det är mycket viktigt att myndigheternas oberoende från industrin förblir intakt i en situation med både avveckling av reaktorer och fortsatta säkerhetsförbättringar av de reaktorer som planeras att behållas i drift framöver.

Beredskapen inom kärnenergiområdet behöver utvecklas och stärkas. Regeringen har därför bl.a. beslutat om ändringar i förordningen (2003:879) om skydd mot olyckor

för att förbättra möjligheterna att genomföra effektiva skyddsåtgärder i samband med en kärnkraftsolycka.

Återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. Samhället är starkt beroende av en väl fungerande energiförsörjning bl.a. för att kunna upprätthålla förmågan hos samhällsviktiga verksamheter. Regeringen föreslår ökade medel till anslag 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för att kunna stärka myndighetens arbete inom civilt försvar. Regeringen avser att återkomma med ett förslag till övergripande inriktning för det civila försvaret i den försvarspolitiska propositionen för perioden 2021–2025. Regeringen planerar under 2021 att lämna förslag om kompletteringar till säkerhetsskyddslagen (2018:585) som innebär ett starkare skydd för Sveriges säkerhet. Regeringen avser med anledning av detta att ge Strålsäkerhetsmyndigheten ett utökat ansvar och avsätter därför ökade medel för tillsynsverksamhet vid Strålsäkerhetsmyndigheten. Regeringens förslag till kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen beskrivs under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, avsnitt 4 Samhällets krisberedskap.

5.5 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat en revisionsrapport med reservation när det gäller Strålsäkerhetsmyndighetens årsredovisning. En reservation innebär att Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen, utöver de brister som beskrivs nedan, ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild.

Strålsäkerhetsmyndigheten har överskridit ramen för beställningsbemyndigandet gällande anslag 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten*. Bemyndiganderamen uppgår till 70 000 tusen kronor medan utestående åtaganden enligt årsredovisningen uppgår till 83 959 tusen kronor. Strålsäkerhetsmyndigheten har även överskridit det av regeringen beslutade slutåret (2023) avseende beställningsbemyndigandet för samma anslag genom att ingå åtaganden på 375 tusen kronor för år 2024. Myndigheten har korrigerat avtalet till inom det beslutade slutåret i efterhand.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tabell 5.1 Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

2019	Utfall	397 077	Anslagssparande	2 482
2020	Anslag	395 666 ¹	Utgiftsprognos	393 039
2021	Förslag	409 945		
2022	Beräknat	410 725 ²		
2023	Beräknat	415 197 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 407 828 tkr i 2021 års prisnivå. ³ Motsvarar 407 827 tkr i 2021 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Strålsäkerhetsmyndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget får användas för utgifter för grundläggande och tillämpad forskning för att utveckla nationell kompetens inom myndighetens verksamhetsområde och för att stödja och utveckla myndighetens tillsyn. Anslaget får även användas för statsbidrag till Internationella strålskyddskommissionen (ICRP) samt till ideella miljöorganisationer.

Regeringens överväganden

Tabell 5.2 Förändringar av anslagsnivån 2021–2023 för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor			
	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	395 666	395 666	395 666
Pris- och löneomräkning ²	4 725	7 569	11 960
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP21 ³	10 054	7 993	8 080
- Generell besparing i statsförvaltningen	-2 030	-2 030	-2 030
- Civilt försvar 2021-2025: Säkerhetsskydd	3 000	3 000	3 000
- Civilt försvar 2021-2025: Energi	11 000	12 000	12 000
Överföring till/från andra anslag	-500	-504	-509
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	409 945	410 725	415 197

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Totalförsvaret ska stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. Regeringen föreslår därför att anslaget 1:3 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ökas med 11 miljoner kronor 2021 för att Strålsäkerhetsmyndigheten ska kunna genomföra sina uppgifter inom civilt försvar. Regeringen beräknar att anslaget ökas med 12 miljoner kronor per år 2022 respektive 2023 för detta ändamål. Till följd av de kommande förändringarna inom området säkerhetsskydd föreslår regeringen att anslaget ökas med 3 miljoner kronor för 2021. Regeringen beräknar att anslaget därefter ökas med 3 miljoner kronor per år fr.om. 2022 och ökas med ytterligare 2 miljoner kronor per år fr.om. 2024 för samma ändamål.

Regeringen föreslår vidare att anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* minskas med 0,5 miljoner kronor fr.om. 2021 till följd av att viss verksamhet flyttas till anslaget 3:11 *Etikprövningsmyndigheten* som ökas med motsvarande belopp (se utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning avsnitt 7.6).

Anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* minskas med 2 030 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till Statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minskas med samma belopp.

Regeringen föreslår att 409 945 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 410 725 000 kronor respektive 415 197 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2021 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor 2022–2025.

Tabell 5.3 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	Utfall 2019	Prognos 2020	Förslag 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024–2025
Ingående åtaganden	59 305	83 959	70 000			
Nya åtaganden	38 227	25 041	49 000			
Infriade åtaganden	-13 573	-39 000	-39 000	-23 000	-8 000	-49 000
Utestående åtaganden	83 959	70 000	80 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	70 000	70 000	80 000			

Skälen för regeringens förslag: Det behövs ett bemyndigande för myndighetens forskningsverksamhet för att kunna hantera de utmaningar som myndigheten och industrin står inför när det gäller den långsiktiga kompetensförsörjningen inom området strålsäkerhet. Bemyndigandet för 2021 föreslås öka med 10 miljoner kronor jämfört med 2020. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2021 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor 2022–2025.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.4 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	270 366	42 589	365 258	-52 303	-15 537
Prognos 2020	302 000	28 000	371 000	-42 000	-57 000
Budget 2021	330 000	40 000	373 000	-3 000	-60 000

Klicka här för att ange fotnot, eller radera om ingen fotnot behövs.

Källa: Klicka här för att ange källa.

Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet finansieras delvis via avgifter enligt förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten. En del av avgifterna disponeras av myndigheten och rör främst avgifter för anmälningspliktig verksamhet samt ansökningsavgifter för kärnteknisk verksamhet. Resterande avgiftsintäkter får inte disponeras av myndigheten utan redovisas mot inkomsttitel. Majoriteten av dessa avgiftsintäkter är för kärnteknisk verksamhet och en mindre del används även för beredskapsverksamhet vid länsstyrelser och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Regeringen och myndigheten har under en tid arbetat för att komma i en bättre balans vad gäller avgifterna i den offentligrättsliga verksamheten, särskilt vad gäller den kärntekniska verksamheten som haft ett historiskt ackumulerat överskott. Det ackumulerade överskottet för den kärntekniska verksamheten är nu i balans. Resultatet för den avgiftsbelagda verksamheten visar ett negativt resultat 2019 och 2020 främst till följd av att avgiftsnivåerna för tillsyn över kärnteknisk verksamhet har varit lägre

för att hantera tidigare ackumulerat överskott och att kostnaderna för den icke kärntekniska verksamheten samt den kärntekniska tillsynen för övriga tillståndshavare överstiger avgiftsintäkterna. Volymerna för avgiftsintäkter för allmänpliktig verksamhet, som myndigheten disponerar, varierar något mellan åren vilket också påverkar resultatet 2019 och 2020.

Strålsäkerhetsmyndigheten kommer att lämna ett förslag på nödvändiga justeringar av avgiftsnivåer i förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten för 2021 senast oktober 2020. De sammanlagda avgiftsintäkterna för 2021 beräknas öka främst med anledning av ökade avgifter för beredskap i och med beslut om utökade beredskapszoner. De totala kostnaderna 2021 beräknas dock ligga på ungefär samma nivå som 2020 även om kostnader för den kärntekniska tillsynen beräknas minska till följd av att totala tillsynsbehovet av kärnkraftverk i drift kommer att minska med färre reaktorer i drift.

Tabell 5.5 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnader)	Akkumulerat resultat
Utfall 2019	1 269	-	-	-
(varav tjänsteexport)	0	-	-	-
Prognos 2020	990	-	-	-
(varav tjänsteexport)	0	-	-	-
Budget 2021	1 350	-	-	-
(varav tjänsteexport)	0	-	-	-

Strålsäkerhetsmyndigheten bedriver uppdragsverksamhet för t.ex. utbildning, radonlab och mätningar vilket inte kräver full kostnadstäckning. Därför framgår inga kostnader eller resultat.

6 Elsäkerhet

6.1 Mål för området

Målet för Elsäkerhet framgår i avsnitt 2.3.

6.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att målen ska nås krävs att det finns säkra och fungerande elanläggningar och elektriska varor, rätt kompetens hos yrkesfolk och branschaktiva samt tillräckligt medvetande hos allmänheten. Följande indikatorer används därför för att mäta måluppfyllelsen:

- Antal anmälda elolyckor, inklusive dödsolyckor orsakade av el
- Antal elprodukttyper som stoppats på marknaden
- Antal elinstallationsföretag som avregistrerats på grund av bristande regelefterlevnad
- Antal unika besök på Elsäkerhetsverkets webbplats
- Antal slagningar i e-tjänsten Kollaelföretaget.se.

6.3 Resultatredovisning

Antalet anmälda elolyckor som sker ger en indikation på säkerhet och funktion hos elanläggningar och varor. Det ger även en indikation om kompetens hos yrkesfolk och branschaktiva. Som framgår av tabell 6.1 har antalet anmälda elolyckor ökat de senaste åren totalt sett och bland elyrkesmän i arbete. Antalet anmälda dödsolyckor orsakade av el varierar mellan åren, men uppgår till i genomsnitt drygt två dödsfall per år under den senaste tioårsperioden.

Tabell 6.1 Antal anmälda elolyckor och dödsolyckor orsakade av el

Antal	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal elolyckor, elyrkesmän	158	173	139	167	157	154	190	211	227	263
<i>varav dödsolyckor</i>	2	2	0	0	0	0	2	0	1	1
Antal elolyckor, lekmän	244	257	209	192	194	189	213	213	226	263
<i>varav dödsolyckor</i>	4	1	1	0	5	1	1	2	0	2

Källa: Elsäkerhetsverket.

Många elolyckor i arbetslivet beror på brister i rutiner eller på att rutiner inte följs. Elsäkerhetsverket har undersökt anmälningstiljanden bland företag vid olika tillfällen. År 2005 var anmälningstiljanden 16 procent för att 2017 ha stigit till 71 procent.

När det gäller lekmän, dvs. personer som inte är elektriker, är det framförallt lekmän i arbete som drabbas av elolyckor. Mörkertalet för elolyckor på fritiden är stort då det inte finns någon anmälningsskyldighet. Elyckorna orsakas oftast av fel i konstruktion och tillverkning av varor, felaktig installation och felaktig användning av varor samt slitage på varor. Det handlar således oftast inte om att lekmän gör fel, även om det är vanligt förekommande att lekmän på sin fritid utför olagliga elinstallationer med risk för olyckor som följd.

Antalet produkttyper som stoppas på marknaden ger en indikation på hur säkra och väl fungerande elektriska varor är. Som framgår av tabell 6.2 har antalet produkttyper som stoppats på marknaden ökat kraftigt de senaste åren. Drygt 56 procent av Elsäkerhetsverkets tillsynsändanden resulterade i försäljningsförbud eller motsvarande åtgärd, vilket är en markant ökning jämfört med 2018, då 48 procent av alla produkttyper som varit föremål för Elsäkerhetsverkets tillsyn stoppades. Antalet företag som avregistreras på grund av bristande lagefterlevnad ger i sin tur en indikation om kompetensen hos elyrkesmän. Vid årsskiftet 2019/20 fanns 12 400 företag registrerade. Sedan det nya regelverket för elbehörighet trädde i kraft under 2017 har 63 företag avregistrerats på grund av bristande regelefterlevnad. Under 2019 avregistrerades 63 procent fler företag än året innan.

Tabell 6.2 Antal produkttyper och elinstallationsföretag som stoppats

Antal	2015	2016	2017	2018	2019
Antal produkttyper som stoppats på marknaden	101	92	158	187	246
Antal elinstallationsföretag som avregistrerats	-	-	-	24	39

Källa: Elsäkerhetsverket.

För att stärka det förebyggande arbetet med elsäkerhet och elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) har Elsäkerhetsverket de senaste åren ökat arbetet med strategisk information och kommunikation som komplement till tillsyn och marknadskontroll. Användningen av Elsäkerhetsverkets e-tjänster (se tabell 6.3) kan ge en indikation om medvetenheten hos allmänheten om elsäkerhetsfrågor. Antalet unika besök på myndighetens webbplats har ökat stadigt sedan 2016. Under våren 2020 lanserade myndigheten en ny e-tjänst, Kopplasäkert.se, där hushåll som ska göra elinstallationsarbeten får information om vilken typ av elarbeten som får göras på egen hand och vilka elarbeten som måste utföras av en behörig elinstallatör. Tjänsten är kopplad till e-tjänsten Kollaelföretaget.se så att det går att hitta elinstallationsföretag på den egna orten. I Kollaelföretaget.se finns uppgifter om vilka företag som är behöriga att utföra elinstallationsarbete av olika slag. Antalet slagningar i Kollaelföretaget.se ökade markant mellan 2017 och 2018 och låg under 2019 kvar på ungefär samma nivå som föregående år.

Tabell 6.3 Användning av Elsäkerhetsverkets e-tjänster

Antal	2016	2017	2018	2019
Antal unika besök på Elsäkerhetsverkets webbplats	296 481	475 560	478 000	692 700
Antal slagningar i "Kollaelföretaget.se"	-. ¹	26 018	132 712	127 220

¹Tjänsten lanserades 2017.

Källa: Elsäkerhetsverket.

6.4 Analys och slutsatser

Sett över tid har antalet dödsolyckor orsakade av el minskat, men fortfarande sker i genomsnitt två dödsfall per år. När det gäller antalet anmälda elolyckor är trenden ökande. Det går dock inte att säga att antalet faktiska olyckor har ökat. Regeringen bedömer att det är positivt att fler olyckor anmäls då det visar att arbetsgivare i ökande grad tar elolyckor på allvar.

Tillsynen av elektriska anläggningar, elinstallationsföretag, elinstallatörer och elektriska varor som Elsäkerhetsverket bedriver utgör en viktig grund för ökad elsäkerhet och EMC. Regeringen bedömer att tillsynen av elinstallationsföretag ger resultat och företag som inte lever upp till kraven avregistreras.

Regeringen ser positivt på utvecklingen av marknadskontroll av elektriska varor. Elsäkerhetsverket kompletterar tillsynen genom provning av varor med dokumentationskontroll, vilket bedöms ha lett till en mer effektiv och ändamålsenlig marknadskontroll.

Regeringen ser även positivt på arbetet med strategisk information och kommunikation som komplement till tillsyn och marknadskontroll. Informationen bidrar till att förändra beteenden så att företag och hushåll gör rätt från början.

Regeringens sammantagna bedömning är att elsäkerheten och EMC i Sverige är tillfredställande. Ett systematiskt arbete med elsäkerhet och EMC är av mycket stor vikt för att fortsätta förebygga skador på person och egendom orsakade av elektricitet samt störningar på radiokommunikation, el- och telenät samt utrustning anslutna till dessa.

6.5 Politikens inriktning

Elsäkerheten och den elektromagnetiska kompbiliteten (EMC) i Sverige är i grunden god, men digitaliseringen och energiomställningen skapar nya utmaningar och behov av utökade insatser.

Den energiomställning som behöver ske i Sverige till följd av riksdagens beslut om långsiktiga energi- och klimatmål innebär att en stor mängd nya elektriska varor, aktörer och elanläggningar kan medföra problem och risker när det gäller elsäkerhet och EMC.

6.6 Budgetförslag

6.6.1 4:1 Elsäkerhetsverket

Tabell 6.4 Anslagsutveckling 4:1 Elsäkerhetsverket

Tusental kronor

2019	Utfall	59 318	Anslagssparande	-62
2020	Anslag	65 303 ¹	Utgiftsprognos	64 898
2021	Förslag	66 975		
2022	Beräknat	68 508 ²		
2023	Beräknat	69 290³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2020 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 67 968 tkr i 2021 års prisnivå.

³ Motsvarar 67 967 tkr i 2021 års prisnivå.

Anslaget ändamål

Anslaget får användas för Elsäkerhetsverkets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 6.5 Härlledning av anslagsnivån 2021–2023 för 4:1 Elsäkerhetsverket

Tusental kronor

	2021	2022	2023
Anvisat 2020¹	65 303	65 303	65 303
Pris- och löneomräkning ²	964	1 491	2 254
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	708	1 714	1 733
varav BP21 ³	-290	-290	-290
- Generell besparing i statsförvaltningen	-290	-290	-290
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	66 975	68 508	69 290

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2019 (bet. 2019/20:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2020. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2022–2023 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 290 000 kronor 2021 till följd av en generell besparing (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 7.4) och beräknas fr.o.m. 2022 minska med samma belopp.

Regeringen föreslår att 66 975 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Elsäkerhetsverket* för 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget till 68 508 000 kronor respektive 69 290 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.6 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras) ¹	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad) ²
Utfall 2019	316 024		289 813	-
Prognos 2020	323 600		331 600	-
Budget 2021	327 300		390 000	-

¹ Varav elsäkerhetsavgift motsvarande 59 042 tkr 2019, 64 100 tkr 2020 och 65 100 tkr 2021. Elberedskapsavgift motsvarande 235 150 tkr 2019, 237 500 tkr 2020 och 239 900 tkr 2021. Nätövervakningsavgift motsvarande 21 832 tkr 2019, 22 000 tkr 2020 och 22 300 tkr 2021.

² Resultat kan ej redovisas eftersom nätövervakningsavgiften saknar bestämt ekonomiskt mål.

Elsäkerhetsverkets verksamhet finansieras i huvudsak med elsäkerhetsavgiften. Förordningen (2017:1040) om elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift och elsäkerhetsavgift innehåller bestämmelser om avgifter för att finansiera statlig verksamhet enligt elsäkerhetslagen (2016:732), verksamhet vid nätmyndigheten samt åtgärder och verksamhet enligt elberedskapslagen (1997:288).

Av förordningen (1997:294) om elberedskap respektive elförordningen (2013:208) framgår att Affärsverket svenska kraftnät är elberedskapsmyndighet och Energi-marknadsinspektionen nätmyndighet (utg. omr. 21 Energi). Dessa tre avgifter redovisas i tabell 6.6 ovan som intäkter till inkomsttitel, eftersom det är Elsäkerhetsverket som administrerar dessa avgifter. Elsäkerhetsverket tar även ut en avgift för auktorisation som elinstallatör samt ersättning för vissa kostnader i samband med Elsäkerhetsverkets marknadskontroll.